

Jaarstukken 2017

Jaarverslag 2017

Gemeente
Woudenberg

<u>PROGRAMMAVERANTWOORDING EN PARAGRAFEN</u>	Bladzijde
Inleiding (inclusief eindcijfers rekening 2017)	
* samenvatting resultaat	1
* samenstelling resultaat	3
* voorstel resultaatbestemming 2017 (te verwerken in 2018)	3
* financieringspositie	4
* toekomstige ontwikkelingen	4
* gebeurtenissen na balansdatum	4
Vaststelling jaarrekening	5
Overzicht baten en lasten 2017	6
Leeswijzer jaarverslag	7
<u>Programma's</u>	
1 – Samenleving	9
2 – Leefomgeving	21
3 – Veiligheid	28
4 – Ruimte, wonen en ondernemen	34
5 – Bestuur, dienstverlening en bedrijfsvoering	42
6 – Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	54
<u>Paragrafen</u>	
Paragrafen algemeen	61
A – Lokale heffingen	62
B – Weerstandsvermogen/Risicobeheersing	71
C – Onderhoud kapitaalgoederen	76
D – Financiering	83
E – Bedrijfsvoering	89
F – Verbonden partijen	90
G – Grondbeleid	98
Programma-indeling	112
<u>Jaarrekening</u>	
Balans per 31 december 2017	116
Toelichtingen	
* Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	119
* Toelichting op de balans per 31 december 2017	122
Bijlagen	
* Brutoverloop reserves	135
* Brutoverloop voorzieningen	142
* Bijlage exploitatiecijfers volgens uniforme taakvelden	147
* Bijlage berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren	149
* Bijlage berekening Wet Normering Topinkomens (WNT)	150
* Bijlage specificatie Incidentele baten en lasten	151
* Bijlage verplichte prestatie-indicatoren	152
* SiSa-bijlage	
Accountantsverklaring	

INLEIDING (INCLUSIEF EINDCIJFERS JAARREKENING 2017)

1. Samenvatting resultaat

Hierbij bieden wij u het jaarverslag 2017 aan. Met dit document legt het college verantwoording af over het in het jaar 2017 gevoerde beleid en beheer. **De jaarrekening 2017 sluit, inclusief mutaties reserves, met een voordelig resultaat van € 486.074, de jaarrekening over 2016 sloot met een voordelig resultaat van € 386.000.**

De laatste raming, de najaarsnota over 2017 gaf een voordelig resultaat van € 245.000. Het resultaat van de jaarrekening is € 241.000 meer positief dan geraamd.

Onder punt 2, berekening resultaat geven wij een beknopte analyse van de belangrijkste financiële feiten welke het verschil tussen het geraamde saldo van de najaarsnota en de jaarrekening veroorzaakten.

Het voordelig resultaat kwam per saldo tot stand door het resultaat uit normale bedrijfsvoering van € 1.377.000 nadelig, een positief saldo uit het grondbedrijf van € 2.650.000 en een totaal aan incidentele baten en lasten van € 792.000 voordelig. Hiernaast werd een bedrag van € 5.209.000 aan de reserves toegevoegd en een bedrag van € 3.630.000 aan de reserves onttrokken. Per saldo geeft dit een positief resultaat van € 486.000.

Gezien de voortgang op én verwachting van de resultaten op de grondexploitaties zijn er in 2017 winstnemingen op diverse grondexploitaties geweest. Dit betroffen Het Groene Woud, Amaliaaan, Westerwoud en Spoorzone A.1. De overschrijding op de normale bedrijfsvoering is voor een relevant deel te wijten aan de overschrijding van kosten op het Sociaal Domein.

Onderstaand geven wij in hoofdlijnen een specificatie van de resultaatbepaling over 2017 met vergelijkende cijfers over 2016, alsmede een korte toelichting op de incidentele baten en lasten 2017. In de incidentele baten en lasten zijn ondermeer een aantal afrekeningen over eerdere boekjaren verwerkt, welke echter niet meer in de desbetreffende boekjaren verwerkt konden worden.

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

	<u>Jaar 2017</u>	<u>Jaar 2016</u>
<u>Resultaatbepaling</u>		
Saldo van baten en lasten uit de normale bedrijfsvoering	1.376.903 N	199.000 N
Saldo van baten en lasten uit het grondbedrijf	2.649.877 V	--
Buitengewone baten en lasten	791.843 V	17.000 V
Saldo voor resultaatbestemming	2.064.817 V	182.000 N
<u>Resultaatbestemming</u>		
Mutaties in reserves:		
Totaal stortingen in reserves	5.208.706 N	399.800 N
Totaal onttrekkingen uit reserves	3.629.963 V	968.200 V
Saldo na resultaatbestemming	486.074 V	386.500 V

Specificatie incidentele baten en lasten / afrekeningen vorige dienstjaren:

<u>Buitengewone lasten:</u>	
Afrekening bouw Brede Scholen 2014-2017	498.206 N
Afboeking projekt De Camp (uit opbrengst Westerwoud)	320.000 N
Gemeente Barneveld, kosten ICT 2013 t/m 2016	63.134 N
ICT, verhuizing Veenendaal	66.874 N
Jeugdzorg, herrekening 2016	97.455 N
Vluchtelingen crisis 2014, afrekening gemeente Leusden	3.805 N
PGB – WMO afrekening 2016	23.381 V
PGB – Jeugd afrekening 2016	1.228 V
Zorgkosten 2016, raming afrekening	130.513 V

VRU – afrekening 2016 en vervallen piketfunctie	14.893 V
Onroerende zaakbelasting scholen 2015	5.400 V
Verbouwing kantoor De Schans 2016	6.076 V
Stichting Welzijn Ouderen, afrekening subsidie 2016	25.348 V
Totaal buitengewone lasten	842.635 N
Buitengewone baten:	
Verkoop buiten gebruik gestelde schoolgebouwen	1.542.592 V
Rentevergoeding levering werf Griftdijk	47.746 V
Welstand en Monumenten Midden Nederland, overschot reserve transformatiekosten	21.856 V
ABP, terugontvangst 2016 lagere premiegrondslagen	7.393 V
Rijksvergoedingen, afrekeningen 2016	12.114 V
Diverse verrekeningen voorgaand jaar	2.777 V
Totaal buitengewone baten	1.634.478 V
Saldo buitengewone lasten en baten	791.843 V

Exploitatie-opzetten grondbedrijf

In april 2018 worden de grondexploitaties van het Groenewoud, de Prinses Amaliaaan, Westerwoud, Spoorzone A.1, Spoorzone B en Hoevelaar fase 1 herzien. Van Spoorzone A.2 zal de 1^e exploitatie-opzet ter goedkeuring en vaststelling in de raad worden gepresenteerd. De exploitatieopzetten laten de volgende resultaten zien:

* Complex Het Groene Woud	163.620	Voordelig
* Complex Prinses Amaliaaan	2.277.469	Voordelig
* Complex Westerwoud	387.222	Voordelig
* Complex Spoorzone A.1	1.159.658	Voordelig
* Complex Spoorzone B	748.870	Voordelig
* Complex Hoevelaar fase 1	877.856	Voordelig

EINDCIJFERS

EINDCIJFERS REKENING VAN BATEN EN LASTEN 2017	
LASTEN (inclusief toevoegingen aan de reserves)	37.745.297
BATEN (inclusief onttrekkingen aan de reserves)	38.231.371
VOORDELIG REKENINGSALDO	486.074

2. Samenstelling resultaat

Met de najaarsnota was rekening gehouden met een voordelig resultaat van € 245.000. De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 486.000.

Saldo jaarrekening 2017	486.000	V
Saldo begroting na wijziging (najaarsnota 2017)	245.000	V
Te analyseren verschil werkelijk t.o.v. begroot	241.000	V

Een aantal grotere verschillen zijn:

	Nadelig	Voordelig
Overschrijding kosten Sociaal Domein 2017	880.000	
Sociale kracht van de samenleving, lagere kosten		133.000
Afrekening kosten Brede Scholen 2014-2017 *	499.000	
Verkopen buiten gebruik gestelde schoolgebouwen *		1.543.000
Minder verstrekte bijstandsuitkeringen		123.000
Rijksvergoeding bijstandsuitkering en aanvullende uitkering	216.000	
Openbare verlichting, vervanging energiezuinige verlichting		73.000
Openbaar groen, meerkosten eigen beheer	131.000	
Grondexploitaties, exploitatieresultaten 2017		2.623.000
Leges bouwvergunningen		117.000
Centrumplan, kosten mogen niet eenmalig genomen worden**		882.000
ICT verhuizing Veenendaal, nog niet gerealiseerde kosten		185.000
Verkoop werf Griftdijk, rentevergoeding		48.000
Reserves, hogere toevoegingen	3.830.000	
Reserves, hogere onttrekkingen		6.000
Diverse overige verschillen, per saldo		64.000
	5.556.000	5.797.000

* Deze 2 posten hebben geen invloed op het resultaat omdat de kosten en opbrengsten hiervan zijn toegevoegd aan de reserve huisvesting basisonderwijs zoals afgesproken in het raadsbesluit van 2014.

** Deze post heeft geen invloed op het resultaat. Tegenover het voordeel van € 882.000 staat een post bij de mutaties van de reserves nadelig van € 882.000.

Een uitgebreidere analyse van de verschillen vindt u bij de diverse programma's.

NB: volgens de laatste wijzigingen in het BBV in 2017 moeten de baten en lasten welke rechtstreeks aan een programma toegerekend kunnen worden, ook daadwerkelijk op dat programma verantwoord worden. Dit geldt onder andere voor de loonkosten van het personeel. Eerder werden deze verzameld onder programma 5, bestuur en dienstverlening en op basis van tarieven, inclusief een opslag voor overhead, toegevoegd aan andere programma's. Dit gebeurde dan bij programma's/produkten waar dit in het kader van kostendekking noodzakelijk was (bijvoorbeeld afval, riolering, WOZ). In de begroting was deze systematiek nog gevolgd, de jaarrekening moet echter de cijfers volgens de gewijzigde regelgeving presenteren. Dit betekent dat in de toelichting bij de diverse programma's een verschil in toerekening van de salariskosten en/of doorberekende kosten is vermeld.

3. Voorstel resultaatverdeling 2017 (te verwerken in 2018)

Het voordelig resultaat over 2017 bedraagt € 486.074. Het college van burgemeester en wethouders vraagt aan de raad dit saldo als volgt te bestemmen:

Toevoeging reserve sociaal domein	€	486.074
-----------------------------------	---	---------

4. Financieringspositie

De financieringspositie van de gemeente geeft per 31 december 2017 het volgende beeld:

	2017	2016
A. Vaste activa / voorraden		
• Immateriële vaste activa	55.000	83.000
• Materiële vaste activa	22.984.000	23.284.000
• Financiële vaste activa	2.536.000	2.399.000
• Voorraden (gronden)	12.964.000	15.859.000
Totaal	38.539.000	41.625.000
B. Financiering met eigen en vreemd vermogen		
• Reserves	12.620.000	10.654.000
• Saldo jaarrekening	486.000	386.000
• Voorzieningen	5.323.000	5.151.000
• Opgenomen langlopende leningen	12.719.000	18.972.000
Totaal	31.148.000	35.163.000
Financieringstekort (A-B)	7.391.000	6.462.000
Financieringsoverschot (B-A)		

Het financieringstekort is ten opzichte van 2016 toegenomen. Met uitzondering van de financiële vaste activa, zijn de vaste activa en voorraden ten opzichte van 2016 afgenomen. De financieringszijde laat met name bij de opgenomen langlopende leningen – zoals gepland – een forse vermindering zien. Ter dekking van kortstondige financieringstekorten wordt voorzien middels kasgeldleningen. Per 31 december stond (evenals in 2016) een bedrag van € 6 mln aan kortlopende leningen.

5. Toekomstige ontwikkelingen

Ontwikkelingen die in de naaste toekomst organisatorische en/of financiële gevolgen (kunnen) hebben, zijn:

- Verdere samenwerking op diverse gebieden met andere gemeenten /samenwerkingsverbanden
- Verdere overhevelingen van taken van de rijksoverheid naar gemeentelijke overheden in het kader van de AWBZ
- In 2017 is de Coöperatie De Kleine Schans opgericht. Deze zal in de toekomst een groot deel van de taken Sociaal Domein over gaan nemen.

6. Gebeurtenissen na balansdatum

Geen.

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Woudenberg

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29 mei 2018

gelet op artikel 198 van de gemeentewet en artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten;

besluit :

De jaarrekening 2017 als volgt vast te stellen:

Exploitatie 2017

• Lasten	€ 37.745.295
• Baten	€ <u>38.231.371</u>
• Voordelig rekeningsaldo	€ 486.074

Balans 2017

• Activa	€ 42.990.267
• Passiva	€ 42.990.267

Het voordelig rekeningsaldo 2017 ad. € 486.074 als volgt te bestemmen :

• Toevoeging reserve sociaal domein	€ 486.074
-------------------------------------	-----------

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 5 juli 2018

K. Wiesenekker
raadsgriffier

T. Cnossen
voorzitter

Het overzicht van baten en lasten over het jaar 2017 (in duizenden euro's)

Programma	Primaire begroting 2017			Definitieve begroting 2017			Realisatie 2017		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Samenleving	1.986	10.047	8.061	2.059	10.365	8.306	1.860	12.228	10.368
2. Leefomgeving	2.477	3.218	741	2.456	3.196	740	2.580	3.703	1.123
3. Veiligheid	-	694	694	-	694	694	-	843	843
4. Ruimte, wonen en ondernemen	8.505	8.722	217	8.420	8.747	327	11.318	9.526	- 1.792
5. Bestuur en dienstverlening	966	8.985	8.019	947	9.127	8.180	2.253	5.894	3.641
Totaal programma 1 t/m 5	13.934	31.666	17.732	13.882	32.129	18.247	18.011	32.194	14.183
Algemene dekkingsmiddelen	24.473	8.040	-16.433	16.628	227	-16.401	16.591	188	-16.403
Totaal	38.407	39.706	1.299	30.510	32.356	1.846	34.602	32.382	- 2.220
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	-	-	-	-	155	155	-	155	155
Totaal saldo van baten en lasten	38.407	39.706	1.299	30.510	32.511	2.001	34.602	32.537	- 2.065
Mutaties reserves									
Algemene reserve	42	1.155	1.113	394	1.155	761	167	1.155	988
Reserve grondbedrijf	-	-	-	155	-	-155	155	1.226	1.071
Reserve dorpsvoorzieningen	919	-	-919	919	-	-919	37	893	856
Reserve onderhoud gebouwen	-	48	48	-	48	48	19	48	29
Reserve huisvesting basisonderwijs	127	125	-2	86	84	-2	618	1.627	1.009
Reserve onderhoud basisonderwijs	25	-	-25	23	-	-23	11	-	-11
Reserve herwaardering	-	-	-	-	-	-	7	-	-7
Reserve wegen	124	20	-104	124	20	-104	82	58	-24
Reserve kunstwerken	-	44	44	-	44	44	-	44	44
Reserve kapitaallasten machinepark OW	43	26	-17	40	23	-17	39	23	-16
Reserve kapitaallasten cultuurhuis	234	-	-235	201	-88	-289	249	-	-249
Reserve kapitaallasten aula Henschoterhof	1.155	-	-1.155	1.155	-	-1.155	1.155	-	-1.155
Reserve IBOR	-	-	-	-	-	-	-	22	22
Reserve speelvoorzieningen	14	-	-14	14	-	-14	-	-	-
Reserve opleidingskosten	-	-	-	-	-	-	-	21	21
Reserve ICT	209	95	-114	206	92	-114	317	92	-225
Reserve Sociaal domein	-	-	-	307	-	-307	774	-	-774
Totaal saldo reserves	2.892	1.513	-1.379	3.624	1.378	-2.246	3.630	5.209	1.579
Realisatie resultaat 2017			-80			-245			-486

Leeswijzer Jaarverslag

Wettelijk kader

Dit is het jaarverslag 2017 van de gemeente Woudenberg. Het jaarverslag is een uitvloeisel van de Wet Dualisering Gemeentebestuur en is tevens opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het BBV schrijft de gemeente de indeling van het jaarverslag voor. Het jaarverslag van de gemeente Woudenberg is daarom als volgt ingedeeld:

Jaarverslag	<ul style="list-style-type: none"> - Programmaverantwoording - Paragrafen - Balans in € 1.000 - Toelichting op de balans - Diverse Bijlagen - Accountantsverklaring
Jaarrekening	<ul style="list-style-type: none"> - Balans - Toelichting Balans - Analyse verschillen werkelijke en raming bedragen - Programmarekening - Diverse bijlagen

Leeswijzer

Wat vindt u waar in dit jaarverslag? Wij geven u een korte toelichting op de inhoudsopgave:

Inleiding	In de inleiding geven we aan hoe het resultaat tot stand is gekomen. Daarnaast wordt een analyse gegeven van het werkelijk resultaat 2016 ten opzichte van het geraamde resultaat bij de najaarsnota 2017. Tot slot wordt een voorstel tot dekking van het nadelig resultaat over 2017 gedaan.
Programma's	De kern van het jaarverslag vormen 5 programma's. Hierin worden per programma de 3 W-vragen beantwoord: Wat wilden we bereiken? Wat hebben we daarvoor gedaan? Wat heeft het gekost?
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	De programma's leveren een negatief resultaat op (de lasten zijn hoger dan de baten). Daartegenover staan de algemene dekkingsmiddelen die worden gevormd door de algemene uitkering, de gemeentelijke belastingen en uitkering van dividenden. Aan het resultaat van deze posten wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed. Daarnaast wordt er een verantwoording gegeven over de overige posten die niet in een beleidsinhoudelijk programma zijn opgenomen.
Paragrafen	Een aantal financiële aspecten in de jaarrekening gaat over de programma's heen. Deze komen terug in de zeven voorgeschreven paragrafen. Een voorbeeld hiervan is de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De onderhoudslasten zijn verspreid over alle programma's en worden in de paragraaf toegelicht.
Programmarekening	Dit hoofdstuk geeft het resultaat van de programma's en de algemene dekkingsmiddelen weer ten opzichte van de begroting (primitief en na wijziging). Tevens worden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves conform de BBV apart in beeld gebracht.
Balans	Dit hoofdstuk vormt de kern van de financiële verantwoording. Het geeft de financiële positie van de gemeente Woudenberg weer op 31 december 2017. De balans geeft een overzicht van de waarden van bezittingen, schulden en eigen vermogen op deze datum.
Toelichting balans	In dit hoofdstuk worden de activa en passiva nader uitgewerkt en bieden we inzicht in de mutaties in het jaar 2017.
Bijlagen	In de bijlagen vindt u onder andere een verdere specificatie van financiële posten die in de balans genoemd staan, overzichten van overige gegevens (waaronder gegevens welke volgens een vooraf bepaald format ter verantwoording aan het Rijk verstrekt dienen te worden) en verantwoording van specifieke uitkeringen aan het Rijk.

PROGRAMMAS

Samenleving

Programma 1

Programma 1

Visie

Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen

Maatschappelijke effecten

- 1.1. Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief
- 1.2. Samen met inwoners komen tot een meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen
- 1.3. Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.1	Vroegtijdig schoolverlaters	Percentage jongeren tussen de 12 en 23 jaar dat zonder startkwalificatieniveau het onderwijs verlaat.	Landelijk cijfer: 1,9 % Woudenberg: 1,4 % (2013/2014)	Landelijk jaarlijkse cijfers via www.vsvkenner.nl	Weth. D.P. de Kruif	Landelijk: 1,7% Woudenberg: 0,51% (2015-2016)	≤1,4 %
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.2	Inwoners die voldoen aan de landelijke beweegnorm	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat voldoet aan de landelijke beweegnorm.	2015: 65%	Onderdeel van de Jaarlijkse Gemeentelijke beleidsmonitor Woudenberg 2015 e.v.	Weth. D.P. de Kruif	65%	≥65%
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.3	Vrijwilligerswerk en informele hulp	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat vrijwilligerswerk doet of informele hulp geeft	2015: 43%	Onderdeel van de Jaarlijkse Gemeentelijke beleidsmonitor Woudenberg 2015 e.v.	Weth. D.P. de Kruif	40%	≥43%

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.4	Sociale betrokkenheid	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat zich onderdeel voelt van een sociaal netwerk	2015: 81%	Onderdeel van de Jaarlijkse Gemeentelijke beleidsmonitor Woudenberg 2015 e.v.	Weth. D.P. de Kruif	79%	≥81%

Wat hebben we daar voor gedaan?

1.1. Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief

Positieve en gezonde leefstijl:

- De subsidierende 'stimuleren gezonde leefstijl' heeft vier initiatieven opgeleverd voor uiteenlopende doelgroepen (diabetes challenge, sporten na school voor de jeugd, kunst en cultuur voor groep 8 PO).
- De gemeente heeft subsidie verstrekt voor Centering pregnancy, waarbij aankomende ouders zich in groepen voorbereiden op de komst van hun kind in plaats van individueel. Hierdoor leren ze van elkaar, kunnen meer onderwerpen worden besproken en zijn vaders ook meer betrokken. Voor organisaties rondom (pre)natale zorg zijn netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Ze weten elkaar nu beter te vinden.

Duurzame maatschappelijke participatie en talentontwikkeling:

- Bibliotheek Eemland is de nieuwe partner die samen met vrijwilligers de voortzetting van het Studiecentrum vanaf 1 januari 2017 heeft voortgezet. Het aantal bezoekers is iets toegenomen. Met Schuldhulpmaatjes en Vluchtelingenwerk zijn werkafspraken gemaakt zodat meer mensen de weg naar het Studiecentrum kunnen vinden.

Deel uitmaken van de samenleving en/of zetten zich daarvoor inzetten:

- Voor mantelzorgers is op 9 november een succesvolle informatieavond gehouden. Mantelzorgers die deze avond bezochten ontvingen een attentie. Inmiddels zijn er ruim 80 mantelzorgers geregistreerd. Zij zullen in ieder geval op gezette tijden worden benaderd voor activiteiten die voor hen worden georganiseerd. Zo is dit jaar ook een cursus gehouden voor hoe om te gaan met dementie. Het aantal mantelzorgers dat gebruikt maakt van de speciale huishoudelijke ondersteuningsregeling is dit jaar gestegen van 5 naar 16.
- Door SWO is een inventarisatie gehouden van wat leeft onder de inwoners van Woudenberg. Samen met jongerenopbouwwerkers van Jeugd-Punt hebben zij een avond georganiseerd waarbij jongeren en ouderen met elkaar konden praten over wat hen bindt. De conclusies zullen door SWO worden gedeeld met de leden van de Coöperatie de Kleine Schans. Verder zijn onder de paraplu van SWO de nodige activiteiten uitgevoerd. Veel daarvan worden goed bezocht, doch de animo voor de speciale activiteiten in de zomervakantie vielen tegen.
- Tijdens de subsidiegesprekken is gesproken over wat organisaties kunnen betekenen voor inwoners die aan de zijlijn staan. Aan hen is gevraagd daar actief over na te denken. De resultaten daarvan zullen in het volgende subsidiegesprek aan de orde komen.
- Het vertrek van Jeugd-Punt uit het jongerenontmoetingscentrum Time-Out is goed gevallen. De jongerenopbouwwerkers hebben nu een plek in het Cultuurhuis en hebben daar een grotere aanloop van jeugdigen.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.1	Ondersteuning door het sociaal team (ST)	Percentage ondersteuningsvragers bij wie ondersteuning door het ST zelf wordt ingezet	0-meting 2015: 48%	Management informatie uit Mens Centraal	Weth. D.P. de Kruif	17,5%	60%
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passen-de en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.2	Effectiviteit sociaal team	Percentage cliënten van het ST waarbij de eindscore van de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) verbeterd is ten op zichten van de startscore van de matrix. *ZRM: is instrument van het ST om op alle leefgebieden de ondersteuningsbehoefte in beeld te brengen	Op dit moment nog niet gemeten- 0-meting nodig o.b.v. cijfers 2016	Management informatie uit Mens Centraal/Datawarehouse gemeente Amersfoort	Weth. D.P. de Kruif	*	*
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passen-de en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.3	Cliënttevredenheid dienstverlening ST/ Loket De Kleine Schans (LDKS)	Cliënttevredenheids-score van ondersteuning geleverd door het ST of LDKS	Zie onderstaande uitleg Soza: tevredenheid over dienstverlening van Sociale Zaken	Jaarlijks cliënttevredenheidsonderzoek Wmo, Jeugd- en participatiewet	Weth. D.P. de Kruif	Jeugd: 6,5 WMO: 7,1 Soza: 6,9	- Soza: 7,5
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passen-de en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.4	Van re-integratie naar werk	Percentage re-integratietrajecten dat leidt tot (partiële) uitstroom naar werk.	0-meting over 2015: 44%	Managementinformatie van re-integratiebedrijven.	Weth. D.P. de Kruif	71%	≥44%

*Mens Centraal, het registratiesysteem van het team Toegang is hierop nog niet toegerust. Mens Centraal is bezig met een doorontwikkeling waarbij het nog onduidelijk is of zij in de toekomst de management informatie hierover kunnen leveren.

Wat hebben we daar voor gedaan?

1.2. Samen met inwoners komen tot een meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen

In 2017 heeft de doorontwikkeling van het team De Kleine Schans naar een zelfstandige Coöperatie plaatsgevonden. Hiermee stimuleren we maatschappelijke partners om zich samen met de gemeente te verbinden aan de opgave in het sociaal domein, en dragen we gezamenlijk het eigenaarschap. Samen met hen hebben we nagedacht over dilemma's/vraagstukken waar de Coöperatie mee aan de slag gaat om de benodigde transformatie te realiseren. Deze bijeenkomsten kenmerkten zich door een bijzonder constructieve sfeer en veel commitment om gezamenlijk naar integrale en laagdrempelige oplossingen te zoeken.

De juridisch kwaliteitsmedewerker is gestart met het verbeteren van de kwaliteit van zowel het proces als de integraliteit bij casuïstiek. We constateren dat we daarin stappen hebben gezet, en dat we tegelijkertijd nog verdere ontwikkelmogelijkheden zien.

Vanuit het transformatiebudget is een pilot en onderzoek gestart rondom ervaringsgerichte therapie. Ook zijn wensen met betrekking tot preventieve of voorliggende voorzieningen in kaart gebracht in samenwerking met netwerkpartners als huisartsen, GGD, onderwijs en Coöperatie de Kleine Schans. Een voorbeeld hiervan is KIES voor kinderen in echtscheidingsituaties. Maar ook stevig ouderschap van de GGD waarin gezinnen in een vroeg stadium worden ondersteund in de opvoeding of een preventieve aanpak voor een groep jongeren om de talenten van de afzonderlijke jongeren verder te ontwikkelen en hen perspectief te bieden (methodiek 'All Stars'). Voor diverse preventieve voorzieningen zijn reeds afspraken gemaakt met aanbiedende partijen zoals Humanitas, Jeugdpoint of de GGD.

Het onderzoek naar armoede in Woudenberg is afgerond. Aansluitend zijn we met de doelgroep zelf in gesprek gegaan over de uitkomsten. We hebben geïnventariseerd waar zij zelf knelpunten en oplossingen zien. Die input hebben we benut in de beleidsvorming van een Kindpakket.

We merkten dat de economie zich herstelde; bijstandsgerechtigden vonden makkelijker werk en de instroom in de bijstand was voor het eerst sinds enkele jaren lager dan de uitstroom. De specifieke begeleiding van vergunninghouders naar de arbeidsmarkt is een vast onderdeel geworden naar aanleiding van het project Grenzeloos. Onderdeel daarvan is de samenwerking tussen Vluchtelingenwerk en Workfast (Grenzeloos). Een vrijwilliger van Vluchtelingenwerk start met een algemene inventarisatie van werkervaring, opleiding en toekomstdromen en (on)mogelijkheden daarvan in Nederland. Als het taalniveau een bepaald minimum niveau heeft, wordt de vergunninghouder doorverwezen naar Grenzeloos die voortborduurde op de inspanningen van Vluchtelingenwerk. Een externe specialist heeft het bijstandsbestand gescreend op mogelijke rechten op een andere inkomstenbron. Als gevolg daarvan zijn een aantal uitkeringen verlaagd/beëindigd.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
1.3	Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening	1.3.1	Aantal verstrekte individuele voorzieningen (Jeugd/WMO)	Aantal verstrekte individuele voorzieningen (Jeugd/WMO)	2015: Jeugd: 325 (ZIN) 34 (PGB) Wmo: 169 (ZIN) 36 (PGB)	Kwartaalgegevens datawarehouse Amersfoort Input monitor sociaal domein	Weth. D.P. de Kruif		Jeugd: ≤359 Wmo: ≤205

1.3	Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening	1.3.2	Kosten verstrekte individuele voorzieningen (Jeugd/Wmo)	Kosten van de verstrekte individuele voorzieningen (Jeugd/Wmo)	Op dit moment nog geen cijfers beschikbaar- 0-meting nodig o.b.v. cijfers 2016	Kwartaalgegevens datawarehouse Amersfoort Input monitor sociaal domein	Weth. D.P. de Kruiif		
s1.3	Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening	1.3.3	Clienttevredenheid over dienstverlening van aanbieders van individuele voorzieningen (Jeugd/Wmo)	Gemiddelde cliënttevredenheidsscore over de individuele voorzieningen van aanbieders Jeugd/Wmo/Re-integratie	Jeugd: 62% vindt dat ze vaak of altijd goed worden geholpen bij hun vragen of problemen Wmo: 82% is het (helemaal) eens met de stelling dat de kwaliteit van de ondersteuning goed is Re-integratie: de algemene klantwaardering is een 6,1.	Jaarlijks cliënttevredenheidsonderzoek Wmo, Jeugd- en participatiewet	Weth. D.P. de Kruiif	Jeugd: 7,3 WMO: 7,5 Re-integratie: 7,4	Re-integratie: 6,2

Wat hebben we daar voor gedaan?

1.3. Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening

In maart 2017 hebben de gemeenten binnen de regio Amersfoort met het vaststellen van de inkoopstrategie 2018 besloten om de jeugdhulp en Wmo-dienstverlening aan huis voor 2019 opnieuw aan te besteden en daarvoor in 2017 te starten met de voorbereidingen. In de vastgestelde startnotities jeugdhulp en Wmo-dienstverlening aan huis zijn de opgaven beschreven die ons regionaal en lokaal te doen staan. Concreet zijn er in het kader van de voorbereiding vier overlegtafels gestart met zorgaanbieders rond de vier grote vraagstukken van de transitieagenda. Voor de jeugd GGZ zijn de aanbestedingen al eerder gestart in verband met het verdwijnen van de DBC-systematiek per 1 januari 2018.

Lokaal zijn we na de zomer gestart met de pilot voorpost GGZ. De voorpostfunctionaris JGGZ brengt specifieke GGZ expertise in team De Kleine Schans, wat ten doel heeft om de kwaliteit van de ondersteuning voor cliënten te vergroten.

Een regionaal beleidskader Opvang en Bescherming is vastgesteld waarin de uitgangspunten en kaders staan beschreven voor de doorontwikkeling van het domein Opvang en Bescherming. We zetten in op twee sporen, enerzijds het wonen en anderzijds de ambulante ondersteuningsvormen. Voor de woonopgaven betekent dit het ontwikkelen van meer gevarieerde en betaalbare woningen voor kwetsbare inwoners met een evenwichtige spreiding in de regio. Anderzijds zal er meer variatie en een 24

uurs dekking in de regio voor ambulante ondersteuning worden gerealiseerd om de gewenste beweging mogelijk te maken. Vooral in het voorkomen van uitval en het realiseren van door- en uitstroom zijn lokale gemeenten aan zet. De inhoud van dit Beleidskader wordt vertaald in diverse deelprojecten op de afzonderlijke onderdelen welke in 2018 worden gestart.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

Programma 1 - Samenleving	Realisatie 2017	Definitieve Begroting 2017	Primaire Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten	12.228	10.365	10.047	9.899
Baten	1.860	2.059	1.986	2.635
Resultaat programma 1 voor bestemming	10.368	8.306	8.060	7.264

Splitsing programma 1	Real.2017	Def.Bgr.2017	Prim.Bgr.2017	Jaarek.2016
Lasten:				
Salarissen *) zie toelichting onder volgende tabel	854	-	-	-
Sociaal Domein	5.750	4.747	4.742	4.724
Overige	5.624	5.618	5.305	5.175
Baten:				
Salarissen	55	-	-	-
Sociaal Domein	137	235	235	821
Overige	1.668	1.824	1.751	1.814

Verschillen realisatie ten opzichte van definitieve begroting 2017	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	<u>1.863</u>	
Algemeen:		
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 1, verplichting nieuwe BBV	854	
Specifiek Sociaal Domein:		
Diverse posten sociaal domein (693+288: zie toelichting bij sociaal domein ¹)	981	
Vrijval balanspost nog te betalen posten oude jaren		-101
Overig:		
Cooperatie, oprichtingskosten en doorbelasting overhead		-117
Bijstandsuitkeringen, afname uitkeringsgerechtigden		-123
Reïntegratiekosten, btw niet meer verrekenbaar met BCF	36	
Kosten inburgering, worden verrekend met ontvangsten COA	57	
Onderwijshuisvesting, afschrijving ontwikkel- en begeleidingskosten Brede Scholen	169	
Onderwijshuisvesting, tijdelijke huisvestingskosten Brede Scholen	35	
Onderwijshuisvesting, overige kosten Brede Scholen	63	
Kapitaallasten, dekking van reserve huisvesting onderwijs	30	
Overige diverse kleine verschillen		-21
Totaal verschillen lasten	<u>2.225</u>	<u>-362</u>
Baten, totaal verschil	<u>199</u>	
Algemeen:		
Ziekengeldvergoedingen, rechtstreeks geboekt op programma 1, verplichting nieuwe BBV		-55
Specifiek Sociaal Domein:		
Minder ontvangen eigen bijdragen WMO en Jeugd	100	
Overig:		
Rijksvergoeding bijstandsuitkering, hogere basisuitkering, lagere extra uitkering in verband met lager bedrag bijstandsuitkeringen	216	
Ontvangen gelden COA, ten behoeve van inburgering		-57
Overige diverse kleine verschillen		-5
Totaal verschillen baten	<u>316</u>	<u>-117</u>

Toelichting op de grotere verschillen tussen de gerealiseerde cijfers over 2017 en de definitieve begroting:

Algemeen: volgens de laatste wijzigingen in het BBV in 2017 moeten de baten en lasten welke rechtstreeks aan een programma toegerekend kunnen worden, ook daadwerkelijk op dát programma verantwoord worden. Dit geldt onder andere voor de loonkosten van het personeel. Eerder werden deze verantwoord onder programma 5- bestuur en dienstverlening, en op basis van tarieven, inclusief een opslag voor overhead, doorberekend aan andere programma's. Deze doorberekening gebeurde met name bij producten waar kostendekkendheid relevant is (bijvoorbeeld afval, riolering, WOZ). In de begroting over 2017 is deze systematiek nog gevolgd, de jaarrekening

moet echter de cijfers volgens de gewijzigde regelgeving presenteren. Dit betekent dat in de toelichting bij de diverse programma's een verschil in toerekening van de salariskosten en/of doorberekende kosten is vermeld. De loonkosten welke in de jaarrekening ten laste van de diverse programma's zijn gebracht, zijn exclusief overhead.

Sociaal Domein:

Sinds de overdracht van de taken jeugdzorg en WMO naar de gemeente geldt als uitgangspunt dat deze taken budgettair neutraal plaatsvinden uit de beschikbare middelen.

In de begroting 2017 heeft op basis van de meicirculaire met name voor het onderdeel Jeugd een forse positieve bijstelling plaatsgevonden van de rijksbudgetten. Hiermee konden de met ingang van de begroting 2016 ingevoerde besparingsmaatregelen weer worden teruggedraaid en was op begrotingsbasis sprake van een volledig budgettair neutraal Sociaal Domein. Naast de bovengenoemde forse structurele taakstellingen werd in de begroting 2016 nog rekening werd gehouden met een structurele bijdrage uit de algemene middelen van € 0,2 mln. en een incidentele onttrekking uit de reserve Sociaal domein van € 287.000.

In deze jaarrekening constateren we echter dat er sprake is van forse tekorten voor zowel de zorgkosten alsmede de kosten voor de toegang.

Financieel beeld 2017:

Onderdelen:	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)
	<i>Afwijkingen ten opzichte van de begroting</i>
Sociale kracht van de samenleving	
- <i>Sociaal cultureel werk/vrijwilligerswerk</i>	111
- <i>Jeugd, jongeren- en ouderenwerk</i>	22
Nabije- en lichte ondersteuning	
- <i>Beleid en uitvoering lichte ondersteuning</i>	-169
- <i>Sociaal team/overhead</i>	-282
- <i>WMO/Jeugd overkoepelende kosten</i>	-5
Specialistisch aanbod	
- <i>Hulpmiddelen en hulp aan huis</i>	174
- <i>Eigen bijdragen</i>	-100
- <i>Jeugd</i>	-446
- <i>WMO</i>	-35
- <i>Afrekening 2016</i>	-63

Totaal	-793
<i>waarvan hogere lasten¹:</i>	<i>693</i>
<i>waarvan lagere baten:</i>	<i>100</i>

Nadere toelichting Sociaal domein:

Algemeen:

In de analyse bij programma 1 Samenleving is voor het Sociaal Domein aangegeven dat conform BBV voorschrift met ingang van 2017 ook de relevante salariskosten aan het Sociaal Domein zijn toegerekend. De betreffende budgetten staan echter nog niet gealloceerd onder het Sociaal Domein en dat is de reden dat in het bovenstaande overzicht deze kosten niet zijn meegenomen. In de analyse bij programma 1 worden deze apart zichtbaar gemaakt. Daarnaast werd t/m 2016 een deel van de externe inhuur voor het Sociaal Domein bekostigd uit het reguliere gemeentelijke bedrijfsvoeringsbudget. Hiermee is in het bovenstaande overzicht rekening gehouden wat betekent dat de afwijking bij Nabije – en lichte ondersteuning per saldo € 288.000¹ lager is dan de werkelijke cijfers laten zien.

Sociale kracht van de samenleving

Dat er een overschot is op sociaal cultureel werk en vrijwilligerswerk is het gevolg van het feit dat er kosten naar het sociaal team zijn gegaan die begroot waren binnen de sociale kracht van de samenleving. Tegenover dit overschot staan dus kosten onder de post sociaal team/overhead. Het overschot op het jeugd, jongeren- en ouderenwerk is het positieve resultaat van een nacalculatie van de huur van SWO in De Schans.

Nabije- en lichte ondersteuning

In totaal is voor een bedrag van afgerond € 456.000 meer kosten gemaakt dan was begroot. Vanaf 2015 is al zichtbaar dat er extra kosten voor de toegang moeten worden gemaakt om alle noodzakelijke werkzaamheden te kunnen verrichten en dat de begroting op dat onderdeel niet toereikend is. Met ingang van de begroting 2018 is dit rechtgetrokken door het budget voor de toegang met € 290.000 te verhogen. Een dergelijke bijstelling heeft echter niet in de begroting 2017 plaatsgevonden en dit verklaart voor een groot deel de budgetoverschrijding in 2017. Voor het overige is er extra capaciteit ingehuurd voor onder andere het verbeteren van de werkprocessen en juridische kwaliteitszorg. Dit verklaart de resterende overschrijding van per saldo € 166.000.

Specialistisch aanbod

Stijgende zorgkosten

In lijn met de landelijke ontwikkelingen, is in 2017 in de regio Amersfoort en gemeente Woudenberg sprake van een toename van de uitgaven van de zorgkosten. De mate van tekorten verschilt voor alle regiogemeenten. De oorzaken kunnen wel voor iedere gemeente anders zijn; denk aan demografische ontwikkelingen, ongunstige budgetparameters, historisch zorggebruik, de wijze waarop de toegang georganiseerd en de effecten van de risicoverevening. Ten tijde van de opstelling van de najaarsnota was het beeld dat de kosten 2017 van de regionaal ingekochte zorg voor Woudenberg naar verwachting tussen de € 450.000 en € 550.000 hoger zouden uitvallen dan was begroot. De uitkomst voor 2017 laat zien dat deze kosten inderdaad fors hoger zijn uitgevallen met de verwachting dat dit een structureel beeld is en de zorgkosten ook de komende jaren hoger zullen zijn dan waarvan tot nu toe werd uitgegaan.

Gezien het grote regionale component op inkooppercelen en de relatie met externe verwijzers worden de overschrijdingen in 2018 voor jeugd en wmo op de verschillende percelen in 2017 nader geanalyseerd in samenwerking met regiogemeenten en lokale partners. Binnen de regio zijn hierover inmiddels afspraken gemaakt. Ook is binnen de regio afgesproken om diverse businesscases op te stellen, waarvan mogelijk te treffen maatregelen onderdeel zijn. In de raadsinformatiebijeenkomst van 22 mei 2018 bent u over de analyse van de zorgkosten geïnformeerd.

Aanvullende afrekening zorgkosten 2016

De nieuwe afrekening van de zorgkosten 2016 valt voor Woudenberg hoger uit dan de cijfers die in de jaarrekening over 2016 zijn verwerkt. Dit betekent dat we in de jaarrekening 2017 een tekort hebben verwerkt van € 63.277. Het betreft overigens nog steeds een voorlopige afrekening. Zodra alle vaststellingen binnen zijn, ontvangen we een definitieve afrekening vanuit Amersfoort. Amersfoort is momenteel actief in gesprek met zorgaanbieders om de laatste vaststellingen/productieverantwoordingen binnen te krijgen. Het streven is om dit uiterlijk juni 2018 af te ronden. Echter hebben zorgaanbieders in totaal 5 jaar de tijd om te factureren. De zorgaanbieders krijgen deze mogelijkheid tot aan het bedrag van de vaststelling. Er bestaat een kans dat niet alles volledig wordt gefactureerd. In dat geval zullen er bedragen komen vrij te vallen. Het is op dit moment niet inzichtelijk in hoeverre dit zich gaat voordoen.

Lagere opbrengst eigen bijdrage

Als gevolg van minder uitgaven dan geraamd op Wmo-voorzieningen is er ook sprake van een lagere opbrengst uit eigen bijdragen.

Vergelijking Sociaal Domein tussen de jaren 2017, 2016 en 2015

Onderstaand een overzicht op hoofdlijnen van de kosten van het Sociaal Domein voor de jaren 2015 t/m 2017:

Onderdelen:	Bedragen x € 1.000 (- = nadeel)		
	2017	2016	2015
Sociale kracht van de samenleving	133		27
Nabije- en lichte ondersteuning	-456	-108	-114
Specialistisch aanbod			
- <i>Hulpmiddelen en hulp aan huis</i>	174	206	334
- <i>Eigen bijdragen</i>	-100		
- <i>Jeugd/WMO regionale inkoop</i>	-481	94	
- <i>Afrekening voorgaande jaren</i>	-63	136	
- <i>Verevening PGB's</i>			94
Totaal	-793	328	341

Voor de jaren 2015 en 2016 was er nog sprake van overschotten binnen het Sociaal Domein. Hierbij moet worden aangetekend dat dit met name het gevolg was van overschotten op de oude WMO (wonen, rollen, vervoer en huishoudelijke hulp) in combinatie met een financieel gunstig afrekening uit een voorgaand jaar en verevening van de PGB's over 2015. Naast een stijging van de zorgkosten is zoals aangegeven ook sprake van gestegen kosten van de toegang. Voor de toekomst zullen diverse scenario's worden uitgewerkt om er voor te zorgen dat de kosten binnen de komende begrotingen kunnen worden afgedekt.

Overige posten programma 1:

Onderwijshuisvesting: In 2017 is het project Brede Scholen afgerond. Dit betekende ondermeer dat van de gebouwen welke buiten gebruik gesteld zijn in 2017 de resterende boekwaarden versneld afgeschreven zijn. Deze post was wel in de begroting 2017 meegenomen. Voorbereidings- en begeleidingskosten, tijdelijke huisvestingskosten, etc over de periode 2014 tot en met 2017, welke geactiveerd waren, zijn in afwachting van de afrekening van het project in 2017 in één keer afgeschreven. Deze kosten waren al meegenomen in het krediet van de Brede Scholen van 2014 en worden gedekt uit de reserve huisvesting basisonderwijs.

Bijstandsuitkeringen: De bijstandsuitkeringen zijn ten opzichte van de uitgekeerde bedragen in 2016, lager geworden. Gezien de stijgingen van voorgaande jaren was ook voor 2017 een stijging voorzien, deze heeft niet plaatsgevonden. In 2016 waren er gemiddeld 122 uitkeringsgerechtigden, in 2017 waren dit 115 uitkeringsgerechtigden. De werkelijke reguliere vergoeding voor het rijk was ruim hoger dan de raming voor 2017 liet zien. Dit heeft echter wel gevolg voor de vangnetuitkering. Het deel van de uitkeringen wat voor eigen rekening komt, wordt gerelateerd aan de ontvangen rijksvergoeding. Dit betekent dat bij hogere reguliere vergoeding, de drempel van extra vergoeding ook steeds groter wordt, waardoor relatief een groter bedrag voor eigen rekening komt.

Verschillen realisatie 2017 ten opzichte van jaarrekening 2016	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	2.329	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 1, verplichting nieuwe BBV (NB: in overige verschilbepalingen zijn salariskosten buiten beschouwing gelaten)	854	
Kosten Sociaal Domein	1.150	
Kosten Sociaal Domein , afrekening voorgaand jaar		101
Kosten oprichting Coöperatie	229	
Bijstelling voorziening dubieuze debiteuren – deel bijstandsdebiteuren	50	
Bijdrage Sociale Werkvoorziening, ivm lagere rijksbijdrage		215
Brede scholen, extra afschrijving buitengebruik gestelde scholen	169	
Brede scholen, tijdelijke huisvesting en overige kosten	98	
Extra kosten VVE	19	
Reiskosten leerlingvervoer	21	
Onderwijs, kosten inhuur in verband met ziekenvervinging	45	
Kosten inburgering, worden verrekend met ontvangsten COA	57	
Kosten re-integratie, btw niet compensabel	36	
Kosten verhuizing Smash naar sporthal De Camp in 2016		73
Overige diverse kleine verschillen		10
Totaal verschillen lasten	2.728	399

Baten, totaal verschil	<u>775</u>	
Sociaal Domein	629	
Reguliere rijksvergoeding bijstandsuitkeringen		-238
Vangnetregeling bijstandsuitkeringen	333	
Rijksvergoedingen, afrekeningen voorgaande jaren	14	
Verrekening/Verhaal op bijstandsuitkeringen (=negatieve lasten)	80	
Rijksvergoeding BBZ (Bijstandsbesluit Zelfstandigen)	21	
Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid / VVE		-32
Ontvangen gelden COA, ten behoeve van inburgering		-57
Sport, bijstelling huren sportverenigingen	17	
Sport, onttrekking voorziening renovatie sportvelden (ivm lagere rentetoerekening)	9	
Overige diverse kleine verschillen		-1
Totaal verschillen baten	<u>1.103</u>	<u>-328</u>

Leefomgeving

Programma 2

Programma 2

Visie

Inwoners en ondernemers voelen zich thuis en participeren in een functionele leefomgeving met aandacht voor verkeer, water, en groen, dat duurzaam wordt beheerd.

Maatschappelijke effecten

- 2.1. Handhaven beeldkwaliteit Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen)
- 2.2. Betere verkeersveiligheid
- 2.3. Minder wateroverlast

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
2.1	Handhaven beeldkwaliteit openbare ruimte	2.1.1	Beeldkwaliteit	Kwaliteit van onderhoud, inrichting en gebruik openbare ruimte (A= goed, B=voldoende, C= matig, D=slecht).	B/C (2013)	CROW monitor openbare ruimte (jaarlijks in de maand oktober)	Weth. G.A. de Kruijff	B	B/C
2.1	Handhaven beeldkwaliteit openbare ruimte	2.1.2	Beleving beeldkwaliteit	Beleving van fysieke leefbaarheid openbare ruimte uitgedrukt in rapportcijfer.	7,5 (nulmeting 2013)	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Weth. G.A. de Kruijff	7,9	7,5

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.1. Handhaven beeldkwaliteit Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen)

Kwaliteit van onderhoud, inrichting en gebruik openbare ruimte (alle aspecten)

CROW	A+	A	B	C	D
Woudenberg 2017 'gemiddeld'					

Uit de jaarlijkse kwaliteitsmeting van oktober 2017 blijkt de onderhoudskwaliteit gemiddeld genomen overeen komt met kwaliteitsniveau B van CROW. (Zie bovenstaand schema). Ten opzichte van 2016 is de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte een fractie beter geworden. De gemiddelde score B van de openbare ruimte voldoet daarmee aan de streefwaarde B/C (volgens nota Ibor). Ondanks dat we door deze verbetering op de goede weg zijn is het van belang dat we ons met name blijven richten op de thema's "onkruid" en "schade" om de kwaliteit verder te verbeteren.

Wat hebben we gedaan op het gebied van het thema "onkruid"?

In 2017 is door college en raad de verbeterde aanpak van de onkruidbeheersing goedgekeurd. Door bijsturing volgens deze aanpak is het resultaat aanzienlijk verbeterd door meer inzet (mankracht) op onkruidbestrijding in de plantsoenen (schoffelen), meer rondes machinaal (verhardingen), meer veegrondes (goten). Bij diverse gemeenten hebben degenen die zich al langere tijd bezighouden met onkruidbeheersing waargenomen dat door de klimaatverandering onafhankelijk van de methode van bestrijding er meer inzet nodig is.

Wat hebben we gedaan op het gebied van het thema "schades"?

In 2017 is ingezet op de kwaliteitsverbetering van het thema 'schades' door een aanvang te maken met het renoveren van diverse voetpaden al dan niet in combinatie met rioolrenovaties (dit jaar JW Frisolaan en omgeving). In de wijk Laanzicht zijn diverse niet-functionele palen verwijderd en een aantal palen vernieuwd om zowel de beeldkwaliteit (conform nota IBOR), bereikbaarheid als de verkeersveiligheid te verbeteren. Het komende jaar zal ook in de andere wijken aandacht besteed worden aan schades aan straatwerk, gazons en straatmeubilair (palen, banken etc.).

Wat hebben we gedaan op het gebied van het thema "spelen"?

Bij spelen richten we ons op het vastgestelde speelruimtebeleidsplan. In het najaar 2017 is de eerste stap gezet in samenwerking met de wijk Nieuwoord middels een workshop te komen tot een inrichting van formele/informele speelplekken. Voor het overige zijn er diverse reparaties uitgevoerd aan de speeltoestellen.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
2.2	Betere verkeersveiligheid	2.2.1	Overschrijding maximum snelheid	Percentage weglengte van gemeentelijke wegen waar verkeer zich aan de snelheidslimiet houdt	90 % (nulmeting)	Snelheidsdata gps (per kwartaal)	Weth. G.A. de Kruif	Gegevens ontbreken	91%
2.2	Betere verkeersveiligheid	2.2.2	Beleving verkeersveiligheid	Percentage bewoners dat verkeersveiligheid als belangrijkste buurtprobleem aanduidt	29% (gemeten in 2013)	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Weth. G.A. de Kruif	26%	24%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.2. Betere verkeersveiligheid

2.2.1. Gegevens over de snelheid op het wegennet

Deze gegevens worden aangeleverd door de Provincie Utrecht, en zijn op dit moment door een lopende aanbesteding, niet beschikbaar. Indien deze cijfers beschikbaar komen worden ze in dit document ingevoerd.

2.2.2. Verkeersveiligheid/(her)inrichting en onderhoud van wegen

In 2017 is de verkeersveiligheid in Woudenberg verbeterd door het beïnvloeden van gedrag door diverse educatieve acties en visuele verkeersmaatregelen.

Voorts zijn door onderhoud en aanpassingen aan het wegennet op hoofdlijnen de volgende werkzaamheden gestart en/of uitgevoerd:

- Realisatie Centrumplan: gescheiden fietsvoorzieningen en instellen éénrichtingsverkeer in de Dorpsstraat, herinrichting parkeerterrein en expeditie Kostverloren;
- Start werkzaamheden rioolvervangning, herinrichting en renovatie JW Frisolaan, Prins Mauritslaan, J. v. Stolberglaan en Willem de Zwijgerlaan (gedeelte N-Z).
- Vernieuwing bestrating Prins Bernhardstraat tussen Kostverloren en Koningin Wilhelminastraat.
- Groot onderhoud en aanpassingen aan de Moosterweg in samenwerking met de gemeente Leusden te weten: vernieuwing van asfaltrijdek, kantmarkeringen, aanleg verkeersplateau kruispunt Goorsteeg, aanleg visueel plateau kruispunt Dashorsterweg en aanbrengen reflectoren in belijning ten noorden van kruispunt Kolschoterdijk.
- Herinrichting kruispunt Laagerfseweg/Brinkkanterweg.
- Herstel bermverhardingen op diverse locaties langs de Voskuilerweg.
- Gedeeltelijk vernieuwing asfaltrijdek en kantmarkeringen aan de Ekris.
- Vernieuwing asfaltrijdek, kantmarkeringen en aanleg bermverharding Laagerfseweg tussen huisnr. 55-69
- Start opstelstrook wachtende fietsers rotonde Geeresteinselaan, uitvoering begin 2018;
- Diverse (kleine) asfalteringswerkzaamheden en reparaties van scheuren binnen de gemeentegrenzen;
- Diverse onderhoud en vernieuwing voetpaden en bestratingen binnen de bebouwde kom.
- Conserveringen van brugleuningen en kleine reparaties diverse civieltechnische kunstwerken.

- Diverse kleine werkzaamheden/aanpassingen op het gebied van verkeersveiligheid.

Het percentage bewoners dat verkeersveiligheid als belangrijkste buurtprobleem aanduidt is gedaald, de streefwaarde is echter niet behaald. Er is echter wel een dalende lijn zichtbaar. Daarnaast heeft het percentage betrekking op subjectieve verkeersveiligheid.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
2.3	Minder wateroverlast	2.3.1	Meldingen wateroverlast aan woningen en bedrijfspanden	Bij gemeente gemelde schade aan woningen en bedrijfspanden door hevige neerslag	Nulmeting 2015 en verder (5 neerslag gebeurtenissen)	Meldingen versus neerslagregistratie Hydrologic (20 mm in 75 minuten)	Weth. G.A. de Kruif	0,5	-

In 2017 hebben 2 neerslaggebeurtenissen plaatsgevonden groter dan 20 mm per 75 minuten. Op 20 juli 2017 is aan de west zijde van Woudenberg 20,73 mm in 75 minuten geregistreerd en op 25 juli 2017 is op het bedrijventerrein 27,23 mm in 75 minuten geregistreerd.

De bui van 20 juli 2017 heeft geresulteerd in 1 melding van wateroverlast. Na de bui van 25 juli zijn er geen meldingen van wateroverlast ontvangen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

2.3. Minder wateroverlast

In 2017 is binnen het project Centrumplan geïnvesteerd in extra waterberging op de parkeerplaats Kostverloren en is er regenwater afgekoppeld in de Voorstraat. Tevens is een aanzet gemaakt voor het klimaatrobuust inrichten van de openbare ruimte in de JW Frisolaan en omgeving. Hier wordt een gescheiden rioolstelsel en extra waterberging aangelegd. De uitvoering is eind 2017 gestart en zal in de loop van 2018 afgerond worden.

Op 7 december 2017 heeft de gemeente Woudenberg, samen met 27 gemeenten (waaronder de leden van het PWVE), de provincies Gelderland en Utrecht en Waterschap Vallei en Veluwe haar handtekening gezet onder een manifest om samen te werken aan een klimaatbestendige toekomst. Hiermee geven we aan in gezamenlijkheid te willen werken "van klimaatbewustzijn 2017 naar klimaatrobuust in 2050". Momenteel wordt er door PWVE gewerkt aan het opstellen van de routekaart Ruimtelijke Adaptatie met een bijbehorende handreiking klimaatscan.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

Programma 2 – Leefomgeving	Realisatie 2017	Definitieve Begroting 2017	Primaire Begroting 2017	Jaarrekening 2017
Lasten	3.703	3.196	3.218	3.223
- Waarvan salariskosten	769	-	-	-
- Overige kosten	2.934	3.196	3.218	3.223
Baten	2.580	2.456	2.477	2.516
Resultaat programma 2 voor bestemming	1.123	740	741	707

Verschillen realisatie ten opzichte van definitieve begroting 2017	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	507	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 2, verplichting nieuwe BBV	769	
Openbare verlichting, lease- en energiekosten, vervanging OVL-areaal door energiezuinige verlichting		-73
Afval, extra afschrijvingskosten overgedragen activa naar ROVA	83	
Afval, plaatsen containers in dorp ivm overgang naar ROVA	42	
Afval, lagere kosten verwerken afvalstromen		-130
Afval, diverse overige kosten	63	
Afval, doorbelasting kosten volgens vast tarief niet meer toegestaan volgens nieuwe BBV		-239
Riolering, doorbelasting kosten volgens vast tarief niet meer toegestaan volgens nieuwe BBV		-108
Riolering, lagere kosten herstelonderhoud		-44
Riolering, hogere toevoeging aan egalisatievoorziening riolering	41	
Openbaar groen, meerkosten extern personeel voor wijkonderhoud in eigen beheer	121	
Openbaar groen, meerkosten onderhoud eigen machinepark	10	
Gemeentewerf, kosten van vervoermiddelen en gereedschap, zowel door leeftijd auto's als door meer gebruik in verband met meer werkzaamheden in eigen beheer	29	
Begraven, kapitaallasten uitbreiding begraafplaats, latere jaren		-23
Begraafplaats, lagere kosten onderhoud		-25
Kwijtscheldingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing, in begroting verwerkt onder baten	22	
Overige diverse kleine verschillen		-31
Totaal verschillen lasten	1.180	-673

Baten, totaal verschil		-124
Afval, verkoop aktiva aan ROVA		-89
Afval, onttrekking egalisatievoorziening afval		-109
Afval, lagere opbrengst afvalstromen	12	
Afval, opbrengst dividend ROVA	60	
Onderhoud wegen		-38
Openbaar groen, doorbelaste kosten niet meer toegestaan volgens nieuwe BBV	35	
Gemeentewerf, doorbelaste kosten niet meer toegestaan volgens nieuwe BBV	24	
Afvalstoffenheffing, lager variabel deel (diftar) afvalstoffenheffing	80	
Afvalstoffenheffing, hoger vastrecht deel (diftar) afvalstoffenheffing		-29
Rioolheffingen, niet-woningen		-16
Rioolheffingen, woningen		-43
Kwijtscheldingen, rioolheffing en afvalstoffenheffing, in begroting verwerkt onder baten		-22
Overige diverse kleine verschillen	11	
Totaal verschillen baten	222	-346

Toelichting op de grotere verschillen tussen de gerealiseerde cijfers over 2017 en de definitieve begroting:

Salariskosten en doorbelaste kosten: zie de toelichting bij programma 1.

Afval: In 2017 heeft de gemeente Woudenberg zich aangesloten bij de ROVA. Diverse aktiva van de gemeente zijn tegen balanswaarde overgedragen naar de ROVA; deze aktiva is in 2017 volledig afgeschreven. Met de aansluiting bij ROVA is een verdere afvalscheiding bij burgers teweeg gebracht. Er wordt met ingang van 2017 gebruik gemaakt van meer containers bij de burgers aan huis. Voor het restafval (grijs) wordt per lediging betaald, diftar. Dit heeft ertoe geleid dat de afvalstroom van grijs afval en verwerkingskosten lager geworden is, wat wel weer gevolg heeft voor het variabele deel van de tarieven afvalstoffenheffing (minder opbrengsten afvalstoffenheffing). Door een andere berekening (netto in plaats van bruto) zijn de vergoedingen voor de gemeente voor restafval in 2017 beperkt lager dan geraamd. De verwachting voor de toekomst is dat deze vergoedingen toe zullen nemen.

Openbare verlichting: In 2016 is een start gemaakt met het traject ter vervanging van het verlichtingsareaal van de gemeente Woudenberg. Het areaal was geleasd, verouderd en had een hoog energieverbruik. Gekozen is voor nieuwe energiezuinige verlichting in eigendom. In 2017 zijn alle verlichtingsmasten en armaturen vervangen door energiezuinige LED-armaturen en nieuwe masten. Levering en onderhoud ligt bij ZIUT. Hoewel op de oude masten en armaturen een forse leeftijds-korting zat verwerkt, zijn de kosten in 2017 beduidend lager dan voorgaande jaren. In 2017 heeft een beperkte afschrijving op de investering plaatsgevonden, vanaf 2018 vindt volledige afschrijving op de investering plaats.

Openbaar groen: Met ingang van 2016 is het groenbeheer volledig in eigen beheer. Waar eerder een extern bedrijf het groenonderhoud van de gemeente Woudenberg verzorgde, is ervoor gekozen door eigen personeel, aangevuld met werknemers van Amfors, het beheer van de openbare ruimte te laten gebeuren. Voor het niet-chemisch onkruidbeheer wordt gebruik gemaakt van Eemfors met gespecialiseerde apparatuur; dit soort apparatuur heeft de gemeente Woudenberg niet in bezit. Er zijn een aantal

vaste ploegen gevormd welke verantwoordelijk zijn voor hun eigen wijken. Naast het onderhoud van het groen, wordt ook klein onderhoud in de openbare ruimte uitgevoerd. Door klimatologische veranderingen is meer onderhoud noodzakelijk om het aanzien op een gewenst peil te houden. Ook betekent het onderhoud in eigen beheer dat meer gebruik gemaakt wordt van het wagenpark en apparatuur welke in eigendom zijn bij de gemeente Woudenberg, wat meer slijtage en onderhoud oplevert..

Verschillen realisatie 2017 ten opzichte van jaarrekening 2016	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	480	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 1, verplichting nieuwe BBV	769	
Openbare verlichting, lagere kosten in verband met aanschaf energiezuinig areaal		-152
Wegenonderhoud, groot onderhoud volgens wegenbeheersplan	43	
Wegenonderhoud, onkruidbestrijding verhardingen en wegen van de wegen	36	
Gladheidsbestrijding	10	
Openbaar groen, onderhoud wijken in eigen beheer	80	
Afval, kosten inzameling en verwerking afval		-53
Afval, extra afschrijving overgedragen activa	83	
Afval, doorbelaste kosten. Ivm gewijzigde regelgeving vanaf 2017 niet meer toegestaan.		-217
Afval, minder kwijschelding afvalstoffenheffing		-9
Gemeentewerf, meer onderhoudskosten ivm intensiever gebruik door eigen beheer	10	
Riolering, toevoeging aan egalisatievoorziening	126	
Riolering, doorbelaste kosten. Ivm gewijzigde regelgeving vanaf 2017 niet meer toegestaan.		-145
Riolering, onderhoudskosten		-81
Begraafplaats, onderhoud		-19
Overige diverse kleine verschillen		-1
Totaal verschillen lasten	1.157	677
Baten, totaal verschil		-64
In rekening gebrachte straatwerkbonnen	10	
Diverse doorbelastingen. Ivm gewijzigde regelgeving vanaf 2017 niet meer toegestaan.	69	
Afval, overname activa door ROVA		-89
Afval, opbrengsten recyclebaar afval		-103
Afval, afvalstoffenheffing, variabel deel (diftar)	95	
Riool, riolheffing		-47
Overige diverse kleine verschillen		-1
Totaal verschillen baten	174	-240

Veiligheid

Programma 3

Programma 3

Visie

Inwoners en ondernemers voelen zich veilig, vertrouwd en met elkaar verbonden en criminaliteit is een uitzondering.

Maatschappelijke effecten

- 3.1. Minder woninginbraken en pogingen daartoe
- 3.2. Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld
- 3.3. Veiligere fysieke leefomgeving
- 3.4. Minder alcoholgebruik onder de jongeren onder de 18 jaar

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.1	Aantal geslaagde woninginbraken	Aantal woninginbraken op Woudenberg grondgebied	Woninginbraken 2015 - 47	Overzicht uit het politieregistratie-systeem	Burg. T. Cnossen	26	30
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.2	Aantal poging tot woninginbraken	Aantal pogingen tot woninginbraak (er is geen buit gemaakt) op Woudenberg grondgebied	Pogingen tot woninginbraken 2015 - 38	Overzicht uit het politieregistratie-systeem	Burg. T. Cnossen	19	35
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.3	Aantal (poging tot) bedrijfsinbraken	Aantal (poging tot) bedrijfsinbraken op Woudenberg grondgebied	Bedrijfsinbraken in 2015 - 13	Overzicht uit het politieregistratie-systeem	Burg. T. Cnossen	10	13
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.4	Slachtofferschap (poging tot) woninginbraken	Percentage van de ondervraagden (het betreft een aselechte steekproef) dat aangeeft in de afgelopen periode van twaalf maanden slachtoffer te zijn geweest van een (poging tot) woninginbraak	Percentage gemeten in 2015 - 13%	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Burg. T. Cnossen	8%	-

Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.1. Minder woninginbraken en pogingen daartoe

Het aantal (poging tot) woninginbraken laat een positieve ontwikkeling zien en is ligt zelfs onder de gestelde streefwaarden. Zowel de objectieve gegevens als de subjectieve gegevens laten hetzelfde positieve beeld zien. Toch blijft dit onderwerp onder de aandacht, gezien de impact op de slachtoffers.

De aanpak rondom het terugdringen van het aantal (poging tot) woninginbraken staat beschreven in het uitvoeringsprogramma 2016-2017. Hierin is in 2017 uitvoering aangegeven. De aanpak in de week van de veiligheid was met name gericht op het informeren en het bieden van handelingsperspectief via de diverse communicatiemiddelen. Het aantal WhatsApp groepen blijven ook in 2017 stijgen. De wijkagent heeft bij diverse WhatsApp groepen een toelichting gegeven op het instrument. Dit levert een bijdrage aan het vergroten van de pakkans van woninginbrekers die actief zijn in de gemeente. Ook burgernetmail wordt ingezet door de politie bij een (poging tot) woninginbraak. Sinds begin 2017 zijn de autokraken ook toegevoegd. Uiteraard heeft de politie repressief opgetreden om het aantal (poging tot) woninginbraken terug te dringen.

Het aantal bedrijfsinbraken laat een lichte stijging zien, maar het aantal bedrijfsinbraken zitten nog onder de genoemde streefwaarde.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.1	Aantal meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis	Aantal meldingen per jaar bij Veilig Thuis van huiselijk geweld. Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring wordt gepleegd	Geregistreeerde meldingen 2013 – 22	Management-rapportage van Veilig Thuis	Burg. T. Cnossen	*	22
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.2	Aantal aangiften van huiselijk geweld	Aantal aangiften van huiselijk geweld. Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring wordt gepleegd	Aangiften huiselijk geweld in 2015 – 6	Overzicht uit het politieregistratie-systeem	Burg. T. Cnossen	15	9
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.3	Aantal opgelegde tijdelijke huisverboden	Aantal opgelegde huisverboden, een bestuursrechtelijk instrument waarin de verdachte voor een bepaalde periode geen contact mag hebben met de mogelijke slachtoffer(s) en waarbij de hulpverlening wordt opgestart	Tijdelijke huisverboden in 2015 – 1	Overzicht uit het gemeentelijk systeem Kohnraad	Burg. T. Cnossen	4	3
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren	3.2.4	Slachtoffer-schap van huiselijk geweld	Percentage van de ondervraagden (het betreft een aselechte steekproef) dat aangeeft in de afgelopen	Percentage gemeten in 2015 – 0%	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Burg. T. Cnossen	1%	-

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
	en rapporteren van huiselijk geweld			periode van twaalf maanden (gemeten in september) slachtoffer te zijn geweest van een huiselijk geweld					

Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.2. Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld

Het aantal aangiften van huiselijk geweld zijn gestegen van 10 aangiften in 2016 naar 15 aangiften in 2017. De goede samenwerking tussen zorg en veiligheid levert hier een positieve bijdrage aan. * Helaas zijn tijdens het schrijven van de jaarrekening het aantal meldingen bij Veilig thuis niet bekend, waardoor het niet inzichtelijk is of de onderlinge samenwerking hier ook een positieve bijdrage aan levert. Het aantal huisverboden zijn ten opzichte van vorig jaar gestegen.

De aanpak rondom het verhogen van de bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld staat beschreven in het uitvoeringsprogramma 2016-2017. Hierin is in 2017 uitvoering aangegeven.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.1	Aantal incidenten binnen de basisbrandweer zorg	Het aantal incidenten (b.v. brand, hulpverlening, dienstverlening, etc.) binnen de basisbrandweezorg per jaar op Woudenberg grondgebied	Het aantal incidenten in 2015 = 86	jaarrapportage van de Veiligheidsregio Utrecht	Burg. T. Cnossen	79	75
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.2	Veilige zorginstellingen	Het aantal zorginstellingen in de gemeente Woudenberg, dat beschikt over een adequaat ontruimings- of evacuatieplan	Het aantal op ontruimingen of evacuatie voorbereide zorginstellingen in 2015 = 5	Gecombineerde inspectie met de brandweer in de 3 ^{de} kwartaal van elk jaar	Burg. T. Cnossen	5	5
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.3	Professionaliteit van de gemeentelijke crisisbeheersing organisatie	Het percentage van personen in de gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie die aantoonbaar voldoen aan de vakbekwaamheidseisen	De organisatie voldoet aan de opgestelde vakbekwaamheidseisen , aanpassen	Aanwezigheidsregistratie deelname aan afgesproken OTO (opleiden/trainen/oefenen) activiteiten	Burg. T. Cnossen	100%	100%

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.4	Aantal actuele ramp- en incident-bestrijdingsplannen	Ramp- en incidentbestrijdingsplannen zijn een verplicht onderdeel van de multidisciplinaire voorbereiding op rampen en crises. In deze plannen worden de o.a. knelpunten geïventariseerd en oplossingen uitgewerkt. Daarnaast zijn er verschillende scenario's en diverse rollen van de verschillende instanties uitgewerkt.	In 2015 in totaal 9 plannen	jaarrapportage van de Veiligheidsregio Utrecht	Burg. T. Cnossen	9	9
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.5	Actualiteit van de risicokaart	Het in beeld hebben/krijgen van de risico's, risicovolle- en kwetsbare objecten op Woudenberg grondgebied	In 2015 was dit 100 %	Een overzicht van het provinciaal systeem, regionaal risicokaart	Burg. T. Cnossen	100%	100%

Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.3. Veiligere fysieke leefomgeving

Het aantal incidenten op Woudenberg grondgebied is licht gedaald ten opzichte van de genoemde norm. Het streefwaarde is niet behaald. Dit komt mede door de extra taak van de brandweer, namelijk het uitrukken voor reanimaties. Daarnaast is post Woudenberg 27 maal buiten Woudenberg grondgebied ingezet. Dit zijn vooral incidenten met de veeredtakel en ademluchtcontainer, twee regionale taken. Samen met de Veiligheidsregio Utrecht zijn er inspecties geweest bij de zorginstellingen. Medewerkers van de crisisorganisatie hebben deelgenomen aan de jaarlijkse trainingen, cursussen en themadagen van de Veiligheidsregio Utrecht. Daarnaast is er intergemeentelijk een cursusdag geweest voor twee medewerkers van de afdeling milieu. Gemeente Woudenberg heeft risicovolle- en kwetsbare objecten vermeld staan in de risicokaart.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
3.4	Minder alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar	3.4.1	alcoholgebruik onder jongeren	Het percentage jongeren tussen de leeftijd van 10 - 23 jaar die van hun ouders alcohol mogen drinken	De percentage gemeten in 2017 = 10%	Onderdeel van de Gemeentemonitor Woudenberg	Weth. D.P. de Kruijff	*	*

Wat hebben we daarvoor gedaan?

3.4. Minder alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar

Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan alcoholpreventie en handhaving Woudenberg 2017. Door de Boa en de politie zijn er controles gehouden tijdens evenementen. De controle was gericht op de voorschriften van de vergunning inclusief de ontheffingen op basis van de Drank- en Horecawet. Er zijn in 2017 geen overtredingen geconstateerd.

* In 2017 is er gemeentebestuur monitor uitgevoerd onder een steekproefgeselecteerde groep inwoners van de gemeente Woudenberg. Om antwoord te krijgen op de vraag of jongeren onder de 18 jaar alcohol mogen nuttigen, is de vraagstelling in de monitor aangepast. Hierdoor is het niet mogelijk om de realisatie te benoemen. In de eerstvolgende begroting wordt de genoemde kpi aangepast aan de vraagstellingen van de gemeentebestuur monitor van 2017.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

<u>Programma 3 - Veiligheid</u>	Realisatie 2017	Definitieve Begroting 2017	Primaire Begroting 2017	Jaarrekening 2017
Lasten	843	694	694	709
- Waarvan salariskosten	163	-	-	-
- Overige kosten	680	694	694	709
Baten	-	-	-	4
Resultaat programma 3 voor bestemming	843	694	694	705

Verschillen realisatie ten opzichte van definitieve begroting 2017	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	149	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 3, verplichting nieuwe BBV	163	
Veiligheidsregio, afrekening voorgaand jaar		-15
Overige diverse kleine verschillen	1	
Totaal verschillen lasten	164	-15
Baten, totaal verschil	-	
Totaal verschillen baten	0	-0

Toelichting op de grotere verschillen tussen de gerealiseerde cijfers over 2017 en de definitieve begroting:

Salariskosten en doorbelaste kosten: zie de toelichting bij programma 1.

Veiligheidsregio: Het verschil betreft de afrekening van de reguliere bijdrage aan de VRU over 2016, alsmede een afrekening van de piketfunctie over 2016.

Verschillen realisatie 2017 ten opzichte van jaarrekening 2016	<u>Nadelig</u>	<u>Voordelig</u>
<u>Lasten, totaal verschil</u>	<u>134</u>	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 3, verplichting nieuwe BBV	163	
Veiligheidsregio, afrekening voorgaand jaar		-15
Veiligheidsregio, bijdrage samenwerking		-20
Overige diverse kleine verschillen	6	
<u>Totaal verschillen lasten</u>	<u>169</u>	<u>35</u>
<u>Baten, totaal verschil</u>	<u>4</u>	
Overige diverse kleine verschillen	4	
<u>Totaal verschillen baten</u>	<u>4</u>	<u>-0</u>

Ruimte, wonen en ondernemen

Programma 4

Programma 4

Visie

Een sterk raamwerk van landschappelijke en ruimtelijke structuur van Woudenberg door (ruimtelijk) verbinden, combineren en vernieuwen van kwaliteiten.

Maatschappelijke effecten

- 4.1. Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt
- 4.2. Meer ruimte voor ontwikkeling van passende woningen
- 4.3. Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling
- 4.4. Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.1	Duurzaamheid Mens	Verankering van duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie, mate van burgerparticipatie en duurzame samenleving	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 56%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. G.A. de Kruif	76%	71%
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.2	Duurzaamheid Milieu	De duurzaamheid van klimaat, energie (verbruik), water, lucht, natuur (biodiversiteit), afval en vervuiling.	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 51%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. G.A. de Kruif	63%	57%
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.3	Duurzaamheid Markt	Duurzaam inkopen, duurzame mobiliteit, duurzaam ondernemen	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 42%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. G.A. de Kruif	59%	49%

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.4	Duurzaamheid: co2 uitstoot per inwoner	CO2-uitstoot per inwoner (uitgedrukt in ton per jaar).	Te bepalen aan de hand van de Emissie registratie 2012 = Woudenberg 5,4 ton (5,4 ton in 2012 gemiddeld voor Utrechtse gemeente, doelstelling EU 5,0 in 2020)	Jaarlijkse meting door Staat van Utrecht	Weth. G.A. de Kruif	*	5,3

Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.1. Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt

In 2017 zijn veel actie in uitvoering gekomen. Op sociaal vlak (mens) is bijvoorbeeld gewerkt om van Woudenberg een fairtrade gemeente te maken. Helaas is dit net niet gelukt in 2017 en hoopt de werkgroep dat Woudenberg in het eerste kwartaal 2018 wel aan alle criteria voldoet om de titel te kunnen bemachtigen. Daarnaast zijn vele samenwerkingen opgestart en geïntensiveerd, bijvoorbeeld door 'Woudenberg werkt samen', 'WAUW!denberg' en 'Groen aan de buurt'.

Milieu: door initiatieven als de 'postcoderoos' te ondersteunen, wordt het aandeel aan duurzaam opgewekte energie in Woudenberg vergroot. Daarnaast is gestart met de voorbereiding van het ontzorgen/ ondersteunen verduurzamen particuliere woningbezitters en is er 1 keer per maand een repaircafé.

Markt: In 2017 zijn er laadpalen voor elektrisch vervoer geplaatst in de openbare ruimte, waardoor duurzame mobiliteit laagdrempelig wordt, zowel voor inwoners als voor bezoekers. Daarnaast wordt bij de het verduurzamen van de woningen gekeken hoe de Woudenbergse ondernemers hier een rol in kunnen spelen. Zij zijn al in een vroeg stadium betrokken.

* 4.1.4: Voor deze KPI zijn we afhankelijk van externe partijen. Deze KPI is nu niet opgenomen in de Staat van Utrecht en hier is vooralsnog geen actuele waarde van beschikbaar.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
4.2	Meer ruimte voor ontwikkeling van passende woningen	4.2.1	Spanning op de woningmarkt	Verskil behoefte en aanbod (in Woudenberg aanwezige)woningen (huur/koop)	110 woningen per jaar toevoegen met een beperkte bandbreedte.	Elke 2 jaar woningbehoefte onderzoek, waaruit verschil blijkt tussen aanbod en behoefte.	Weth . D.P. de kruif		90-110

Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.2. Meer ruimte voor ontwikkeling passende woningen

In jaar 2017 zijn in Woudenberg in totaal 85 woningen gerealiseerd. Dat aantal ligt net onder de streefwaarde. De verwachting is dat in 2018 en 2019 de productie doorstijgt en dat daarmee het gemiddelde zal worden ingehaald. In 2018 wordt het Woningbehoefte onderzoek uit 2016 geactualiseerd en de resultaten zullen input geven voor het verder vormgeven van de opgave en doelstelling op het gebied van woningbouw en woningbouwprogrammering.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
4.3	Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling.	4.3.1	% van rechtswege verleende vergunningen	Percentage van de Wabo vergunningen voor bedrijven die van rechtswege (i.v.m. termijn overschrijding) worden verleend.	2014 0% van rechtswege.	Jaarlijks vanuit Squit	Weth. G.A. de Kruif	0%	0%
4.3	Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling.	4.3.2	% door rechter vernietigde vergunningen	Percentage van het aantal vergunningen voor bedrijven welke door de rechter vernietigde vergunningen wordt.	0% door rechte vernietigde vergunningen		Weth. G.A. de Kruif	0%	0%
4.3	Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling	4.3.3	Wacht op kpi van stuurgroep				Weth. G.A. de Kruif		

Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.3. Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling

In 2017 is de stuurgroep 'Woudenberg Werkt Samen' gevormd. Ontstaan vanuit de uitvoeringsagenda duurzame economie Woudenberg 2030. Woudenberg Werkt Samen heeft haar identiteit, bekendmaking in Woudenberg en een eerste initiatief gerealiseerd. Dit eerste initiatief betreft de matchbeurs, met deelnemers vanuit met name maatschappelijke organisaties en ondernemers maar ook onderwijs en overheid, waarbij verbindingen zijn gelegd en mogelijkheden en win-win situaties zijn gecreëerd

met gesloten beurzen. Doelstellingen zijn gevormd door deze stuurgroep om positieve ontwikkelingen te verkrijgen in de 5 hoofdoelen uit de uitvoeringsagenda t.b.v. een duurzame economie:

- Meer duurzaamheid en innovatie
- Meer ruimte voor ondernemen
- Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)
- Meer acquisitie en accountmanagement.
- Meer samenwerking in de regio

Het centrumplan is afgerond. Het centrum is groener, levendiger, verkeersveiliger en compacter gemaakt. Hierdoor is een aantrekkelijk centrum verkregen, waar inwoners en bezoekers prettig boodschappen kunnen doen in de ruime straten en de ondernemers goed bereikbaar zijn voor de bewoners, bezoekers en recreanten. Tevens is een start gemaakt voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied van Woudenberg, met als beoogd doel van marktpartij CIF om uiterlijk eind 2019 heel buitengebied Woudenberg verglaast te hebben. Een goede werkende, snellere internetverbinding in het buitengebied is positief voor bedrijfsontwikkeling, gezien de noodzaak van een goed werkende internetverbinding voor de dagelijkse werkzaamheden, toekomstperspectief en concurrentiepositie van bedrijven.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.1	Doorlooptijd reguliere Wabo vergunningen	Uitgaande van jaar van indienen, in periode 1 jan-31 dec, bezien bij hoeveel reguliere vergunningen langer dan 8 weken tijd zit tussen moment van binnenkomst en beschikken.	Gebaseerd op 2014 28 % langer dan 8 weken	Jaarlijks vanuit Squit	Weth. G.A. de Kruiif	29 %	27%
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.2	% bouwvergunning binnen termijn	In voorafgaande jaar verleende vergunningen, min medio mei niet gestarte bouw. Bezien op percentage akkoord en percentage niet akkoord	Gebaseerd op norm 2014 76 % akkoord	Jaarlijks vanuit Squit	Weth. G.A. de Kruiif	93%	77 %
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.3	% overtredingen n.a.v. BAG controle	Percentage van BAG verzoeken om onderzoek waaruit een overtreding geconstateerd wordt.	Gebaseerd op 2016 Percentage p.m.	In 2016 wordt gestart met specifieke registratie in Squit.	Burg. T. Cnossen	nvt	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

4.4. Korter doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen

De streefwaarde van 27% waar we in 2016 onder bleven is in 2017 met een percentage van 29% niet gehaald. Belangrijkste oorzaak is het aantal toegenomen aanvragen in 2017, hadden we in 2016 nog 70 aanvragen in 2017 waren dit 109 aanvragen waarvan een flink aantal grote bouwplannen betroffen. Onder meer werden er 137 nieuwe woningen aangevraagd. Buiten het gewenste vooroverleg proberen wij ook plannen die aanvullingen behoeven binnen de reguliere tijd van 8 weken af te doen. Door tijdgebrek, als gevolg van de hoeveelheid, was het niet altijd mogelijk dit adequaat op te pakken. Aan het einde van 2017 hebben wij, conform het bouwbeleidsplan, extra inzet moeten inhuren om de aanvragen binnen de wettelijke termijn te kunnen behandelen. Nu de economie is aangetrokken en er grote druk is op de bouwsector verwachten wij ook de komende jaren een vergelijkbaar aantal aanvragen.

Door de vele werkzaamheden in het kader van het toezicht op de bouw is in 2017 is er niet toegekomen aan de BAG – mutatielijst. In 2018 wordt ingezet om middels externe ondersteuning de achterstand weg te werken. Er is in 2017 veelvuldig toezicht gehouden op verleende vergunningen en was sprake van complexe bouw, wat meer tijd en aandacht vraagt. Er zijn hierbij een aantal afwijkingen geconstateerd (gebouwd in afwijking van de vergunning). In 2017 heeft dit geresulteerd in vijf nieuwe handhavingzaken, het aantal overtredingen en overlening van een vergunning is heel gering.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

<u>Programma 4 – Ruimte, wonen en ondernemen</u>	Realisatie 2017	Definitieve Begroting 2017	Primaire Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten	9.526	8.747	8.722	12.155
Baten	11.318	8.420	8.505	11.733
Resultaat programma 4 voor bestemming	-1.792	327	217	422
Splitsing programma 4	Real.2017	Def.Bgr.2017	Prim.Bgr.2017	Jaarrek.2016
Lasten:				
Salarissen *) zie toelichting onder volgende tabel	634	-	-	-
Bouwgrondexploitaties	8.064	8.119	8.119	11.483
Overige	828	628	603	672
Baten:				
Salarissen	-	-	-	-
Bouwgrondexploitaties	10.743	8.119	8.119	11.483
Overige	575	301	386	250

Verschillen realisatie ten opzichte van definitieve begroting 2017	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil	779	
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 4, verplichting nieuwe BBV	634	
Bouwgrondexploitaties, exploitatiekosten woningbouw	1.028	
Bouwgrondexploitaties, afname balanswaarde projecten woningbouw		-2.296
Bouwgrondexploitaties, exploitatiekosten bedrijventerreinen		-20
Bouwgrondexploitaties, afname balanswaarde projecten bedrijventerreinen	1.233	
Economische Zaken, afdrachten BIZ (belasting Bedrijven Investerings Zone)	23	
Economische Zaken, uitvoering beleid,		-10
Milieuvergunningen, afrekening DVO RUD/Prov.Uitvoeringsprog.Externe Veiligheid		-14
Ruimtelijke ordening, inhuur personeel ivm vervanging bij projecten	50	
Ruimtelijke ordening, verstrekte planschadevergoedingen	10	
Ruimtelijke ordening, bestemmingsplannen		-16
Milieu, voorbereidingskosten projekt sanering Verkeerslawaaï	22	
Bouw, woning- en welstandstoezicht, inhuur personeel	96	
Bouw, woning- en welstandstoezicht, opstellen welstandsnota, nog niet gerealiseerd		-12
Wonen, inhuur personeel ivm detachering functionaris	37	
Wonen, kapitaallasten lening Woningbouwvereniging	43	
Wonen, begeleiding integratie vergunninghouders		-17
Overige diverse kleine verschillen		-12
Totaal verschillen lasten	3.176	-2.397

Baten, totaal verschil		-2.898
Bouwgrondexploitaties, opbrengsten woningbouw (w.o. verkopen gronden)	1.657	
Bouwgrondexploitaties, winstnemingen woningbouw		-1.555
Bouwgrondexploitaties, toenames balanswaarde projecten woningbouw		-330
Bouwgrondexploitaties, verrekeningen doorbelastingen woningbouw		-142
Bouwgrondexploitaties, opbrengsten bedrijventerreinen (w.o. verkopen gronden)		-1.327
Bouwgrondexploitaties, winstnemingen bedrijventerreinen		-1.040
Bouwgrondexploitaties, toenames balanswaarde projecten bedrijventerreinen	114	
Economische Zaken, opbrengsten BIZ (belasting Bedrijven Investerings Zone)		-27
Milieu, subsidie voorbereidingskosten projekt sanering Verkeerslawaaï		-22
Ruimtelijke ordening, leges bestemmingsplannen/antérieure overeenkomsten		-51
Ruimtelijke ordening, ontvangen planschadevergoedingen derden		-12
Wonen, vergoeding detachering personeel		-22
Bouw, woning- en welstandstoezicht, leges bouwvergunningen		-117
Bouw, woning- en welstandstoezicht, leges APV en byzondere vergunningen		-11
Overige diverse kleine verschillen		-13
Totaal verschillen baten	1.771	-4.669

Toelichting op de grotere verschillen tussen de gerealiseerde cijfers over 2017 en de definitieve begroting:

Salariskosten en doorbelaste kosten: zie de toelichting bij programma 1.

Bouwgrondexploitaties: Vanaf 2017 zijn de grondexploitaties woningbouw en bedrijfsterreinen gesplitst. Wijziging in lasten en baten ten opzichte van de begroting werken door in de toe- of afnames van balansaldi, welke via het product Grondexploitaties verwerkt worden. Gezien het verloop van de exploitaties in 2017 is ten behoeve van enkele projecten een winstneming gedaan, dit conform regelgeving BBV. Dit betreffen winstnemingen op de Amaliaaan, Het Groene Woud fase IV, Het Groene Woud gezamenlijke exploitatie, Westerwoud en Spoorzone A.1.

Economische Zaken: Jaarlijks worden de bedragen voor de BIZ (Bedrijven Investerings Zone) opgelegd door middel van belastingheffing aan Woudenbergse bedrijven. De gemeente betaald deze gelden op basis van voorschotten aan de ondernemersvereniging door. Op de afdracht wordt een bedrag in mindering gebracht voor de inningskosten door de gemeente Woudenberg. Periodiek vindt afrekening van de BIZ plaats.

Ruimtelijke ordening: Bestemmingsplannen, er was een budget opgenomen voor de aanpassing van bestemmingsplannen. Aangezien een groot deel van de werkzaamheden door eigen personeel is gebeurd, zijn de hiermee gemoeide kosten lager dan geraamd. Wel zijn extra kosten gemaakt voor inhuur van extern personeel, deze pakken reguliere taken op die door de uitvoer van extra werkzaamheden en inzet bij projecten achterstand op lopen.

Er zijn in 2017 een beperkt aantal planschade-vergoedingen uitgekeerd voor projecten die door derden uitgevoerd zijn. De planschadevergoedingen zijn door deze derden terug betaald. Normaliter zijn de planschadevergoedingen welke uitgekeerd worden gerelateerd aan diverse bouwgrondexploitaties, deze worden binnen de betreffende exploitatie verrekend.

Bouw-en woningtoezicht: Er zijn in 2017 diverse grotere bouwvergunningen verleend (Het Groene Woud, Griftdijk, Prins Hendrikstraat, Koningsplein), dit heeft geleid tot extra, niet geraamde inkomsten.

Wonen: De functionaris belast met Volkshuisvesting is gedurende een groot deel van het jaar gedetacheerd geweest bij de Provincie Utrecht. Ter vervanging van deze functionaris is extern ingehuurd. Van de Provincie Utrecht zijn vergoedingen voor de loonkosten van de eigen functionaris ontvangen.

Verschillen realisatie 2017 ten opzichte van jaarrekening 2016	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil		-2.630
Salariskosten rechtstreeks geboekt op programma 4, verplichting nieuwe BBV	634	
Bouwgrondexploitaties, exploitatiekosten woningbouw		-5.398
Bouwgrondexploitaties, afname balanswaarde projecten woningbouw		-652
Bouwgrondexploitaties, exploitatiekosten bedrijventerreinen	187	
Bouwgrondexploitaties, afname balanswaarde projecten bedrijventerreinen	2.444	
Ruimtelijke ordening, kosten van een bedrijfsverplaatsing	100	
Ruimtelijke ordening, inhuur personeel ivm vervanging bij projecten	50	
Overige diverse kleine verschillen	5	
Totaal verschillen lasten	3.420	6.050
Baten, totaal verschil	415	
Bouwgrondexploitaties, opbrengsten woningbouw (w.o. verkopen gronden)	5.381	
Bouwgrondexploitaties, winstnemingen woningbouw		-1.555
Bouwgrondexploitaties, toenames balanswaarde projecten woningbouw	728	
Bouwgrondexploitaties, verrekeningen doorbelastingen woningbouw		-142
Bouwgrondexploitaties, opbrengsten bedrijventerreinen (w.o. verkopen gronden)		-2.538
Bouwgrondexploitaties, winstnemingen bedrijventerreinen		-1.040
Bouwgrondexploitaties, toename balanswaarde projecten bedrijventerreinen		-93
Bouw, woning- en welstandstoezicht, leges bouwvergunningen		-236
Bouw, woning- en welstandstoezicht, leges APV en bijzondere vergunningen		-13
Ruimtelijke ordening, opbrengsten anterieure overeenkomsten/bestemmingsplannen		-39
Wonen, vergoeding detachering personeel		-22
Milieu, subsidies Provincie verkeerlawaa		-18
Overige diverse kleine verschillen	2	
Totaal verschillen baten	6.111	-5.696

Dienstverlening

Programma 5

Programma 5

Visie

Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren ons als een professioneel dienstverlener en partner.

Maatschappelijke effecten

- 5.1. Meer stimuleren van inwoners, ondernemers en organisaties om nieuwe initiatieven te ontwikkelen
- 5.2. Meer betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid
- 5.3. Meer digitale diensten en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig
- 5.4. Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties
- 5.5. Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
5.1	Burgerparticipatie; de gemeente Woudenberg stimuleert de samenleving om nieuwe initiatieven te ontwikkelen en betreft de samenleving bij zowel het opstellen als het uitvoeren van beleid	5.1.1 5.2.1	Burgerparticipatie-imago	Het overall rapportcijfer dat burgers (willekeurige steekproef) de gemeente geven op het aspect 'burgerparticipatie'.	Voldoende = 34%	Onderdeel van de 2-jaarlijkse gemeente-monitor.	Burg. T. Cnossen	68%	48%

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
5.2	Burgerparticipatie; de gemeente Woudenberg stimuleert de samenleving om nieuwe initiatieven te ontwikkelen en betreft de samenleving bij zowel het opstellen als het uitvoeren van beleid	5.1.2 5.2.2	Burgerparticipatie-ervaring	Het overall rapportcijfer dat burgers (die onlangs aan grootschalige initiatieven hebben deelgenomen) de gemeente geven op het aspect 'burgerparticipatie'.	Voldoende = 7	Projectevaluaties bij grootschalige initiatieven.	Burg. T. Cnossen	*	7,0

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.1. Meer stimuleren van inwoners, ondernemers en organisaties om nieuwe initiatieven te ontwikkelen

In 2017 zijn er weer vele, mooie initiatieven ontplooid in de gemeente Woudenberg. Enkele voorbeelden zijn het repaircafe, de themaweken in het cultuurhuis Wauw!denberg, onderhoud van het oorlogsmonument door basisscholen, plaatsen van laadpalen voor elektrische auto's, diverse initiatieven om de gezondheid te verbeteren, schuldhulpmaatjes, diabetes challenge, Florijn winterloop voor scholieren, aanleg beachkorfbalveld, lezingen gezonde leefstijl en stoelyoga, kunst- en cultuurdag voor basisschoolleerlingen, Centering pregnancy, landelijke opschoondag, Matchbeurs, boomfeestdag, Postcoderoos, Groen aan de Buurt, Ontmoeting ouderen en jeugd met afsluitend een BBQ, Kom erbij festival, Koningsdag, Herdenking 16 oktober.

Daarnaast is, mede dankzij de gemeenteraad, Right to Challenge op de kaart gezet in Woudenberg. Inwoners, organisaties en medewerkers weten wat de mogelijkheden zijn van RtC en er zijn 2 interne ambassadeurs benoemd. Tevens is in 2017 een start gemaakt met het evalueren van de rol van de gemeente bij eerdere initiatieven. In de begroting informeren wij u daar verder over.

De gemeentemonitor is in 2017 uitgevoerd. De gemeentemonitor wordt iedere twee jaar uitgevoerd in de oneven kalenderjaren. De resultaten hiervan worden bekend gemaakt in de even jaren. De waarden in deze monitor worden gemeten in percentages.

De antwoorden worden gegeven op basis van vier categorieën: 1. helemaal (eens), 2. niet eens/niet oneens, 3. helemaal (oneens) en 4. geen mening. Uit de laatste meting blijkt dat 44% van de respondenten scoort in de categorieën 2. en 4. Onze KPI (max. 56%) is gebaseerd op de categorieën 1. en 3. Voor 2018 hadden we het percentage op 48% gezet, waarbij 36% een voldoende was.

5.2 Bewuster betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid

Burgerparticipatie wordt steeds vaker toegepast als onderdeel van beleidsvorming. Medewerkers zijn zich steeds meer bewust van de omgeving, alle actoren en belangen die van invloed zijn op het (beleids)thema.

Een bijzondere co-creatie was bijvoorbeeld het oprichten van Coöperatie De Kleine Schans samen met Mee en Youke. Maatschappelijke partners (waaronder ook de gemeente Woudenberg) gingen met elkaar in gesprek over de maatschappelijke inhoudelijke opgave waar we met elkaar voor staan. Met mede als doel om in 2018 te komen tot nieuwe, lokale, vormen van zorg en ondersteuning, gericht op de inwoners van Woudenberg. Meepraten en meedoen kon in een vijftal netwerkbijeenkomsten, via deelname aan ontwikkelafelns en via een digitaal platform. Enkele andere voorbeelden waren; bestemmingsplan Bebouwde Kom, bestemmingsplan Hoevelaar, woningbouw Koningsplein, Centrumplan, Uitvoeringsagenda duurzame economie en stuurgroep, speelruimtebeleidsplan, week van de veiligheid, Burgernet, klimaatbestendige wijk, dementie vriendelijke wandelroute, Dementievriendelijk Woudenberg, armoedebestrijding onder jongeren, Harmonisatie Subsidie peuterspeelzaalwerk, herdenking 4 mei, grondwaterbeheer en de prestatieafspraken 2017-2018 welke samen met de huurderbelangenvereniging tot stand zijn gekomen.

* De KPI wordt niet gemeten. Er worden nauwelijks evaluaties gehouden na participatietrajecten.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.1	Overall klanttevredenheid dienstverlening onder inwoners	Het overall rapportcijfer dat burgers (willekeurige steekproef) de gemeente geven op het aspect 'dienstverlening'.	Eerste telling in juni 2016: 8,2 (kanalen balie, telefoon, digitaal)	Continue meting klanttevredenheid middels Benchmarking Publiekszaken	Weth. D.P. de Kruif	8,2	7,5
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.2	Score op servicenormen	Nog te bepalen aan de hand van de omschrijving van de servicenormen.	Eerste meting in Q4 2015 = Ruim voldoende	Jaarlijks, een interne audit in kwartaal 4.	Weth. D.P. de Kruif	Niet bekend	Ruim voldoende
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.3	Aantal e-formulieren	Het aantal e-formulieren op de website, waarmee klanten volledig digitaal een product/dienst kunnen aanvragen, met of zonder het gebruik van DigiD..	Eerste telling op 1 juli 2015 = 7	Jaarlijkse telling op 1 juli.	Weth. D.P. de Kruif	16	13
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.4	Aantal producten servicebalie	Het aantal producten dat klanten bij de servicebalie kunnen afnemen.	Eerste telling op 1 juli 2015 = 28.	Jaarlijkse telling op 1 juli	Weth. D.P. de Kruif	30	41

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.5	Overall tevredenheid medewerkers	Het MoO bevat een vraag naar de algehele tevredenheid van de medewerker. De KPI is het gemiddelde van alle respondenten op die vraag.	Uitkomst MTO 2016: 8	Jaarlijks medewerkeronderzoek.	Burg. T. Cnossen	MO gepland in 2018	8
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.6	Uitkomst accountantsrapport	Verklaring van de externe accountant over de mate waarin de gemeentelijke financiële administratie getrouw en rechtmatig is.	Een positieve (+) verklaring van de accountant. Uitkomst over 2014: positieve verklaring.	Jaarlijks, extern door accountant	Weth. G.A. de Kruijff	+	+
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.7	Medewerkertevredenheid per bedrijfsvoeringstaakveld	Het intern KTO bevat een vraag naar de algehele tevredenheid van de medewerker over elk bedrijfsvoeringstaakveld. De KPI is het gemiddelde van alle respondenten op die vraag per taakveld.	Nulmeting, intern in het eerste kwartaal 2016.	Jaarlijks intern klanttevredenheidsonderzoek in het vierde kwartaal.	Burg. T. Cnossen	-*	6

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.3. Meer digitale diensten en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig

In 2017 is wederom continu de tevredenheid over de 1^e en 2^e lijns dienstverlening (KCC en balies) onderzocht. Het beeld is vergelijkbaar met 2016, een 8,5 voor persoonlijk contact bij een balie, een 7,7 voor telefonisch contact en een 5,4 voor digitale afhandeling. In 2017 is de nieuwe visie op dienstverlening vastgesteld, met daaraan verbonden een uitvoeringsplan. De visie staat niet op zichzelf, maar kent horizontale verbanden met het informatiebeleidsplan en de bedrijfsvoering. Met de doorontwikkeling van de dienstverlening sluit gemeente Woudenberg aan op vereisten uit wet- en regelgeving aangaande onder meer digitalisering en informatieveiligheid. Met de uitvoering van het plan verwachten we de tevredenheid van onze inwoners over digitale afhandeling te vergroten.

*Er heeft in 2017 geen audit plaatsgevonden op de servicenormen en de bedrijfsvoeringsonderdelen. Er was geen aanleiding om te verwachten dat de uitkomst anders was dan in 2016, waardoor in prioritering van werkzaamheden deze meting is vervallen. In 2018 worden de servicenormen opnieuw vastgesteld, waarna een 0-meting zal plaatsvinden.

In de loop van 2017 is het aantal producten en diensten dat men kan afhandelen in de 1^e lijn bij het KCC afgenomen van 35 naar 30. Oorzaak is hoofdzakelijk het uitbesteden van taken naar de ROVA. In 2017 is door wijziging van het afvalstelsel een grote druk gelegd op het KCC, veel inwoners hadden vragen. Er is nauwe samenwerking ontstaan tussen het KCC van gemeente Woudenberg en het KCC van de ROVA, om zodoende de inwoner zo snel en zo goed mogelijk te kunnen helpen.

In 2017 is er door medewerkers, teams en werkgroepen gewerkt aan de uitkomsten van het medewerkeronderzoek 2016. De voortgang hiervan is tijdens een bijeenkomst in november organisatie breed gedeeld. Eind 2017 zijn de eerste voorbereidingen getroffen voor het in april 2018 uit te voeren medewerkeronderzoek.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2107	
								Realisatie	Streefwaarde
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.1	Aansluiting Landelijke Voorzieningen	Door Logius geaccordeerde aansluiting op de betreffende landelijke voorziening.	Aangesloten vóór de wettelijke deadline (+)	Vindt plaats door Logius. Rapportage via Waarstaatjegemeente.nl	Burg. T. Cnossen	+	+
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.2	Uitkomst Zelfevaluatie (BRP, Waarde-documenten, inhoudelijke deel)	De Zelfevaluatie BRP is een administratieve controle op de kwaliteit van de BRP bij gemeenten en op de wijze waarop de gemeenten de BRP-wet- en regelgeving uitvoeren	Positieve (+) verklaring door Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	Frequentie: jaarlijks	Burg. T. Cnossen	*	+
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.3	Verwerken opmerkingen BAG kwaliteitsdashboard Kadaster	Het kwaliteitsdashboard is de vervanging van de beheer-audit. Het kwaliteitsdashboard genereert lijsten over afwijkende statussen en ontbrekende gegevens	0-lijst op kwaliteitsdashboard = BAG actueel (+)	Maandelijks door BAG-beheerder	Burg. T. Cnossen	+	+
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.4	Uitkomst zelfevaluatie Suwinet	De zelfevaluatie is gericht op de informatiebeveiliging bij het gebruik van SuwiNet	Positieve verklaring door BKWI (+)	Frequentie: 1 x per jaar door CISO	Burg. T. Cnossen	*	+

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2107	
								Realisatie	Streefwaarde
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.5	BIG-compliance & Algemene Verordening Gegevensbescherming.	De mate (%) waarin de gemeente voldoet aan de 303 maatregelen zoals benoemd in de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten.	De gemeente voldoet voor minimaal 60% aan de maatregelen.	Jaarlijks in juni en december, intern aan de hand van informatiebeveiligingsplan.	Burg. T. Cnossen	65%	60

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.4. Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties

De maandelijkse verwerking van het BAG kwaliteitsdashboard heeft geleid tot actuele en juiste statussen en gegevens van verblijfsobjecten, panden en nummeraanduidingen.

In 2017 zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten met derden, zowel nieuwe als lopen contracten hebben deze toevoeging gekregen. Dit is randvoorwaarde voor veilige uitwisseling van privacygevoelige gegevens.

Voor het versturen van vertrouwelijke email zijn nieuwe beveiligingsstandaarden geïmplementeerd. Het controleren van inkomende mail is extra strikt ingericht, met email controle mechanismen worden bijvoorbeeld phishing e-mails eerder geïdentificeerd en worden grote beveiligingsrisico's sneller gedetecteerd en beperkt. Daarmee voldoen we aan de verplichting mbt de Meldplicht Datalekken om datalekken te herkennen, te registreren om vervolgens beheersingsmaatregelen te implementeren en eventuele datalekken te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens en eventueel ook aan de betrokkene(n).

Om een hoog niveau van informatieveiligheid te bereiken is bewustwording door medewerkers en bestuur een eerste vereiste. Het creëren van bewustwording is dan ook een doorlopend en continu proces. Voorbeelden hiervan zijn Informeren bij collegiaal overleg in het sociaal domein, de ICT-inrichting van coöperatie De Kleine Schans, stimuleren van veilig e-mailen en de interviews in voorbereiding in voorbereiding op het voldoen aan de AVG.

Door tijdelijke collega's (al dan niet ingehuurd) wordt tegenwoordig een zogenaamde geheimhoudingsverklaring getekend. Hierin wordt verklaard dat er tijdens én na de inhuurperiode vertrouwelijke omgang met en geheimhouding van de verstrekte informatie van toepassing is.

ENSIA, het gezamenlijk project van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG, gemeenten, het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid en het ministerie van Infrastructuur & Milieu, is bedoeld om het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren. Door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen.

In het laatste kwartaal van 2017 is voldaan aan het ENSIA verantwoordingsproces. De zelfevaluatie vragenlijsten BRP en PUN zijn tijdig ingeleverd, net als de zelfevaluaties BIG, SUWInet, BAG en BGT.

*De beoordeling hiervan en verklaring hierover volgen in 2018.

In 2017 zijn de rollen rondom informatiebeveiliging definitief toegekend aan respectievelijk de informatiemanager en de bestuurlijk juridisch medewerker.

We kennen 3 rollen:

1. Chief Information Security Officer (CISO): verantwoordelijk voor implementeren en toezicht houden op informatiebeveiligingsbeleid binnen de gemeente.
2. Privacy Officer: verantwoordelijk voor het vormgeven en bewaken van het privacybeleid. En het adviseren hierover en ondersteunen hierbij van collega's.
3. Functionaris gegevensbescherming: toezicht houden op het naleven van privacywetgeving en –regels. Inventariseren en bijhouden van gegevensverwerking. Afhandelen van vragen en klachten over privacy.

Wat hebben we in 2017 bereikt?

Nr	Maatschappelijk effect	Nr	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	KPI over 2017	
								Realisatie	Streefwaarde
5.5	Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering	5.5.1	OOM-ontwikkelfase	De ontwikkelfase conform het Overheidsontwikkelmodel (OOM) waarin de organisatie zich bevindt	In 2020 is Woudenberg een netwerkgemeente die zich bevindt in de keten georiënteerde fase, niveau 4 van het Overheidsontwikkelmodel (OOM)	Jaarlijks in september, intern, positiebepaling met het OOM door het MT	Burg. T. Cnossen	+	+ 0,5 t.o.v. pos bep 4 ^e kw 2016 (=+)

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.5. Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering

Om een netwerkgemeentete zijn die stuurt op het bereiken van maatschappelijke doelen, meebeweegt met de vragen die zich voordoen in de samenleving en hierbij maximaal samenwerkt met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners in de regio, hebben wij een organisatie nodig die hierbij past.

Een greep uit de resultaten die in 2017 zijn geboekt:

- start team Integrale Juridische Kwaliteitszorg;
- verbetering werkprocessen, waarbij de methode Lean en de eigen Leancoaches worden ingezet;

- uitvoering en organisatorische inbedding van acties uit arbobeleidsplan en jaarplan;
- aanstelling interne vertrouwenspersonen (naast de bestaande externe vertrouwenspersoon);
- werving en selectie: aantrekkelijkere arbeidsmarktcommunicatie en het langer aan onze organisatie verbinden medewerkers door hen kansen voor ontwikkeling te bieden. Het langer vasthouden van talentvolle stagiaires. Actieve deelname aan onze regionale arbeidsmarktpool door Switch (vacatures) en Slim (tijdelijke klussen);
- versterken interne samenwerking: bijeenkomsten voor en door medewerkers, gericht op informatie- en kennisdeling vaak de in de vorm van Time to meet en pitch;
- aandachtspunten uit Medewerkersonderzoek 2016: interventies om bewustzijn met betrekking tot werkdruk te verhogen en feitelijke werkdruk te verlagen;
- Per 1 januari 2018 is Cooperatie De Kleine Schans van start gegaan. Het proces voor oprichting en inrichting is grotendeels begeleid én uitgevoerd door eigen medewerkers. Dit bood kansen aan medewerkers om hun kennis en kunde in te zetten en zich te ontwikkelen. Anderzijds heeft het ook een groot beroep gedaan op capaciteit en daarmee geleid tot werkdrukverhoging;
- organisatiebreed opleidingsplan vastgesteld waarbij onder andere wordt samengewerkt in het opleidingsaanbod met andere gemeenten en van het concept Train de Trainer. Een groot deel van de opleidingen bestaat uit vakgerichte opleidingen die noodzakelijk zijn om het vak conform nieuw beleid en regelgeving uit te voeren én te voldoen aan de vereisten;
- implementatie van een nieuwe E-HRM systeem;
- het verzuimpercentage in 2017 is 5%, voornamelijk veroorzaakt door langdurig niet werkgerelateerd verzuim (lichamelijk en psychische klachten). Het verzuim is nauwlettend gevolgd in samenwerking met onze arbodienst en waar nodig is extra ondersteuning ingezet voor medewerkers om hun herstel en re-integratie te bevorderen. In 2018 wordt een nieuw verzuimbeleid ontwikkeld;
- ontbinding van en samenwerking op ICT-gebied met de gemeenten Barneveld en Veenendaal;
- gestart met voorbereiden van zaakgericht werken: samen digitaal werken aan zaken waardoor ons KCC statusinformatie en de inwoners op mijnoverheid.nl de zaken kunnen zien en volgen die ze met de gemeente doen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

<u>Programma 5 – Bestuur & Dienstverlening</u>	<u>Realisatie 2017</u>	<u>Definitieve Begroting 2017</u>	<u>Primaire Begroting 2017</u>	<u>Jaarrekening 2017</u>
Lasten	6.049	9.282	8.985	9.560
- Waarvan salariskosten	2.529	5.378	5.246	4.771
- Overige kosten	3.520	3.904	3.657	4.789
Baten	2.253	947	966	2.056
Resultaat programma 5 voor bestemming	3.796	8.335	8.019	7.504

<u>Verschillen realisatie ten opzichte van definitieve begroting 2017</u>	<u>Nadelig</u>	<u>Voordelig</u>
Lasten, totaal verschil		-3.233
Salariskosten rechtstreeks geboekt op overige programma's, verplichting nieuwe BBV		-2.521
Salariskosten pensioenen en wachtgeld, uit voorzieningen		-71
Salariskosten, vakantiegeld 2016, opgenomen als verplichting		-150
Per saldo lagere salariskosten		-107
Salariskosten, flexibele schil		-150
HRM, toevoeging pensioen –en wachtgeldvoorzieningen wethouders		-14
HRM, na-en bijscholingskosten (toevoeging reserve opleidingskosten)		-21
Infrastructuur Centrum, activeren in kader verplichting nieuwe BBV		-882
ICT, kosten verhuizing ICT naar Veenendaal (nog te realiseren kosten)		-185
ICT, nagekomen verplichting gemeente Barneveld 2013-2017	80	
ICT, hogere kapitaallasten (investeringen 2017)	16	
Vastgoedbeheer, extra afschrijvings- en desinvesteringskosten voormalige schoolgebouwen	232	
Vastgoedbeheer, diverse kosten percelen en panden	20	
Vastgoedbeheer, diverse posten 2017 inzake werf Griftdijk	14	
Huisvesting gemeentelijke organisatie, groot onderhoudskosten (uit reserve)	19	
Huisvesting gemeentelijke organisatie, reguliere onderhoudskosten	11	
Gebouw De Schans, huur – en onderhoudskosten	26	
Diverse gemeentelijke gebouwen, rentedeel kapitaallasten	26	
Diverse gemeentelijke gebouwen, diverse exploitatielasten gebouwen	20	
Archiefbeheer, digitaliseren bouwdoSSIers, (nog te realiseren kosten)		-29
Archiefbeheer, lagere kosten archief gemeente Amersfoort		-14

Overheadkosten, per saldo hogere overhead	15	
Klachten, bezwaar en aansprakelijkheid, presentiegelden commissie bezwaar en beroep		-11
Bevolkingsregistratie, hogere tarieven afdracht Rijksleges	42	
BAG/GEO, gezamenlijke kosten gemeentes Barneveld, Scherpenzeel, Renswoude	44	
Vermindering waarde projekt De Camp, uit grondverkoop Westerwoud	320	
Bestuursorganen, kosten accountant		-10
KCC, bemensing balie en telefoon gemeentehuis en De Schans	49	
Communicatie, advertising social media en andere communicatiekanalen		-20
Communicatie, vervanging personeel ivm ziekte en projecten	44	
Diverse lasten en baten, mutatie voorziening dubieuze debiteuren		-44
Diverse baten en lasten, diverse lasten (w.o. algemene kosten VNG)	30	
Overige diverse kleine verschillen		12
Totaal verschillen lasten	1.008	4.241
Baten, totaal verschil		-1.306
Doorbelasting kosten volgens vast tarief niet meer toegestaan volgens nieuwe BBV	387	
Vastgoedbeheer, opbrengst verkopen voormalige schoolgebouwen		-1.543
Vastgoedbeheer, huren en pachten diverse percelen en panden		-20
Bevolkingsregistratie, hogere doorberekening ivm hogere tarieven afdracht Rijksleges		-41
Bevolkingsregistratie, meeropbrengsten diverse leges		-28
Diverse gemeentelijke gebouwen, doorbelasting gebruik gebouw	16	
Diverse gemeentelijke gebouwen, doorberekende servicekosten	12	
Diverse lasten en baten, verkoop groenstroken toevoeging reserve IBOR)		-22
Diverse lasten en baten, rentevergoeding verkoop werf Griftdijk		-48
Overige diverse kleine verschillen		-19
Totaal verschillen baten	415	-1.721

Toelichting op de grotere verschillen tussen de gerealiseerde cijfers over 2017 en de definitieve begroting:

Algemeen: volgens de laatste wijzigingen in het BBV in 2017 moeten de baten en lasten welke rechtstreeks aan een programma toegerekend kunnen worden, ook daadwerkelijk op dát programma verantwoord worden. Dit geldt onder andere voor de loonkosten van het personeel. Eerder werden deze verantwoord onder programma 5-bestuur en dienstverlening, en op basis van tarieven, inclusief een opslag voor overhead, doorberekend aan andere programma's. Deze doorberekening gebeurde met name bij producten waar kostendekkendheid relevant is (bijvoorbeeld afval, riolering, WOZ). In de begroting over 2017 is deze systematiek nog gevolgd, de jaarrekening moet echter de cijfers volgens de gewijzigde regelgeving presenteren. Dit betekent dat in de toelichting bij de diverse programma's een verschil in toerekening van de salariskosten en/of doorberekende kosten is vermeld. De loonkosten welke in de jaarrekening ten laste van de diverse programma's zijn gebracht, zijn exclusief overhead.

Salariskosten: Naast de wijziging in doorberekening als bovenstaand genoemd, waren nog enkele factoren welke invloed hadden op de hoogte van de salariskosten. Voor de totale kosten van wachtgeld- en pensioenuitkeringen zijn voorzieningen getroffen. De kosten hiervan worden direct ten laste van de voorziening gebracht. Deze kosten zijn wel in de totale begrote kosten meegenomen. In 2017 is het IKB (Individueel Keuze Budget) ingevoerd. Dit betekent dat de werknemers zelf meer kunnen bepalen welke salaris bestanddelen als geld uitgekeerd worden én op welk moment deze uitgekeerd worden. Het IKB heeft wel als gevolg dat het vakantiegeld jaarlijks afgerekend wordt, in plaats van afrekening het volgende jaar mei. Ter dekking van de vakantiegelden over de periode juni tot december 2016 was een verplichting opgenomen, welke in 2017 is vrijgevallen ter dekking van de extra salariskosten (in 2017 zijn 19 maanden vakantiegeld uitgekeerd in plaats van 12 maanden). Door wijzigingen in de personele situatie (vertrek/aanstellingen) zijn de loonkosten lager dan geraamd in de begroting. Dit heeft echter wel invloed op de tijdelijke schil.

HRM: Jaarlijks worden voor de niet-gepensioneerde wethouders actuariële berekeningen gemaakt, ter bepaling van de voor hen benodigde pensioenvoorziening, voor de wel gepensioneerde wethouders gebeurt dit op minder frequente basis. NB: wethouders hebben geen pensioenvoorziening via het ABP. De laatste actuariële berekeningen gaven aan dat de huidige voorziening iets verlaagd kon worden. De wachtgeldvoorziening van een voormalig wethouder was echter nog gebaseerd op een pensioenleeftijd van 65 jaar, deze is in 2017 bijgesteld naar 67 jaar. Per saldo leverden deze beide bijstellingen een iets positief resultaat ten opzichte van de begroting op.

Infrastructuur Centrum: In 2016 en 2017 is het Centrumplan uitgevoerd en grotendeels afgerond. In 2014 is hiervoor door de raad een krediet beschikbaar gesteld, dekking zou plaatsvinden vanuit de reserve Dorpsvoorzieningen. Het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) is met ingang van 1 januari 2017 aangepast. Één van de hierin genoemde wijzigingen betrof het verplicht aktiveren van investeringen met een maatschappelijk nut. Dit betekende dat de kosten van het Centrumplan welke in 2017 vielen, niet meer eenmalig gedekt mogen worden uit een reserve; deze dienen geactiveerd te worden. De afschrijvingsbedragen mogen wel weer gedekt worden uit de reserve. Van de Provincie Utrecht is in 2016 subsidie ontvangen als bijdrage in de kosten van verbetering van het centrum.

ICT: Er is een krediet vastgesteld voor de kosten van de verhuizing van de ICT-infrastructuur van Barneveld naar Veenendaal. Dekking vindt plaats uit de algemene reserve. Het traject is in gang gezet en zal naar verwachting in 2018 afgerond worden. In 2017 is een deel van het krediet opgebruikt.

Vastgoedbeheer: de voormalige schoolgebouwen welke door het projekt Brede Scholen overbodig zijn geworden waren nog opgenomen onder de materiële vaste aktiva. De restwaarde van deze gebouwen is in 2017 volledig afgeschreven. De gebouwen en gronden zijn verkocht, op de locaties zal woningbouw gerealiseerd worden. Zowel de extra afschrijvingskosten als de opbrengsten van de verkoop van de schoolgebouwen worden ten laste cq ten gunste van de reserve huisvesting basisonderwijs gebracht.

Vermindering projekt De Camp: In 2017 is een winstneming geweest van € 320.000 op de grondexploitatie Westerwoud. De resultaten uit de grondexploitatie worden gebruikt ter dekking van het Projekt De Camp. Na de afboeking van dit bedrag resteert nog een bedrag van € 358.000 wat uit toekomstige verkopen van grondexploitatie Westerwoud gedekt moet worden.

Verschillen realisatie 2017 ten opzichte van jaarrekening 2016	Nadelig	Voordelig
Lasten, totaal verschil		-3.511
Salariskosten rechtstreeks geboekt op overige programma's, verplichting nieuwe BBV		-2.166
Inhuur derden, flexibele schil, kosten rechtstreeks op overige programma's		-704
ICT, kapitaallasten ivm toename ICT-investeringen	47	
ICT, meerkosten, ondermeer door telefoniekosten	24	
ICT, verhuizing infrastructuur naar Veenendaal	67	
Infrastructuur centrum, kapitaallasten investering	37	
Vastgoedbeheer, afschrijving voormalige schoolgebouwen	232	
HRM, toevoegingen voorziening pensioen en wachtgeld wethouders		-184
HRM, opleidings- en studiekosten personeel		-38
Vastgoedbeheer, rentedeel kapitaallasten diverse gebouwen ivm verlaging rentepercentage		-270
Extra afschrijvingen gemeentelijke gebouwen terreinen in 2016 ivm verkoop		-521
Vastgoedbeheer, exploitatiekosten diverse gebouwen		-36
Vermindering Projekt De Camp uit exploitatie Westerwoud	320	
Kosten Centrumplan 2016, gedekt uit subsidie Provincie Utrecht		-343
BAG/GEO, kosten gezamenlijke uitvoering met Barneveld en Scherpenzeel	59	
WOZ, kosten gezamenlijke belastingafdeling met Scherpenzeel		-40
Vennootschapsbelasting, m.i.v. 2017 belastingplicht	155	
Mutatie dubieuze debiteuren, ivm geschatte oninbaarheid debiteuren		-152
Overige diverse kleine verschillen	2	
Totaal verschillen lasten	943	4.454
Baten, totaal verschil		-197
Vergoedingen ziekengelden personeel, rechtstreeks op overige programma's geboekt	100	
Doorbelaste kosten naar overige programma's	477	
Bevolkingsadministratie, hogere tarieven af te dragen leges Rijk		-26
Vastgoedbeheer, verkoop voormalige schoolgebouwen		-1.543
Vastgoedbeheer, verkopen gebouwen/gronden in 2016	462	
Vastgoedbeheer, huren en pachten gebouwen en gronden	29	
Provincie Utrecht, bijdrage in kosten Centrumplan 2016	343	
Afwikkeling baten en lasten voorgaande jaren		-48
Overige diverse kleine verschillen	19	-10
Totaal verschillen baten	1.430	1.627

Algemene dekkingsmiddelen

In de 5 voorgaande programma's zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Hiernaast zijn er ook lasten en baten die niet rechtstreeks aan deze programma's zijn toe te rekenen. Het betreffen de algemene uitkering, de algemene belastingen, dividenduitkeringen en stelposten. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma verbonden zijn.

Bedragen x € 1.000

<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>	Realisatie 2017	Definitieve Begroting 2017	Primaire Begroting 2017	Jaarrekening 2016
Lasten	188	227	8.040 *)	1.823
Algemene belastingen				
- Onroerende zaakbelastingen, kwijtscheldingen	2	0	0	1
Dividenden	0	0	3	5
Treasury	186	227	8.037	1774
Baten	16.591	16.628	24.473 *)	18.246
Algemene dekkingsmiddelen				
- Algemene uitkering Gemeentefonds	13.697	13.722	13.517	13.386
Algemene belastingen				
- Onroerende zaakbelastingen	2.284	2.270	2.224	2.123
- Hondenbelasting	71	71	60	56
- Toeristenbelasting	255	230	196	200
Dividenden	43	99	89	41
Treasury	200	255	8.387	2.440
Algemene baten en lasten				
Resultaat algemene dekkingsmiddelen	16.403	16.401	16.433	16.423

*) In de primaire begroting waren zowel de kapitaallasten als saldi van grondexploitatie zowel debet als credit onder de post treasury opgevoerd . Met de wijziging van het BBV is dit niet meer toegestaan en dienen bedragen bij een doorberekening vanaf dezelfde post (debet óf credit) te worden doorberekend. De bedragen zijn in het lopende jaar overgeboekt ter voldoening aan het gestelde in het BBV.

Gemeentefonds (algemene uitkering)

De in de jaarrekening opgenomen algemene uitkering is gebaseerd op de decembercirculaire; de berekening is gespecificeerd met verzamelstaat 2017-08 van 20 februari 2018. Het bedrag van de algemene uitkering bedroeg € 8,174 miljoen, hiernaast werden diverse integratie-en decentralisatieuitkeringen verstrekt tot een totaal bedrag van € 5,448 miljoen. In 2016 waren deze bedragen respectievelijk € 8,061 miljoen en € 5,347 miljoen.

Binnen het bedrag van € 5,448 miljoen was een bedrag van € 4,350 miljoen beschikbaar voor het sociaal domein, hiernaast was ook nog een bedrag van € 0,801 miljoen beschikbaar ten behoeve van de wmo. Ten behoeve van asielzoekers is een bedrag van € 124 K beschikbaar voor participatie, integratie en overige kosten. Het overige bedrag was bedoeld voor diverse verscheidene posten.

In 2017 hebben afrekeningen van de algemene uitkering over voorgaande jaren plaatsgevonden tot een bedrag € 45K negatief, er was echter in 2016 al rekening gehouden met een nog te verrekenen bedrag van € 88K, dit resulteerde dus uiteindelijk in een positief bedrag van € 43K voor 2017.

Algemene belastingen

Onroerende zaakbelastingen

De OZB wordt opgelegd aan eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen. De berekening van de OZB gebeurt op basis van de geraamde WOZ-waarde per 1 januari van het jaar voorafgaand. In 2017 zijn de percentages ten opzichte van voorgaand jaar met 3% gestegen. Hiernaast zijn de tarieven gecorrigeerd voor de daling van de WOZ-waarden. Het percentage hiervan was afhankelijk van object (woning/niet-woning) en gebruiker of eigenaar.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van tarieven 2016 en 2015 en de OZB opbrengsten van 2016 en 2015.

Percentage berekening OZB	Jaar 2017	Begroot	Jaar 2016
Woningen – eigenaren	0,1226%	0,1226%	0,1220%
Niet-woningen – gebruikers	0,1361%	0,1361%	0,1315%
Niet-woningen – eigenaren	0,1696%	0,1696%	0,1639%
Bedragen opbrengsten in €			
	Jaar 2017	Begroot	Jaar 2016
Woningen – eigenaren	1.623.000	1.623.300	1.547.000
Niet-woningen – eigenaren	407.000	398.000	364.000
Niet-woningen - gebruikers	254.000	249.000	212.000
Totaal opbrengsten	2.284.000	2.270.000	2.123.000

Naast de genoemde onroerende zaakbelastingen worden nog hondenbelasting, voor eigenaren van één of meerdere honden, geheven én toeristenbelastingen, aan bedrijven en particulieren die commercieel overnachtingsruimte verstrekken.

De resultaten vindt u in onderstaande tabel. Een verdere toelichting op de bedragen vindt u in paragraaf A – Lokale heffingen.

Tarieven	Jaar 2017	Begroot	Jaar 2016
Toeristenbelasting, per overnachting	€	€ 1,25	€ 1,20
Hondenbelasting, per hond	€	€68,34	€ 67,00
Hondenbelasting, kennel	€	€ 341,70	
Bedragen opbrengsten in €	Jaar 2017	Begroot	Jaar 2016
Toeristenbelasting	255.000	230.000	200.000
Hondenbelasting	71.000	71.000	56.000

Dividenden

De gemeente Woudenberg heeft aandelen in de BNG, Vitens en sinds 2017 in ROVA. Uit hoofde van deze deelnemingen ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. Hiernaast heeft de gemeente certificaten van Dataland, waarvoor ook jaarlijks een financiële uitkering plaatsvindt. Ten tijde van het samenstellen van de jaarrekening waren nog geen gegevens bekend inzake het resultaat en daarmee samenhangend de dividenuitkering van ROVA.

Saldo financiering

De gemeente Woudenberg had in voorgaande jaren een relatief aanzienlijk belang in grondexploitaties, waar een redelijk deel van gelden in vastzat. Ter financiering van publieke activiteiten werden periodiek gelden aangetrokken. In de begroting 2015 was vastgelegd dat de schuldpositie van de gemeente Woudenberg komende jaren lager moest gaan worden. Dit zou zowel gebeuren met de uitvoering van met de bezuinigingsdialoog afgesproken bezuinigen, alsmede met geplande grondverkoop volgend uit de diverse grondexploitaties. Zowel in het jaar 2016 als in 2017 zijn deze doelstellingen gerealiseerd.

Per 31 december 2017 bedraagt het saldo opgenomen leningen ten behoeve van de gemeente € 11,1 miljoen. In 2017 hebben aflossingen plaatsgevonden tot een bedrag van € 6,2 miljoen, er zijn geen nieuwe leningen afgesloten. Momenteel kan volstaan worden met het aantrekken van gelden op korte termijn ter financiering. De rentesituatie is in 2017 gelijklopend aan de situatie van eind 2016; er is nog steeds sprake van negatieve rentepercentages bij kortlopende financiering.

Het gemiddeld te betalen rentepercentage wat over de leningen betaald is, is wederom afgenomen. Gemiddeld was het rentepercentage wat in 2017 over de leningenportefeuille betaald werd 0,925%, in 2016 was dit nog gemiddeld 1,33%.

Het rente-omslagpercentage is voor 2017 vastgesteld op 0,34%. Het saldo uit hoofde van de financiering bedroeg € 97.000; begroot was € 167.000. Het verschil wordt grotendeels bepaald door het dividend van de ROVA, begroot was € 60.000; wat over 2017 als dividend te ontvangen is, wat ten tijde van het samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Kengetallen:

Volgens de regeling van het Ministerie van BZK, 2015-0000387198, dienen ingaande het verantwoordingsjaar 2015 diverse financiële kengetallen in begroting en jaarrekening vermeld te gaan worden. Een beknopte tabel is opgenomen in de paragraaf weerstandsv Vermogen. Ter verduidelijking van deze tabellen hebben we in dit programma een toelichting op de tabellen opgenomen. Het betreffen de volgende kengetallen:

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigenbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan landelijk gemiddelde tarieven.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB kan ook gekeken worden naar de riool- en afvalstoffenheffing indien deze heffingen niet kostendekkend zijn, maar lager zijn vastgesteld. Hiervan is bij de gemeente Woudenberg echter geen sprake.

Kengetallen 2017 in cijfers:

1. Netto schuldquote:

Bedragen * € 1.000	2017	2016
A: Totaal van de vaste schulden	12.719	18.972
B: Totaal netto vlottende schulden	11.687	9.169
C: Totaal overlopende passiva	156	370
D: Uitzettingen met rentetypische looptijd > één jaar	2.535	2.399
E: Uitzettingen met rentetypische looptijd < één jaar	3.924	2.938
F: Totaal liquide middelen	58	26
G: Overlopende activa	470	115
H: Totaal saldo baten, exclusief mutaties reserves	34.602	37.165
$(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\% = (28.511-5.478)/37.165 * 100\%$		61,97%
$(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\% = (24.562-6.987)/34.602 * 100\%$	50,79%	

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen, sluit onder punt D alle kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen uit. In de uitzettingen door de gemeente Woudenberg zitten geen kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen. Het ratio is evenals onder 1 **50,79%**.

3. Solvabiliteitsratio

Bedragen * € 1.000	2017	2016
A: Totaal van het eigen vermogen	13.106	11.041
B: Totaal van de passiva	42.990	44.703
$(A/B) * 100\%$	30,49%	24,70%

4. Kengetal grondexploitatie

Bedragen * € 1.000	2017	2016
A: Totaal "Niet in exploitatie genomen gronden"	-	-
B: Totaal "Bouwgronden in exploitatie"	12.964	15.859
C: Totaal saldo baten, exclusief mutaties reserves	34.602	37.165
$(A+B)/C * 100\%$	37,47%	42,67%

5. Kengetal structurele exploitatieruimte

Bedragen * € 1.000	2017	2016
A: Totaal Structurele lasten	31.719	36.946
B: Totaal Structurele baten	30.339	36.747
C. Structurele toevoeging aan de reserves	312	400
D. Structurele onttrekkingen aan de reserves	813	968
E: Totaal saldo baten, exclusief mutaties reserves	34.602	37.165
$((B-A)+(D-C))/E * 100\% = (-1.380+501) / 346 * 100\%$	-2,54%	
$((B-A)+(D-C))/E * 100\% = (-199+568) / 372 * 100\%$		0,99%

6. Kengetal belastingcapaciteit

	2017	2016
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-lasten	353	330
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-lasten	196	186
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	190	210
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	-	-
E. Totale woonlasten voor gezin (A+B+C+D)	739 *)	726
F. Woonlasten gemiddeld gezin voorgaand begrotingsjaar	723	723
Belastingcapaciteit	102,21%	100,04%

NB: De totale woonlasten over 2017 zijn gewijzigd ten opzichte van de opgave ten opzichte van COELO. In 2017 is bij de gemeente Woudenberg diftar ingevoerd. Voor de berekening is COELO uitgegaan van een hoger gemiddeld aantal ledigingen van containers, gebaseerd op landelijke ervaringscijfers. Het gemiddeld aantal ledigingen in Woudenberg blijkt ruim minder, hetgeen van invloed is op het bedrag voor de totale woonlasten.

PARAGRAFEN

Paragrafen algemeen

Dwarsdoorsnede begroting

De voor de programmabegroting verplicht voorgeschreven paragrafen beogen een “dwarsdoorsnede” te geven van de begroting, telkens gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat daarbij om onderdelen van de financiële functie die betrekking hebben op de kaderstelling voor het beheer. Deze onderdelen hebben betrekking op financiële belangen en raken de hele begroting. Daarnaast zijn ze van belang voor het realiseren van de programma's.

Het doel van de paragrafen is tweeledig. Ten eerste wordt de informatie die in de programma's en overige financiële stukken versnipperd is weergegeven, gebundeld waardoor de raad een beter inzicht vanuit de verschillende, financieel gezien relevante, invalshoeken wordt verschaft. Daarnaast wordt middels de paragrafen aan de raad een instrument aangereikt dat kan fungeren om de kaderstellende en controlerende taak uit te oefenen.

Wettelijk kader

Er zijn 7 paragrafen wettelijk voorgeschreven in het BBV. Deze vindt u onderstaand:

Lokale heffingen

In deze paragraaf vindt u het beleid van Woudenberg met betrekking tot de lokale heffingen. Verder zijn hier opgenomen de belastingvoorstellen en de gevolgen hiervan voor de tarieven. We geven u een overzicht van de totale belastingopbrengsten en geven inzicht in de gevolgen voor de lokale lastendruk. Tenslotte melden wij u het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid voor belastingen.

Weerstandsvermogen

In deze paragraaf wordt ingegaan op het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen is de mate waarin onze gemeente in staat is de middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening. In de paragraaf wordt aangegeven hoe hoog het weerstandsvermogen is en hoe wij de financiële risico's inschatten.

Onderhoud kapitaalgoederen

Dit onderdeel gaat in op het onderhoud van de infrastructuur. Wij geven een stand van zaken met betrekking tot het beleid van de gemeente inzake de kwaliteit en onderhoud van de kapitaalgoederen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de totale kosten voor onderhoud kapitaalgoederen zoals opgenomen in de programma's.

Financiering

In deze paragraaf gaat het om de uitvoering van de treasuryfunctie. Dit beantwoordt de vraag hoe het beleid wordt gefinancierd en hoe wordt omgegaan met het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering overlapt programma 5 Dienstverlening.

Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in de partijen waar Woudenberg zich bestuurlijk en financieel aan heeft verbonden. Dat wil zeggen dat de gemeente een zetel of stemrecht heeft in het bestuur en dat de gemeente middelen beschikbaar stelt. In de paragraaf worden de financiële risico's benoemd en de ontwikkelingen geschetst.

Grondbeleid

Het grondbeleid kan belangrijk zijn bij het uitvoering geven aan de doelstellingen zoals opgenomen in de programma's. Daarom is hier een afzonderlijke paragraaf aan gewijd. In deze paragraaf is aangegeven wat de actuele stand van zaken is van de in uitvoering zijnde complexen. Ook wordt er een prognose gegeven van de exploitatieresultaten van de complexen.

A. Paragraaf lokale heffingen

Wettelijk kader

In de gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. Voor alle gemeentelijke belastingen geldt dat het te betalen bedrag niet afhankelijk mag worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van een belastingplichtige.

Welke heffingen er daadwerkelijk worden geheven is de keus van de raad. Gekozen is om verhoging van de belastingdruk zoveel mogelijk, i.c. tot maximaal het inflatiepercentage, te beperken.

Kaderstellende beleidsnota's

Het beleid in Woudenberg voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- *de kadernota 2017-2020*

Beleid Woudenberg

De gemeente Woudenberg kent een aantal heffingen die worden gelegitimeerd op basis van belastingverordeningen die door de raad worden vastgesteld. Deze heffingen zijn te verdelen in belastingen en retributies.

Belastingen

Onder belastingen moet worden verstaan een gedwongen betaling aan de overheid, waar geen individuele prestatie van de overheid tegenover staat. De opbrengst van deze heffingen is vrij besteedbaar. Verder mag de gemeente de hoogte van de tarieven en de jaarlijkse stijging bepalen. Gemeenten halen ongeveer 19% van hun inkomsten uit gemeentelijke belastingen. Tot deze groep behoren onroerende zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting en toeristenbelasting.

Retributies

Tot de retributies (ook wel rechten genoemd) behoren de afvalstoffenheffing, reinigingsrecht, rioolrecht, leges, marktgeld, begrafenisrechten en brandweerrechten. Bij retributies mogen de geraamde inkomsten niet boven de geraamde uitgaven van een dienst uitkomen. Winst maken is niet toegestaan. Bij sommige diensten gelden wettelijk vastgelegde tarieven die landelijk gelijk zijn, bijvoorbeeld voor het opmaken van aktes van de burgerlijke stand of bij het behandelen van naturalisatieverzoeken. In bepaalde gevallen zijn in hogere wetgeving maximumtarieven opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de afgifte van paspoorten en identiteitskaarten.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende beleidsuitgangspunten:

1. Voortzetten van gemaakte keuzes vanuit het verleden;
2. Streven naar 100% kostendekkendheid van tarieven en leges;
3. Jaarlijkse aanpassing van de tarieven aan de ontwikkeling van de inflatie.

In dit hoofdstuk wordt een eerste inzicht geboden in de ontwikkeling van de belastingen en tarieven in het jaar 2017. De ontwikkelingen van de volgende belastingsoorten worden onder de loep genomen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting
- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Overige tarieven

Onderstaand geven we een beknopt overzicht van de werkelijke en begrote ontvangsten van belastingen en retributies over 2017 met vergelijkende cijfers over 2016 (in € 1.000)

Belastingsoort	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
OZB Eigenaren	2.030	2.022	1.911
OZB Gebruikers	254	249	212
Hondenbelasting	71	71	56
Toeristenbelasting	255	230	200

Soort retributie	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
Afvalstoffenheffing	871	923	953
Reinigingsrecht	0	0	12
Rioolrecht	1.048	988	982
Begrafnisrechten (excl. aula)	149	149	172
Gebruik van de aula	45	45	48
Leges diverse vergunningen	16	5	8
Secretarieleges	154	125	141
Secretarieleges, af te dragen	102	61	91

ONROERENDE-ZAAKBELASTINGEN

In alle Nederlandse gemeenten wordt onroerende-zaakbelasting (ozb) geheven. Dit is belasting over alle grond en alle woningen, winkels, fabrieken, kantoren en dergelijke die binnen de gemeente liggen. De opbrengsten van de onroerende-zaakbelastingen worden gebruikt voor een groot aantal algemene uitgaven, zoals de kosten van de wegen, openbare verlichting, groenvoorziening, onderwijs, sport, cultuur en recreatie enz. Bezit u een woning, gebouw of perceel, dan ontvangt u jaarlijks eind februari een aanslag gemeentelijke heffingen: hierop staat het te betalen bedrag aan ozb. Huurders (gebruikers) van woningen betalen geen ozb. Hoeveel u moet betalen hangt af van de waarde van de woning of het gebouw waarvan u gebruiker/eigenaar bent en de hoogte van de ozb-tarieven. Als u eigenaar bent van een woning staat de waarde van uw

woning tevens vermeld op de aanslag (zie Woz-beschikking). De situatie op 1 januari is bepalend voor het hele jaar. Dus als u in de loop van het jaar (bent) verhuist, moet u toch voor het hele jaar ozb betalen voor het oude huis. Voor het nieuwe huis betaalt u pas vanaf januari in het volgende jaar. Bij verkoop van een huis wordt het eigenaarsdeel van de ozb meestal door de notaris verrekend. Dit geldt ook voor bedrijfspanden. De aanslag wordt dus niet verminderd.

Wie ontvangt een aanslagbiljet ?

1. de eigenaar van een woning of bedrijfspand

Iedere eigenaar van een onroerende zaak staat ingeschreven bij het kadaster. Een onroerende zaak is bijvoorbeeld een woning, winkel of bedrijfspand of een pand in aanbouw. Dit eigendom wordt in de wet omschreven als 'genot krachtens eigendom, bezit of beperkt recht'. Aan de hand van gegevens uit het kadaster bepaalt de gemeente wie wordt aangeslagen voor de eigenarenbelasting. Hierbij wordt gekeken naar 1 januari van het belastingjaar. Bij de verkoop van een pand wordt de eigenarenbelasting door de notaris met de koper verrekend.

2. de gebruiker van een bedrijfspand

De gebruiker is degene die een onroerende zaak bewoont, huurt of op een andere manier in gebruik heeft (dit kan dus ook de eigenaar zijn). Via gemeentelijke beleidsregels wordt bepaald wie de gebruikersaanslag ontvangt. Ook hierbij wordt gekeken naar 1 januari van het belastingjaar. In elke gemeente in Nederland is de peildatum van 1 januari bepalend voor de belastingplicht.

Wanneer wel of geen OZB-gebruikersbelasting?

1. Woning: geen OZB-gebruikersbelasting voor het gehele object

2. Gemengd object: (zowel woondelen als niet woondelen aanwezig)

- indien 70% of meer van de WOZ-waarde wordt gebruikt voor bewoning wordt geen OZB-gebruikersbelasting in rekening gebracht.
- indien minder dan 70% van de WOZ-waarde wordt gebruikt voor bewoning wordt wel OZB-gebruikersbelasting in rekening gebracht, maar blijven de gedeelten die voor wonen worden gebruikt buiten de heffingsgrondslag

3 .Niet woning (bedrijf): wel OZB-gebruikersbelasting. Bij een niet-woning (bedrijf) betaalt zowel de eigenaar als de gebruiker.

Waardevaststelling op grond van de Wet WOZ

Als heffingsgrondslag geldt de WOZ-waarde. De WOZ-waarde is een grondslag voor belastingheffing door de gemeenten, de belastingdienst en de waterschappen. De waarde die moet worden bepaald is die welke aan een onroerende zaak dient te worden toegekend wanneer de volle en onbezwaarde eigendom aan de hoogstbiedende zou kunnen worden overgedragen.

Voor niet-woningen (met uitzondering van Rijksmonumenten) geldt dat de gecorrigeerde vervangingswaarde de grondslag is indien deze hoger is dan de waarde in het economisch verkeer.

Met ingang van 1 januari 2009 is het tarief van de onroerendezaakbelastingen berekend naar een percentage van de WOZ-waarde. Het percentage wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld. Bij de vaststelling van de begroting 2016-2019 heeft de raad besloten de OZB-tarieven in de jaren 2016 en 2017 met 3% per jaar te laten stijgen en in 2018 en 2019 met 2%.

Gelet op de afspraak in het collegeprogramma 2014-2017 om de lasten voor de burger zo min mogelijk te laten stijgen wordt voorgesteld de OZB voor de jaren 2018 t/m 2020 jaarlijks te laten stijgen met 2% (=ingeschatte inflatie van 2% voor de jaren 2018 t/m 2020).

De totale opbrengst van de onroerende-zaakbelasting was voor 2017 geraamd op € 2.270.000. De totale opbrengst voor 2017 kwam uiteindelijk uit op € 2.284.000.

Tarieven OZB

	2017 (Percentage)	2016 (Percentage)
<u>Woningen</u>		
Eigendom	0,1226 %	0,1220%
<u>Niet-woningen</u>		
Gebruiker	0,1361 %	0,1315 %
Eigendom	0,1696 %	0,1639 %

HONDENBELASTING

Onder de naam hondenbelasting wordt een belasting geheven op het houden van honden.

Eind 2016 is een notitie hondenbelasting geschreven. Hierin worden o.a. de voorzieningen beschreven en is besloten om af te zien van de hondenbelasting als doelbelasting.

In 2017 is er geen controle hondenbelasting geweest. In het belastingjaar 2018 zal er weer een controle plaatsvinden door een extern bureau.

In de begroting 2016-2019 is besloten dat het tarief voor hondenbelasting jaarlijks met 2% zal stijgen.

In de begroting 2017-2020 wordt uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 2% voor het tarief hondenbelasting aangezien de verwachting is dat de inflatie de komende jaren gemiddeld 2% zal bedragen.

Tarieven hondenbelasting (per hond)

	2017	2016
1 ^e hond	€ 68,34	€ 67,00
2 ^e en volgende hond	idem	idem

TOERISTENBELASTING

Deze belasting wordt geheven als een bijdrage van toeristen in de kosten van de voorzieningen die de gemeente heeft getroffen. Men moet verblijven in de gemeente in een daartoe strekkende gelegenheid, (bijvoorbeeld een camping) zonder in het bevolkingsregister van die gemeente te zijn opgenomen.

Bij de vaststelling van de begroting 2015-2018 heeft de raad besloten het tarief voor toeristenbelasting per overnachting in de jaren 2016 t/m 2018 jaarlijks te verhogen met 2%.

Er is in 2017 een controle op de toeristenbelasting geweest. Elk jaar vindt er een volledige controle plaats op alle belastingplichtigen. Uit deze controle zijn geen bijzonderheden gekomen.

In 2017 bedroeg de opbrengst toeristenbelasting € 255.000. Begroot voor 2017 was € 230.000.

Tarief toeristenbelasting

	2017	2016
Per overnachting	€ 1,22	€ 1,20

AFVALSTOFFENHEFFING

Alle particuliere huishoudens moeten ingevolge artikel 10.11 van de Wet milieubeheer afvalstoffenheffing betalen. Onder een afvalstoffenheffing wordt een vergoeding voor de kosten van het ophalen en verwerken van het huishoudelijk afval verstaan.

De gemeente wil de inwoners stimuleren om het afval beter te gaan scheiden en daarmee de hoeveelheid restafval te verminderen. Er is gekozen om per 1-1-2017 Diftar in te voeren. Inwoners gaan betalen voor het aantal keren dat ze restafval aanbieden. Daarnaast betalen ze een vast bedrag voor de overige afvalstromen. Om dit te bereiken zijn er nieuwe tarieven voor de afvalstoffenheffing vastgesteld. ROVA heeft veel ervaring met het verminderen van de hoeveelheid restafval. De ervaringen die zij hebben opgedaan in andere gemeenten zijn gebruikt om de tarieven voor Woudenberg te berekenen

Met de afvalstoffenheffing de volgende kosten gedekt worden: Alle kosten voor het inzamelen, transport, overslag en verwerken van alle afvalstromen, alle boven- en ondergrondse containers en de kosten van de milieustraat. In 2016 werden 2 verschillende tarieven gehanteerd, namelijk: € 157,50 voor een éénpersoonshuishouden en € 210 voor een meerpersoonshuishouden.

In 2017 is Diftar (gedifferentieerd tarief) ingevoerd. Dit betekent dat de kosten voor de burger afhankelijk worden van het werkelijke verbruik. Als basis is een vastrechtstarief, dit is voor ieder huishouden een zelfde bedrag, namelijk € 140. Hiernaast wordt een bedrag per lediging berekend. Dit bedrag is weer afhankelijk van de grootte van de afvalcontainer. Met het variabele tarief worden de kosten van het inzamelen, transporteren en verwerken van het restafval gedekt. De overige kosten moeten worden gedekt vanuit het vastrecht.

Voorgestelde tarieven

De voorgestelde tarieven voor het vastrecht, de ledigingen en de doorrekening van de tarieven staan in onderstaande tabel. Met de voorgestelde tarieven en de inschatting van de ROVA, dat een huishouden de container gemiddeld 7 keer per jaar ter lediging gaat aanbieden, gaat een gemiddeld huishouden in 2017 € 205 per jaar betalen (240 liter container). Ter vergelijking zou dit in 2017, bij het niet invoeren van Diftar, voor een gemiddeld huishouden in 2017 € 216 per jaar zijn.

De totale baten over 2017 bedroegen € 858.000; de totale lasten € 1.056.000.

In onderstaande tabellen is overzicht van het tarief 2017, alsmede de berekening van kostendekkendheid van de tarieven opgenomen.

Tarieven afvalstoffenheffing

	2017
- vastrecht per aansluiting	€ 140,--
- aanbieden per keer van de 240 liter restafval container	€ 9,21
- aanbieden per keer van de 140 liter restafval container	€ 5,60
- aanbieden van een zak restafval (60liter) aan de ondergrondse container	€ 2,30
- tweede GFT container	€ 127,--

Berekening kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing			
	Realisatie	Begroting	Jaarrekening
	2017	2017	2016
Kosten taakveld, incl. rente	977.757	1.064.444	839.065
inkomsten taakveld excl. Heffingen	-353.757	-276.935	-172.512
Netto kosten taakveld	624.000	787.509	666.553
Toe te rekenen vanuit diverse producten	101.970	70.595	217.008
overhead 60% van loonkosten en inhuur	73.463	63.891	0
BTW	166.809	186.826	176.204
Saldo extra lasten in tariefberekening	342.243	321.312	393.212
Totale kosten	966.243	1.108.821	1.059.765
Opbrengsten heffingen	857.535	904.029	966.506
Dividend ROVA	0		
Totale opbrengsten	857.535		
Saldo	108.707	204.792	93.259
Dekking uit egalisatievoorziening afval	108.707	20.332	115.613
dekkingspercentage	100,00%		
kosten verwerken in tarief			
50% wegen wegen	22.930	pm	pm
25% Kosten werf voertuigen en terrein	43.143	pm	pm
25% kosten gebouw werf	3.385	pm	pm
16,6 % van kosten belastingen	32.514	pm	pm
	101.970	0	0

RIOLHEFFING

Rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een eigendom van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd (= rioolrecht gebruik) en van degene die eigenaar is van een eigendom dat direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering (= rioolrecht eigendom).

Uitgangspunt voor het tarief is 100 % kostendekkendheid. Een eventueel positief of negatief saldo op het product Riolering wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de voorziening vervanging riolering.

In de raadsvergadering van 28 februari is het afvalwaterplan 2013-2017 vastgesteld. Bij de behandeling van het afvalwaterplan is tevens aan de raad voorgesteld het tarief voor rioolheffing met ingang van 2014 jaarlijks met 5% (excl. Inflatie) te verhogen. In het afvalwaterplan is aangegeven dat een kostendekkend tarief rioolheffing in 2023 van € 253,37 (excl. Inflatie) noodzakelijk is. De raad is echter niet akkoord gegaan met dit voorstel. Via een amendement heeft de raad besloten de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud niet te verwerken in de rioolheffing.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 heeft het college opnieuw voorgesteld de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud te verwerken in de rioolheffing. De raad heeft bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 (raadsvergadering van 27 juni 2013) via een amendement besloten het tarief voor de rioolheffing (inclusief kosten baggeren watergangen en wateronderhoud) met ingang van 2014 jaarlijks te laten stijgen zodat er na 15 jaar, te weten in 2028, sprake is van een kostendekkend tarief. In 2017 heeft een voorlopige verlenging van het afvalwaterplan heeft plaatsgevonden. Gekozen is het huidige plan een beperkte tijd te verlengen in verband met ontwikkelingen op korte termijn, zoals de invoering van de Omgevingswet. Hiernaast kan door uitstel van het plan beter ingespeeld worden op te verwachten toekomstige klimatologische veranderingen.

Om het kostendekkend tarief van € 253,37 in 2028 te halen zal de komende 15 jaar het tarief (excl. Inflatie) jaarlijks met 3,1% stijgen. Rekening houdend met een inflatie van 2% zal het tarief jaarlijks met 5,1% stijgen. Het tarief rioolheffing zal dan in 2028 € 338,26 bedragen.

Op dit moment betaalt de gebruiker 1/3 deel van de rioolheffing en de eigenaar 2/3 deel. Het college heeft besloten deze verdeling voorlopig te blijven hanteren. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om dit zelf te bepalen.

Tarieven rioolrecht (per aansluiting)

	2017	2016
Gebruik	€ 65,22	€ 62,05
Eigendom	€ 130,49	€ 124,16

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing			
	Realisatie	Begroting	Jaarrekening
	2017	2017	2016
Kosten taakveld, excl. rente	459.715	541.005	553.492
inkomsten taakveld excl. Heffingen	9.826	0	0
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>449.889</i>	<i>541.005</i>	<i>553.492</i>
Toe te rekenen vanuit diverse producten	55.443	12.500	58.814
overhead 60% van loonkosten	59.900	67.170	61.170
BTW	75.879	93.461	96.493
Saldo extra lasten in tariefberekening	191.223	173.132	216.477
Totale kosten	641.111	714.137	769.969
Opbrengsten heffingen	1.040.065	983.542	974.869
Saldo	-398.954	-269.405	-204.900
Toevoeging aan voorziening	-398.954	-358.127	-272.580
dekkingspercentage	100,00%		
kosten verwerken in tarief			
50% vegen wegen	22.930	pm	pm
rente percentage 0%	0	pm	pm
16,6 % van kosten belastingen	32.514	pm	pm
	55.443	0	58.814

LEGES

Via de legesverordening worden diverse rechten geheven van degenen die gebruik maken van diensten beschikbaar gesteld door het gemeentebestuur. Vanaf 2010 zijn o.a. de tarieven voor paspoort en rijbewijs verhoogd in verband met verhoogde landelijke tarieven die worden doorberekend aan de gemeente. Verder is op 1 oktober 2010 is de Nederlandse wet, de **Wet algemene bepalingen omgevingsrecht** (afgekort **Wabo**) ingevoerd. De wet regelt de omgevingsvergunning.

De Wabo integreert een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en meldingen (verder te noemen toestemmingen) tot één omgevingsvergunning. De dienstverlening aan burger en bedrijf zou moeten verbeteren als gevolg van de introductie van één omgevingsvergunning voor de betreffende toestemmingsstelsels; één omgevingsvergunning leidt tot de invoering van één loket, één (digitaal) aanvraagformulier, één bevoegd gezag (één aanspreekpunt), één uniforme en in het algemeen ook kortere procedure, één procedure voor bezwaar en beroep en één handhavend bestuursorgaan.

De samenvoeging van deze toestemmingen leidt tot een omvangrijke vermindering van het aantal toestemmingen en een daarmee overeenkomende vermindering van administratieve lasten. De omgevingsvergunning biedt ook impulsen om te komen tot een organisatieverbetering en samenwerking binnen en tussen overheden. De omgevingsvergunning noodzaakt tot een goede organisatie van het omgevingsloket (*frontoffice*) en een goede organisatie en samenwerking tussen overheden achter dat loket (*backoffice*). Als gevolg van de Wabo zijn vele artikelen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving (op het terrein van milieu, wonen, ruimtelijke ordening, natuurbescherming enz.) aangepast of vervallen. De tarieven zijn bepaald op basis van 100 % kostendekkendheid.

Leges is onder meer verschuldigd voor voltrekking van huwelijken en registratie van partnerschappen; afschriften en inlichtingen uit de Basisregistratie Personen (BRP); aanvragen bouwvergunningen, wijzigingen in bestemmingsplannen en toetsing aan welstandscriteria; verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen en het verlenen van diverse vergunningen volgens de Algemene Politieverordening.

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Op basis van de verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten 2017 worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

De raad heeft eind 2012 ingestemd met de handhaving van kwaliteitsbeeld A op de begraafplaats zoals vastgelegd in het Groenbeleidsplan 2011.

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Inwoners van Woudenberg met de laagste inkomens hebben de mogelijkheid te verzoeken om voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting in aanmerking te komen. Hiernaast kan aan inwoners die meerdere jaren beroep op kwijtschelding hebben gedaan, automatisch kwijtschelding worden verleend. In 2017 vielen 86 personen onder de regeling voor automatische kwijtschelding. Daarnaast zijn in 2017 55 verzoeken om kwijtschelding afgehandeld. Hiervan zijn 45 verzoeken (deels) gehonoreerd, 10 verzoeken afgewezen.

In de begroting van 2017 was een bedrag opgenomen voor de kwijtscheldingen van € 23.000 en het werkelijke bedrag aan kwijtscheldingen voor de afvalstoffen- en rioolheffing bedroeg € 22.000.

De kwijtschelding voor de onroerende zaakbelastingen zit in de opbrengsten verdisconteerd.

ONTWIKKELING LOKALE LASTENDRUK

In 2017 is de lastendruk voor de burgers conform begroting ten opzichte van 2016 licht gestegen.

In vergelijking met andere gemeenten in Nederland is de woonlastendruk voor 2017 in Woudenberg licht bovengemiddeld. Gemiddelde woonlasten in Nederland zijn € 723 voor een meerpersoonshuishouden.

Zoals uit onderstaand staatje blijkt (bron: Coelo Atlas 2017) zijn de woonlasten voor Woudenberg te bepalen op € 739.

Onderstaand een overzicht van de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden in de omliggende gemeenten.

Gemeente:	Woonlasten 2017	Woonlasten 2016
Bunschoten	€ 626	€ 580
Soest	€ 629	€ 618
Baarn	€ 810	Niet bekend
Leusden	€ 625	€ 608
Scherpenzeel	€ 759	€ 740
Nijkerk	€ 618	€ 645
Renswoude	€ 732	€ 703
Amersfoort	€ 698	€ 693
Woudenberg	€ 739	€ 726
Barneveld	€ 747	€ 743

De gegevens zijn ontleend aan de Coelo Atlas van de lokale lasten 2017 en 2016. De gemiddelde woonlasten zoals hier in het overzicht zijn opgenomen wijken af van de Coelo Atlas.

Woudenberg heeft in 2017 diftar ingevoerd. In 2017 hanteert Coelo voor alle gemeenten met een bepaald diftarsysteem dezelfde uitgangspunten. Coelo is voor Woudenberg uitgegaan van een container van 240 liter voor de afvalstoffenheffing. Volgens hun uitgangspunten biedt een meerpersoonshuishouden gemiddeld 12,8 keer per jaar restafval aan voor lediging. Zij komen dan op een bedrag van $12,8 * 9,21 + 140 = € 258$.

Woudenberg is bij de tariefstelling van 2017 uitgegaan van gemiddeld 7 ledigingen en komt dan op een tarief van € 206.

B. Paragraaf Weerstandsvermogen

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Woudenberg in staat is middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe gesteldheid van de robuustheid van de financiële positie van de gemeente is. Bij een slechte(re) financiële positie van de gemeente zal bij onverwachte en substantiële tegenvallers direct moeten worden bezuinigd en/of omgebogen, terwijl anders risico's binnen de bestaande middelen zullen kunnen worden opgevangen. Om vast te kunnen stellen of het weerstandsvermogen voldoende is, worden de belangrijke risico's geïnventariseerd en gerelateerd aan de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om de financiële gevolgen van dergelijke niet begrote zaken te kunnen opvangen.

Kaderstellende beleidsnota's:

Het beleid van Woudenberg voor het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota:

- *Notitie risicomangement (2006)*
- *Reserves en voorzieningen (jaarlijks via de Kadernota)*

Beleid Woudenberg

Het algemene beeld ten aanzien van het weerstandsvermogen is vastgelegd in de Kadernota 2017-2020 (raadsbesluit 7 juli 2016). Beleidswijzigingen op dit gebied worden periodiek aan de raad voorgelegd middels een voorstel.

Programmarisico's

Inventarisatie risico's per programma

Weerstandsvermogen

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een schaalindeling van de kans. De volgende schaalindeling wordt als leidraad gehanteerd.

Schalen voor de inschatting van de kans dat het risico zich in volle omvang voordoet:

- Groot (= 60%) : Waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- Gemiddeld (= 40%) : Mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- Klein (= 20%) : De kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

In Woudenberg worden programmarisico's en risico's die voortvloeien uit de grondexploitatie onderscheiden.

In onderstaande tabel wordt geschetst welk risico's voor 2017 zijn ingeschat, hoe de inschatting tot stand kwam en welke risico's geconcretiseerd zijn.

Programmarisico's	Begroot Bedrag	Risico Perc.	Omvang Risico	Kans	Raming Risico	Realisatie 2017	Definitief Begroot	Geconcr. Risico
Leerlingenvervoer	330.000	10,00%	33.000	60%	19.800	350.474	352.500	-
Sociaal Domein inkomsten algemene uitkering	5.400.000	2,50%	135.000	40%	54.000	5.150.000	5.151.000	1.000
Sociaal Domein uitgaven (excl.loonkosten)	5.400.000	5,0%	270.000	40%	108.000	5.750.000	4.747.000	1.003.000
Volksgezondheid (kosten bestrijding ziekten)	Pm		25.000	20%	5.000	-	-	-
Juridische procedures	20.000	100,00%	20.000	40%	8.000	13.755	21.600	-
Gemeenschappelijke regelingen	2.300.000	5,00%	115.000	60%	69.000	-	-	-
Vandalisme	Pm		15.000	60%	9.000	2.000	-	2.000
Algemene uitkering	8.200.000	2,50%	205.000	40%	82.000	8.173.000	8.199.000	26.000
Gewaarborgde geldleningen	Nvt		16.300	20%	3.260	-	-	-
Gewaarborgde geldleningen WBV	4.200.000	0,60%	25.000	20%	5.000	-	-	-
Gemeentelijke garantiestelling particuliere hypotheek	2.000.000	2,50%	50.000	20%	10.000	-	-	-
Renterisico	400.000	40,00%	160.000	60%	96.000	198.000	249.000	51.000
Ontvlechting nieuwe samenwerking ICT	Pm		200.000	60%	120.000	68.000	-	68.000
Totaal			1.269.300		589.060			1.151.000

De risico's en kansen voortvloeiend uit de grondexploitaties bedragen:

Risico's grondexploitaties	Omvang	Kans	Risico bedrag	In weerstands-capaciteit	Omvang	Kans	Risico bedrag	In weerstands-capaciteit
<i>Bouwgronden in exploitatie:</i>	Begroting 2017				Realisatie 2017			
Amaliaaan	890.750	40-20%	279.950	0	660.342	20-40%	140.000	140.000
Het Groene Woud	- 36.925	40-20%	151.113	0	264.202	40%	106.000	106.000
Westerwoud	-	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm	Pm	-
Spoorzone locatie A1	91.727	50%	45.864	0	17.647	40%	7.000	7.000
Spoorzone locatie B	390.441	40%	165.966	0	346.152	60/40%	202.000	202.000
Hoevelaar	3.588.206	20%	717.641	717.641	795.101	40%	515.000	512.000
<i>Overige:</i>								
Spoorzone locatie A2 *	749.343	20%	149.869	149.869	347.502	60/20%	132.000	132.000
Totaal			1.510.402	867.510			1.102.000	1.102.000

* De balanswaarde van Spoorzone A2 is per 31 december 2017 € 862.960. April 2018 zal er een grondexploitatie aan de raad aangeboden worden.

In totaliteit zijn op dit moment de risico's:

Programmarisico's	€ 1.151.000
Risico's grondexploitaties (alleen materiele vaste activa)	€ 1.102.000
Totaal	€ 2.253.000

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Woudenberg beschikt om niet-geraamde kosten die onverwachts en substantieel zijn (bijv. in geval van een calamiteit) te dekken. Onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn:

- Het vrije aanwendbare deel van de reserves
- De stille reserves
- Post onvoorziene uitgaven
- Onbenutte belastingcapaciteit

In de navolgende tabel is de weerstandscapaciteit voor Woudenberg berekend:

Weerstandscapaciteit per	01-01-2017	31-12-2017
- Algemene reserve	2.301.817	3.289.000
- Algemene reserve grondbedrijf	696.337	1.767.000
- Stille reserves	0	0
- Onvoorziene uitgaven	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit *	947.000	974.000
Totaal	3.945.154	6.030.000

* Onbenutte belastingcapaciteit => Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het artikel 12 beleid. Dit betekent dat indien de gemeente Woudenberg niet meer in staat zou zijn om de structureel zich manifesterende risico's binnen de exploitatie op te vangen de gemeente door het Rijk gewezen zou worden op de mogelijkheid om de OZB tarieven te verhogen om zodoende meer structurele opbrengsten te realiseren. Dit noemt men het artikel 12-beleid.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicoberekening voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandcapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{6.030.000}{2.253.000} = 2,67$$

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen groter is dan 1. Groter dan 1 duidt erop dat de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is om de gekwantificeerde risico's af te kunnen dekken.

Toelichting op werkelijke risico's:

Sociaal Domein : Het deel van de algemene uitkering, betrekking hebbend op het sociaal domein was uiteindelijk € 1000 lager dan geraamd, de lasten waren € 1.003.000 hoger dan de laatste raming. Voor een analyse van deze post verwijzen wij naar programma 1 – Samenleving.

Vandalisme : De traceerbare kosten van herstel van schade in 2017 bedroegen € 2.000. Dit betroffen kosten van vandalisme aan de scholen, welke door de schoolverenigingen bij de gemeente Woudenberg geclaimd zijn. Niet geheel duidelijk is óf en welke andere gevallen van vandalisme zich verder hebben voorgedaan. Schadeherstel door onze buitendienst is niet als zodanig zichtbaar. Schadeherstel vindt dan veelal plaats met in voorraad zijnde materialen.

Gemeenschappelijke regelingen: Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op bepaalde beleidsterreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Woudenberg kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties vaak als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt. Het risico ramen we op 5% van de totale bijdrage en inkomsten aan gemeenschappelijke regelingen van totaal € 2.300.000. is € 115.000. De kans hierop ramen we vrij hoog in op 60%. **Het risicobedrag komt daarmee op € 69.000.**

Juridische procedures: De werkelijke juridische kosten in 2017 bedroegen € 14.000, waar voor 2017 een raming was opgenomen van € 22.000. Er zijn per 31 december 2017 geen grotere claims te verwachten welke een groot financieel impact (> € 25.000) hebben.

Algemene dekkingsmiddelen:

Algemene uitkering : De algemene uitkering per 31 december was € 26.000 lager dan bij de najaarsnota was opgenomen.

Gewaarborgde geldleningen: Er lopen in het kader van woningfinanciering nog door diverse bankinstellingen aan particulieren verstrekte leningen op hypothecaire basis, waarbij de gemeente Woudenberg garant staat voor rente en aflossing. Het saldo van deze leningen is per 31 december 2017 € 1,873 miljoen. In 2017 hebben zich geen claims voorgedaan.

Gewaarborgde geldleningen Woningbouwvereniging

Het waarborgfonds Sociale Woningbouw staat borg voor de leningen van woningbouwverenigingen.

De gemeente Woudenberg heeft ten behoeve van het WSW een achtervangpositie ingenomen voor een totaal bedrag van € 42.000.000. Mocht de woningbouwvereniging niet meer aan haar verplichtingen kunnen voldoen kan de gemeente aangesproken worden op de door haar ingenomen achtervangpositie.

Mocht dit gebeuren dan hebben wij een financiële verplichting van ongeveer € 25.000. Dit betreft een renteloze lening, die te zijner tijd terugbetaald wordt. De woningbouwvereniging heeft in 2017 aan haar verplichtingen voldaan.

Renterisico: In de begroting 2017 is voor begrotingsjaar 2017 een rentevoordeel van € 399.000 meegenomen. Zodra wijzigingen komen in de rentetarieven en grote mutaties in het grondbedrijf (afwijkend van de raming) bestaat de mogelijkheid dat het rentevoordeel lager wordt dan de € 399.000 die nu is meegenomen. Het risico bedraagt de volledige rente van € 62.000* toegerekend aan Hoevelaar en 0,4% rente van de 1,8% rente toegerend aan de grondexploitaties. Dit is € 34.000 (totaal € 149.000 aan rente naar grondexploitaties). Per saldo is er dan een rente risico van **€ 96.000** in 2017.

*zie ook paragraaf grondbeleid

De risico-inventarisatie heeft betrekking op de jaarschijf 2017. Indien uitgaven als gevolg van optredende risico's van structurele aard zijn, dan zullen deze ook structureel in de begroting vanaf 2018 moeten worden verwerkt.

Ontvlechting nieuwe samenwerking ICT.

De laatste 2 jaar is geprobeerd om een ICT samenwerking met o.a. Barneveld aan te gaan. In 2016 is besloten dat deze samenwerking niet door te zetten. De met deze ontvlechting gemoeide kosten bedroegen in 2017 uiteindelijk € 68.000.

Verplichte uniforme kengetallen (stelselwijziging BBV)

Het opnemen van kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie omdat daarmee wordt beoogd de raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de gemeente. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in haar beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan haar kaderstellende en controlerende rol.

De kengetallen van Woudenberg zien er als volgt uit:

	Verloop van de kengetallen			
	Werk.2015	Werk.2016	Werk.2017	Raming 2017
Netto schuldquote	73,04%	61,97%	50,79%	35,95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	73,04%	61,97%	50,79%	35,95%
Solvabiliteitsrisico	23,99%	24,70%	30,49%	31,16%
Structurele exploitatieruimte	-0,11%	0,99%	-2,54%	-0,06%
Grondexploitatie	67,48%	42,67%	37,47%	19,38%
Belastingcapaciteit	--	100,04%	102,21%	98,56%

De kengetallen zijn nader toegelicht onder de algemene dekkingsmiddelen.

NB: kengetal belastingcapaciteit wordt vanaf 2016 in een verhoudingspercentage opgenomen.

C. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is op grond van artikel 12 van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De kapitaalgoederen welke deze paragraaf minimaal moet bevatten zijn wegen, riolering, groen en gebouwen.

Kapitaalgoederen zijn goederen welke meerdere jaren nut en waarde hebben, in tegenstelling tot consumptiegoederen, welke in één keer verbruikt worden en waarvan de waarde in één jaar teniet wordt gedaan.

Kapitaalgoederen worden onderscheiden in goederen met economisch en maatschappelijk nut. Kapitaalgoederen met economisch nut vertegenwoordigen een duidelijke waarde in het economisch verkeer, goederen met maatschappelijke nut hebben ook een economische waarde, maar deze is beperkt (niet of nauwelijks verhandelbaar in het economisch verkeer) of het maatschappelijk belang waarde van het goed is van meer importantie dan het economisch belang.

Ongeacht of kapitaalgoederen een economisch danwel maatschappelijk nut hebben, dienen deze (vanaf 2017) altijd geactiveerd te worden. Onder de kapitaalgoederen vallen nieuwe investeringen óf zodanige investeringen in een bestaand kapitaalgoed, dat sprake is van een 'nieuw' kapitaalgoed. Levensverlengend onderhoud wordt niet als een nieuw kapitaalgoed gezien, (ingrijpende) aanpassingen aan een kapitaalgoed hetgeen de aard van een kapitaalgoed verandert, worden wel als kapitaalgoed gezien. Als voorbeeld hierbij is te denken aan wegenonderhoud; wordt op geasfalteerde straat een nieuwe asfaltlaag gelegd dan betreft dit onderhoud; vinden echter zodanige aanpassingen plaats dat de aard/ inrichting van een straat drastisch wijzigt (bijvoorbeeld aanleggen van parkeerplaatsen, verkeersremmende maatregelen, vervanging van straatbedekking door geheel andere soort straatbedekking) dan is wel sprake van een nieuw kapitaalgoed, wat dan geactiveerd dient te worden. Voorbeeld in 2017 is het Centrumplan. Tot en met 2016 mocht deze investering (aangezien dit een investering met maatschappelijk nut betreft) in één keer uit een reserve gedekt worden. Vanaf 2017 moeten de kosten welke samenhangen met het Centrumplan geactiveerd worden en in meerdere jaren afgeschreven.

Alle kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt. Aangezien de kosten van de kapitaalgoederen binnen verscheidene programma's verantwoord worden, is deze paragraaf bedoeld om de meerjarige kosten van kapitaalgoederen op een transparante wijze in beeld te brengen, zodat eventuele financiële risico's zichtbaar worden. Daarbij kunnen op basis van onderhoudsplannen de onderhoudsniveaus en daarbij behorende kosten worden vastgesteld.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Het deel van de lasten van het onderhoud van de kapitaalgoederen bedraagt jaarlijks tussen de 15 en 20% van de jaarcijfers (exclusief de mutaties aan de reserves).

Het onderhoud aan de kapitaalgoederen is gesplitst in regulier en groot onderhoud. Voor de dekking van de kosten van het groot onderhoud zijn een aantal reserves gevormd. Zowel het klein als groot onderhoud komen ten laste van de exploitatie; uit de reserves worden bedragen onttrokken ter grootte van de kosten van groot onderhoud. Het deel van de kosten voor klein onderhoud blijft ten laste van de exploitatie.

Naast de reserves is nog sprake van één voorziening waar de kosten van toekomstig onderhoud en vernieuwing uit bestreden worden, dit betreft de voorziening vervanging riolering. Deze voorziening heeft deels het karakter van een onderhoudsvoorziening, deels heeft deze voorziening het karakter van egalisatievoorziening ter beperking van grote fluctuaties in de jaarlijkse tarieven van de rioolheffing. Het onderhoudsdeel is gebaseerd op het AWP 2013-2017.

Kaderstellende beleidsnota's

Het beleid van Woudenberg voor het Onderhoud Kapitaalgoederen is opgenomen in de nota's:

- *Financiële Verordening (2017)*
- *Wegenbeleidsplan (1995) ten behoeve van wegen in het buitengebied*
- *Wegenbeheersplan 2015-2019*
- *Verkeersveiligheidsplan (2005)*
- *Parkeerbeleidsplan (2006)*
- *Gladheidsbestrijdingsplan (2006)*
- *Inspectie kunstwerken gemeente Woudenberg (2009), naverkenning inspectie kunstwerken 2011*
- *Gebruikersovereenkomst met Stichting Beheer Sportpark De Grift (2016)*
- *Afvalwaterplan (AWP) 2013-2017*
- *Beleidsvisie gemeentelijke begraafplaats Woudenberg (2007)*
- *Groenbeleidsplan (2011)*
- *Speelruimtebeleidsplan (2016)*
- *Landschapsontwikkelingsplan (2006) bijgesteld in december 2009*
- *Bomenbeleidsplan (2006)*
- *Hondenbeleidsplan (2004)*
- *Nota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR 2014)*

Wegen en bermen

Wegen, infrastructuur en nota IBOR

In 2015 is een nieuw wegbeheerplan opgesteld voor de periode van 2015-2019. Het doel van het beheerplan was om inzicht te krijgen in de onderhoudstoestand van de wegen om vast te stellen welke wegen de komende jaren moeten worden aangepakt, zodanig dat én deze veilig te betreden zijn én aan de wettelijke verplichtingen wordt voldaan. Tevens werd hiermee duidelijk welk budget daarvoor benodigd was.

Mede met behulp van dit beheerplan heeft in 2015 een aanbesteding plaatsgevonden van een nieuw wegenonderhoudscontract (2015-2018).

Volgens het wegbeheerplan (2015-2019) en de landelijke normen van het CROW was sprake van achterstallig onderhoud. Het achterstallig onderhoud zou de komende jaren toenemen indien geen extra investeringen in het wegwerken hiervan zou plaats vinden.

Op 25 februari 2014 is de nota IBOR vastgesteld door de raad. In deze nota is vast komen te staan dat het huidige onderhoudsniveau van beeldkwaliteit B/C (sober en doelmatig) alleen duurzaam in stand is te houden door naast jaarlijks integraal cyclisch onderhoud ook aandacht te besteden aan planmatig onderhoud voor de renovatie en omvorming van "versleten en niet passende" voorzieningen. Dit houdt in dat bij een gelijkblijvend regulier onderhoudsbudget ook investeringen dienen te worden gedaan op het gebied van renovaties.

In 2017 hebben werkzaamheden volgens het wegenonderhoudscontract (o.a. Moorsterweg, Laagerfsewg, Ekris, Bernhardstraat) en groot onderhoud/vervanging bermverhardingen in het buitengebied plaatsgevonden.

Groot onderhoudswerkzaamheden aan de wegen worden in zoverre mogelijk gecombineerd met groot onderhoud aan de riolering. Naast financieel voordeel is hierdoor ook overlast voor bewoners beperkter. In 2017 heeft de laatste verrekening van de Eshoflaan (2016) plaatsgevonden, tevens is een aanvang gemaakt met de riool-en straat renovatie van de JW-Frisolaan. Ook bij de volgende kredieten is naast aanpassingen/verbetering aan infrastructuur rekening gehouden met rioolrenovaties.

In de raadsvergadering van 17 maart 2016 is een krediet beschikbaar gesteld van € 1.491.500 voor het Centrumplan. Hiermee is eind 2016 een start gemaakt, het project is nagenoeg afgewikkeld in 2017. Naast de verbetering van het aanzicht van Dorpsstraat en omgeving, heeft tegelijkertijd renovatie van de bestaande riolering plaatsgevonden. De kosten gemaakt in 2016 zijn verrekend met een door de Provincie Utrecht beschikbaar gestelde subsidie.

In de raadsvergadering van 23 maart 2017 is een krediet vastgesteld van € 193.000 voor infrastructurele maatregelen rond project Koningsplein. Dit bestaat uit een totaal kostenpost van € 234.000; een bedrag van € 25.000 komt ten laste van het GRP en uit het onderhoudsbudget wegen is een bedrag van € 16.000 beschikbaar. De werkzaamheden zijn in de loop van 2017 gestart en zullen in 2018 afgerond zijn. Financiële afwikkeling van dit project vindt in 2018 plaats.

Civiele kunstwerken

In 2013 is voor de periode 2014-2018 op basis van visuele inspectie een nieuw onderhoudsplan opgesteld. Uit de planning voor het uit te voeren groot onderhoud aan de bruggen, bleek ook dat de Brinkkanterbrug op termijn vervangen zal moeten worden. De geraamde kosten bedragen € 330.000, welke in 40 jaar afgeschreven zal gaan worden. De afschrijvingskosten gaan gedekt worden uit de reserve Kunstwerken.

Het regulier onderhoud in 2017 aan de bruggen is conform begroting geweest.

Sportterreinen

Via de gebruikersovereenkomst met Stichting Beheer Sportpark De Grift is het onderhoud en de renovatie van sportterreinen geregeld. Voor het onderhoud ontvangt de stichting een jaarlijkse bijdrage en voor renovatie is door de gemeente een voorziening gevormd.

In de raadsvergadering van 6 juli 2017 is een krediet vastgesteld van € 363.000 (excl. korting van € 10.000 in verband met activiteiten te verrichten door de verenigingen welke gebruik maken van het sportpark) voor vervangingen en aanpassingen van de velden, hekwerk, sporttechnische elementen, verhardingen en verlichting. De kapitaallasten van de investering moeten worden gedekt uit de voorziening renovatie Sportpark De Grift. De voorziening renovatie Sportpark De Grift is thans nog niet toereikend om zowel de kosten van eerdere kapitaallasten en de kapitaallasten van deze nieuwe investering te dekken. Met ingang van 2018 vindt daarom een extra jaarlijkse toevoeging van € 8.000 aan de voorziening plaats.

Riolering/water

In 2017 heeft een verlenging van het AWP 2013-2017 plaatsgevonden tot en met 2019. Er is gekozen voor een tijdelijke verlenging van het huidige plan in verband met verwachte veranderingen komende jaren met betrekking tot zowel de invoering van de Omgevingswet als met klimatologische ontwikkelingen.

De doelstellingen uit het AWP als eerder vastgesteld, blijven ongewijzigd, wel is de meerjarenplanning onderhoud geactualiseerd. Dit gaat niet tot extra tariefstijging van de rioolheffing leiden, de tariefontwikkeling vastgelegd in het AWP 2013-2017 blijft gehandhaafd.

In 2017 zijn in samenwerking met de gemeente Scherpenzeel renovaties aan drukrioolgemalen uitgevoerd. De kosten hiervan bedroegen € 190.000. De jaarlijkse kosten zijn binnen de begroting gebleven.

Openbaar groen

Het onderhoud van het openbaar groen vindt plaats met ingang van 2016 door de buitendienst in samenwerking met Amfors. Er zijn een drietal wijkteams gevormd, welke verantwoordelijk zijn voor het onderhoud in "hun" wijken. Dit betreft het groenonderhoud, maar ook kleinschalig onderhoud op straat en buurtniveau. Voor het machinaal onderhoud (gazons en wegverhardingen, verwerken veegvuil) is in 2016 een bestek opgesteld, wat door Eemfors uitgevoerd wordt. De bestekken worden regelmatig gemonitord ter controle op de gewenste beeldkwaliteit. In 2017 is het budget voor onkruidbeheersing structureel jaarlijks opgehoogd met € 20.000; door klimaatverandering (warmer en natter) is het huidige budget ontoereikend om de gewenste kwaliteit te warborgen.

De nieuwe onderhoudsmethodiek (eigen beheer en inhuur medewerkers Amfors) leidt wel tot een toename van kosten, de raming voor 2017 is overschreden. Ook is er een toename van de kosten van het eigen wagenpark (met name onderhoudskosten) vanwege een meer intensief gebruik.

Er zijn in 2017 een aantal groenstroken verkocht, de opbrengst hiervan is toegevoegd aan de reserve IBOR.

Speelvoorzieningen

In 2016 is door het raad het speelruimtespel "Samenspel" vastgesteld. Hierin is de omvorming van de inrichting van speelvoorzieningen op wijkniveau vastgelegd. Dit zal op termijn gaan leiden tot extra investeringen. Voor 2017 waren investeringen in kader van het speelruimteplan gepland, maar nog niet geëffectueerd. De kosten van het regulier onderhoud zijn nagenoeg conform begroting.

Gebouwen

Door zowel de gemeentelijke organisatie zelf als door derden wordt gebruikt gemaakt van gebouwen welk in eigendom zijn van de gemeente Woudenberg. Voor de gemeentelijke organisatie zelf betreft dit het gemeentehuis en het gebouw van de gemeentelijke werf.

Gebouwen in eigendom van de gemeente Woudenberg welke in gebruik zijn bij anderen dan de gemeentelijke organisatie, zijn:

- Het Cultuurhuis biedt plaats aan de openbare bibliotheek, de V.V.V., de Stichting Kunst en Cultuur, de Stichting Oud Woudenberg en de Rabobank..
- Brandweerkazerne. Hoewel in 2010 personeel en materieel van de Woudenbergse brandweer is overgegaan naar de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), is de brandweerkazerne niet overgedragen aan de VRU. De politie huurt ruimte in de brandweerkazerne.
- Peuteropvang Eigenwijs, gelegen in het zelfde gebouw als de brandweerkazerne, (eerder jongerencentrum Time-Out)
- Uitvaartcentrum Henschoten. Dit gebouw is gerealiseerd in 2010. In 2013 is het dagelijks beheer van het gebouw overgedragen aan een beheersstichting.

Ook zijn er enkele woonhuizen in het buitengebied welke tegelijkertijd met grondaankopen in handen van de gemeente zijn overgegaan. Deze zijn, zolang er geen concrete plannen voor de aangekochte gronden zijn, op tijdelijke basis verhuurd. Hiernaast is de gemeente Woudenberg mede-eigenaar, samen met de woningbouwvereniging, van het complex De Schans, i.c. het deel van Loket De Schans en het activiteitencentrum.

Het onderwijs heeft een aparte status binnen het geheel, het juridisch eigendom berust bij de schoolverenigingen, het economisch eigendom berust bij de gemeente. De scholen zijn sedert 2015 verantwoordelijk voor het (groot) onderhoud, kosten van vernieuwing/renovatie van schoolgebouwen liggen bij de gemeente.

De volgende financiële gebeurtenissen hebben in 2017 plaatsgevonden:

Onderwijs: de verbouwing van een drietal scholen tot Brede scholen zijn afgerond, zowel materieel als financieel. De financiële implicaties zijn in de jaarrekening verwerkt. De kredieten aan de scholen ter dekking van de verbouwingskosten bedroegen € 2.443.000, de kosten van infrastructuur rondom de scholen bedroegen € 132.000, kosten

van voorbereiding, toezicht en begeleiding bij de bouw € 145.000. Deze laatste kosten zijn in één keer afgeschreven en komen (evenals de overige kosten voor de Brede Scholen) ten laste van de reserve huisvesting basisonderwijs. De buiten gebruik gestelde schoolgebouwen zijn in 2017 verkocht; de opbrengsten hiervan zijn ten gunste van de reserve huisvesting basisonderwijs gebracht.

Gemeentelijke gebouwen: In het gemeentehuis zijn (op beperkte schaal) diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd met een meerjarige cyclus. Totaal kosten bedroegen € 19.000. Ook hebben aanpassingen aan de gemeentewerf plaatsgevonden. Zowel de buitengebruikstelling als verkoop van de voormalige provinciale werf aan de Griftdijk als de aansluiting bij ROVA leidden tot aanpassingen van de gemeentewerf. Op de werf zijn in 2017 de voorbereidingen getroffen voor het realiseren van een zoutopslag en een pekelwatertank, daarnaast zijn er diverse aanpassingen geweest welke samenhangen met de aansluiting bij ROVA (hekwerk, toegang, opstelplaats containers). In 2018 komen hier nog kosten van een weegbrug en camerasysteem bij. Ook is in 2017 begonnen met de voorbereidingen voor de verbouwing van het gebouw bij de gemeentewerf. Om deze voor langere tijd aan te passen aan onder meer arbo-technische vereisten is gestart met uitbreiding en renovatie van het gebouw.

Financiële consequenties

Tabel C.1 bevat een overzicht van het budgettaire beslag van het onderhoud, gerubriceerd naar de programma's.

Tabel C.1 Lasten onderhoud kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)

In programma	Werkelijk 2017	Begroting 2017	Werkelijk 2016
1. Samenleving	792	500	565
2. Leefomgeving	3.657	3.173	3.223
3. Veiligheid	-	-	-
4. Ruimte, wonen en ondernemen	-	-	-
5. Bestuur en dienstverlening	1.079	1.517	1.875
Totaal	5.528	4.990	5.663

Onderhoudsvoorzieningen

Het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt gedekt uit onderhoudsvoorzieningen/reserves. Voor de verschillende disciplines zijn de volgende middelen in de voorzieningen beschikbaar.

Tabel C.2 Stand onderhoudsvoorzieningen/reserves. (bedragen x € 1.000)

Reserve/voorziening	Beginstand 01-01-2017	Toevoeging 2017	Onttrekking 2017	Eindstand 31-12-2017
Reserve dorpsvoorzieningen	1.110	881	37	1.954
Reserve wegen	550	58	82	526
Reserve IBOR	9	23	-	32
Reserve vervanging speelvoorzieningen	233	-	-	233
Reserve onderhoud gebouwen	404	48	19	433
Reserve kunstwerken	63	44	-	107
Reserve huisvesting basisonderwijs	32	1.627	618	1.041
Reserve onderhoud basisonderwijs	187	-	11	176
Voorziening renovatie Sportpark De Grift	280	46	41	285
Voorziening vervanging riolering *)	2.381	45	-	2.426
Totaal				

*) De voorziening vervanging riolering bestaat deels uit een onderhoudsvoorziening, deels uit een egalisatievoorziening rioolheffing.
Het bovengenoemde bedrag heeft alleen betrekking op het onderhoudsdeel.

Nadere toelichting groot onderhoud / investeringen 2017

Object	Gepland onderhoud 2017	Uitgevoerde werken	Kosten
Wegen	Wegenonderhoudsplan 2015-2018	Groot onderhoud diverse straten	226.000
		Gezamenlijk onderhoud straten/riolering	33.000
		Vernieuwing bermverhardingen buitengebied	66.000
Riolering	Afvalwaterplan	Renovatie drukrioolgemalen i.s.m. gemeente Scherpenzeel	190.000
Groen	Geen groot onderhoud	Geen groot onderhoud	-
Landschapsontwikkeling	Geen groot onderhoud	Geen groot onderhoud	-
Sportterreinen	Geen groot onderhoud	Renovaties en aanpassingen vinden plaats in 2018, voor voorbereiding en voorbereidende werkzaamheden zijn voorschotten verleend tot een bedrag van € 221.700. Afschrijving start na voltooiing werkzaamheden.	p.m.
Speelvoorzieningen	Reparatie/onderhoud speeltoestellen	Geen groot onderhoud	-
	Onderhoud valondergronden van zand, boomschors of kunstgras	Geen groot onderhoud	-
Kunstwerken	Vast onderhoud, scheuronderhoud asfalt, betonreparatie en renovatie, aanbrengen voegafdichting, herstel beschoeiingen ter plaatse, conservering beton-, staal- en houtwerk en reinigen van diverse kunstwerken	Geen groot onderhoud	-
Gebouwen	Geen groot onderhoud	Brede scholen (zie diversen)	-
		Gemeentehuis, divers meerjarig onderhoud	19.000
Diversen	Brede Scholen	Aanpassing infrastructuur rondom verschillende scholen	132.000
		Afrekening kredieten bouwkosten	2.443.000
		Vorbereidings en begeleidingskosten	145.000
	Project Centrumplan	Uitvoering werkzaamheden in 2016/2017	941.000
	Project infrastructuur Koningsplein	Start uitvoering in 2017, (financiële afwikkeling volgt in 2018)	pm

D. Paragraaf Financiering

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Kenmerkend voor de treasury is dat de financiële risico's aanzienlijk kunnen zijn; er worden grote bedragen beheerd en er dienen omvangrijke risico's beheerst te worden.

Het wettelijk kader ligt voor een deel besloten in de nationale regelgeving en voor een deel in de Europese regelgeving. Binnen de nationale regelgeving wordt het kader met name gegeven door de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en de Gemeentewet. Hiernaast zijn regels nader vastgesteld in een aantal uitvoeringsregels. Onderstaande wetten en regelingen zijn voor de gemeenten van toepassing bij de beheersing van de financiële functie:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de bijbehorende ministeriële regelingen
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)
- Gemeentewet
- Algemene wet bestuursrecht (Awb)
- Regelgeving betreffende staatssteun
- Wet- en regelgeving toezicht financiële ondernemingen
- Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden (Ufdo)
- Regeling schatkistbankierendecentrale overheden
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)

HERZIENING WET FINANCIERING DECENTRALE OVERHEDEN (Wet Fido)

Met ingang van 1 januari 2014 is de gewijzigde Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) in werking getreden. Wijziging van de Wet behelst de verplichting tot het uitzetten van overtallige gelden bij de Rijksoverheid (schatkist-bankieren). Uitzonderingen hierop zijn:

- A. Liquide middelen mogen in de vorm van leningen worden uitgezet bij andere decentrale overheden, mits de decentrale overheid waaraan de lening wordt verstrekt niet met het financiële toezicht is belast op de decentrale overheid dat de lening verstrekt;
- B. De minister heeft de mogelijkheid om bepaalde (categorieën van) liquide middelen uit te zonderen van het verplicht schatkistbankieren. Dit betreffen de gelden onder het drempelbedrag, gelden op een G-rekening en middelen aangehouden in de fondsen, bedoeld in artikel 15.47 van de Wet milieubeheer.

Overige van belang artikelen:

Het verstrekken van leningen evenals het verlenen van garanties en borgstellingen is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Verder beperkt de Wet fido de risico's van lenen doordat gemeenten zich moeten houden aan de zogeheten kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De limiet zorgt ervoor dat er niet te veel kortlopende leningen worden aangetrokken; de renterisiconorm zorgt voor spreiding in vervaldata van de langlopende leningen en daarmee in de spreiding van de renteherziening momenten. Hiernaast mogen gelden alléén worden uitgezet bij betrouwbare partijen en mag beleggen alleen in waardepapieren met weinig risico (hoofdsomgarantie).

WET HOUBBARE OVERHEIDSFINANCIËN (Wet Hof)

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) bevat begrotingsregels voor de decentrale overheden. Met deze wet zijn de Europese begrotingsregels voor de landen die deelnemen aan de euro, in de nationale wetgeving verankerd. Ook de gemeenten hebben een plaats in deze wet gekregen. Er geldt een macroplafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. De hoogte van dit plafond is niet vast, maar wordt na bestuurlijk overleg voor een bepaalde periode overeengekomen.

Wet FIDO/Ufdo.

In de Uitvoeringsregeling Financiering medeoverheden (Ufdo, maakt onderdeel uit van de Wet Fido) zijn normen opgenomen waaraan de leningestructuur (og) van medeoverheden moet voldoen. De kasgeldlimiet heeft betrekking op „kort geld“ (looptijd tot één jaar) en de renterisiconorm op „lang geld“ (looptijd één jaar en langer). Als de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, dan dient de betrokken decentrale overheid de drie kwartaalrapportages toe te zenden aan de toezichthouder, met daarbij een plan om weer te voldoen aan de kasgeldlimiet.

TREASURY

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de treasuryfunctie valt niet het (garanderen van) verstrekken van geldleningen aan derden. Deze activiteiten vallen onder het desbetreffende programma.

Het beleid van Woudenberg voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut als onderdeel van de Verordening financieel beheer (artikel 212 gemeentewet).

In april 2016 is het nieuwe treasurystatuut door de raad vastgesteld. Een belangrijke wijziging in het statuut betreft de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren. Overtollige liquide middelen (voor de gemeente Woudenberg betreft dit een liquiditeitssaldo van plus € 250K) dienen óf verplicht geparkeerd te worden op een speciaal banknummer bij de staat óf mogen uitgezet worden bij andere decentrale overheden. In dit statuut is ook de verantwoordelijkheid van de treasuryfunctie nader vastgesteld. Hoewel de eindverantwoordelijkheid altijd bij het college van B&W blijft, is de treasurer gemandateerd voor het afsluiten van nieuwe leningen. Overige financiële producten zullen niet door de gemeente Woudenberg afgesloten worden.

Belangrijke overige punten, als benoemd in het treasurystatuut en de financiële verordening (vastgesteld 19 februari 2015), zijn:

- Voor het aantrekken van financieringen met een looptijd langer dan één jaar worden ten minste twee prijsopgaven bij verschillende financiële instellingen aangevraagd;
- Er wordt geen gebruik gemaakt van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, lid c van de Wet Fido;
- De liquiditeitsprognose wordt periodiek bijgesteld;
- Het voeren van een risicomijdend treasurybeleid. Zowel kredietrisico, koersrisico als valutarisico's worden vermeden. Het kredietrisico wordt beperkt door het schatkistbankieren, gelden worden alleen uitgezet bij centrale overheid of andere decentrale overheden. Er wordt geen gebruik gemaakt van producten waar koersrisico inzit, noch worden gelden aangetrokken of uitgezet in andere valuta dan Euro.

Onderstaand geven wij in een aantal tabellen, waarvan een aantal verplicht gesteld zijn door de Rijksoverheid, inzicht in de financiële situatie en financiële kengetallen van de gemeente Woudenberg, met een korte toelichting bij de gepresenteerde cijfers.

SCHATKISTBANKIEREN

Bij overtollige saldi dient het meerdere boven het drempelbedrag uitgezet te worden bij het Ministerie van Financiën middels een speciaal daarvoor geopende rekening ten name van de gemeente Woudenberg. Vanzelfsprekend blijven ook na deelname aan schatkistbankieren uitzettingen mogelijk die een decentrale overheid doet uit hoofde van de publieke taak. Zo kan een decentrale overheid vanuit haar publieke taak bijvoorbeeld nog steeds leningen verstrekken aan derden of eigen vermogen verstrekken aan verbonden partijen. Alle middelen die decentrale overheden in de schatkist aanhouden, blijven vanzelfsprekend te allen tijde beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. De bestedingsautonomie van decentrale overheden is derhalve volledig gewaarborgd.

Tabel D.1 Schatkistbankieren

Tabel overzicht schatkistbankieren 2017

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	288,0525			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	285	-	-	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	161	295	313
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	38.407			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	38.407			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	288,0525			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	284	40.821	53.665	55.302
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601

Toelichting op het schatkistbankieren voor Gemeente Woudenberg.:

Door grote inkomsten (grondverkopen) liet het banksaldo van de hoofdrekening van de gemeente gedurende het 2^e kwartaal tot en met het 4^e kwartaal kortstondig grote positieve saldi zien. Hierdoor werd het drempelbedrag regelmatig overschreden, en zou de gemeente Woudenberg derhalve verplicht zijn gelden bij het Ministerie van Financiën te stallen. De opbrengsten van de grondverkopen zijn gebruikt voor de (geplande) aflossingen van de leningenportefeuille van de gemeente Woudenberg. Ter dekking van exploitatiekosten zijn gedurende het jaar 2017 diverse kortlopende kredieten opgenomen. Deze kortlopende kredieten worden echter niet meegenomen in de berekening van het saldo voor schatkistbankieren, wat in feite een vertekend resultaat geeft.

RISICOBEEHER: KASGELDLIMIET EN RENTE-RISICONORM

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar (vlottende schuld) en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). De kasgeldlimiet stelt een limiet aan het aantrekken van kortlopende leningen (vlottende schuld), de renterisiconorm maximaliseert het bedrag aan langlopende leningen welke vernieuwd kunnen worden via herfinanciering en/of renteherziening.

Het doel van deze normen uit hoofde van de wet Fido is te voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De normen beperken de budgettaire risico's. De samenhang van kasgeldlimiet en renterisiconorm heeft tot doel de gemeente te dwingen tot een evenwichtige opbouw van de leningenportefeuille, zodat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid. Structurele overschrijding van de kasgeldlimiet leidt tot ingrijpen door de Provincie.

Zowel voor de berekening van de renterisiconorm als voor de kasgeldlimiet, wordt met een percentage over het begrotingstotaal gerekend. Het percentage van de renterisiconorm is voor onbepaalde tijd vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal, het percentage voor de kasgeldlimiet bedraagt 8,50 %.

Dit leidt voor Woudenberg voor het jaar 2017 tot de volgende begrenzingsen:

- renterisiconorm, 20 % van € 38.407.000,- = € 7.681.000
- kasgeldlimiet, 8,50 % van € 38.374.000,- = € 3.262.000

Voor 2017 betekende dit dat maximaal een bedrag van € 7,7 miljoen door herfinanciering en/of renteherziening herzien mocht worden, terwijl er maximaal € 3,3 miljoen aan kortlopende leningen aangetrokken mocht worden.

In alle kwartalen van 2017 heeft overschrijding van de kasgeldlimiet plaatsgevonden. Dit kwam door het aantrekken van kortlopende financieringen. In 2017 hebben grotere aflossingen plaatsgevonden op de leningen o/g, conform planning. Gepland was dat in 2017 grotere grondverkopen plaats zouden vinden. Dit is gerealiseerd, alleen liepen de ontvangsten niet gelijk met de aflossingen op de leningenportefeuille. Ter financiering van zowel reguliere exploitatielasten als van enkele grotere investeringen was het aantrekken van kortlopende financieringen noodzakelijk.

FINANCIERINGSBEHOEFTE EN LENINGENPORTEFEUILLE

Per 31 december 2017 bedroeg het totaal saldo van de leningen o/g € 12.712 mln. Dit is een afname ten opzichte van 31 december 2016 van € 6,253 mln. In 2017 zijn alleen aflossingen gedaan, er zijn geen nieuwe leningen afgesloten. Van de langlopende leningen o/g is een bedrag van € 1,612 mln ten behoeve van de woningbouwvereniging. Rente en aflossing worden door de woningbouwvereniging terugbetaald aan de gemeente.

Per 31 december 2017 had de gemeente geen kortlopende deposito's uitstaan.

Onderstaand tabellen geven een overzicht van de gemiddelde kasgeldlimiet en de renterisiconorm over 2017 (Bedragen * € 1.000.)

Tabel D.2 Gemiddelde kasgeldlimiet

Periode	Vlottende schuld	Vlottende middelen	Netto vlottend/overschot
Eind 1 ^e kwartaal 2017	-7.275		-7.275
Eind 2 ^e kwartaal 2017	-9.788		-9.788
Eind 3 ^e kwartaal 2017	-4.984		-4.984
Eind 4 ^e kwartaal 2017	-5.808		-5.808
Gemiddelde netto vlottende schuld minus vlottende middelen			-6.964
Begrotingstotaal jaar 2017	38.407		
Kasgeldlimiet, 8,50% van € 38,407 mln			3.262
Overschrijding van de kasgeldlimiet			-3.702

Tabel D.3 Renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	Jaar 2017
1	Renteherziening en	-
2	Aflossingen	6.253
3	Renterisico (1 + 2)	6.253
4	Renterisiconorm *)	7.681
5a	Ruimte onder renterisiconorm	
5b	Overschrijding renterisiconorm	1.428-
*)	<i>Berekening renterisiconorm</i>	
	Begrotingstotaal	38.407
	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	7.681

RENTELASTEN EN RENTERESULTAAT

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook inzicht moet geven in:

- de rentelasten;
- het renteresultaat;
- de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten;
- de financieringsbehoefte.

Tabel D.3 Rentelasten en renteresultaat

Nr.	Omschrijving	Bedrag * € 1.000	
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering		181
b	Externe rentebaten		-41
	Saldo rentelasten en rentebaten		140
c1	Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	93	
c2	Rente van projectfinanciering welke aan taakveld moet worden toegerekend	-	
c3	Rentebaat van doorverstrekte leningen, indien daar een specifieke lening voor is aange trokken, die aan taakveld moet worden toegerekend	-	
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		47
d1	Rente over eigen vermogen	-	
d2	Rente over voorzieningen	-	
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		47
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		105
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury		58

WAARBORGEN EN GARANTIES.

De gemeentegarantie voor particulieren is al geruime tijd vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie. De naweeën van de gemeentegarantie blijft echter nog lange tijd zichtbaar bij de garantstellingen.

Organisatie	Aard/omschrijving	Oorspr. bedrag	Perc. Borgst.	Garantiebedrag	
				2016	2015
<i>Particulieren</i>					
Diverse hypotheekverstrekkers	gemeentegarantie			1.873	1.900
<i>Organisaties</i>					
St. Thuiszorg Eemland	Fin. Achterstallig onderh./uitbreiding	164	100%	8	12
				1.881	1.912

E. Paragraaf Bedrijfsvoering

De inhoud van deze paragraaf Bedrijfsvoering is opgenomen in programma 5 Dienstverlening.

F. Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: één of meer zetels in het bestuur van de participatie en/of het hebben van stemrecht. Financieel belang is er wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij die partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Stichtingen waarin de gemeente participeert in het bestuur en waarmee we een subsidierelatie hebben zijn geen verbonden partijen. Deze paragraaf stelt de raad in haar hoedanigheid als kader stellend en controlerend bestuursorgaan in staat om inzicht te verkrijgen in bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen van de verbonden partijen.

Samenwerking

De samenwerking met externe partijen binnen de gemeente Woudenberg kenmerkt zich door het slim en pragmatisch regelen van zaken, het vinden van een passende oplossing voor een specifieke lokale situatie, en het motto dat samenwerken iets praktisch moet opleveren. Daarbij is het van belang dat het 'gevoel' goed moet zijn.

Er zijn verschillende factoren die een rol kunnen spelen bij de aanleiding om tot samenwerking over te gaan. Deze factoren kunnen ook gezien worden als bedrijfsvoering criteria die voor de gemeente van belang zijn bij een effectieve aanpak van maatschappelijke opgaven, taken en ambities. De in deze paragraaf vermelde bedrijfsvoeringcriteria zijn een selectie van voor Woudenberg belangrijke criteria, die op basis van diverse strategische visie notities van gemeenten, en de met de gemeenteraad gehouden workshop zijn geformuleerd.

Uit de diversiteit, aard en verscheidenheid van criteria, die bij de afweging over het aangaan van een samenwerkingsverband aan de orde zijn, kan opgemaakt worden dat het om meer gaat dan uitsluitend het realiseren van een gunstig financieel plaatje. Voor een kleine gemeente als Woudenberg leidt samenwerking over het algemeen niet tot lagere lasten, omdat de salarisgebouw en kapitaalslasten meestal lager zijn dan bij grotere gemeenten die bij (regionale) samenwerking zijn betrokken. Samenwerking is dan ook niet per definitie de oplossing voor elk bezuinigingsvraagstuk, vergroten van kwaliteit van de dienstverlening en verminderen van kwetsbaarheid wegen dan zwaarder.

De onderstaande criteria geven op bedrijfsvoering niveau uiting en vorm aan de visie waar de gemeente voor staat op het gebied van samenwerkingsvraagstukken. We onderscheiden tien criteria, die voor de gemeente Woudenberg van belang kunnen zijn en een basis kunnen vormen bij het aangaan, continueren of beëindigen van een samenwerkingsverband.

- **Kwaliteit:** de mate waarin kwaliteitsverbetering en/of optimaliseren van de dienstverlening en/of (beleid)producten bereikt kan worden.
- **Effectiviteit:** de mate waarin producten en/of diensten effectiever uitgevoerd of geleverd kunnen worden (prestatieafweging).
- **Efficiency:** de mate waarin efficiency in processen en/of dienstverlening bereikt kan worden.
- **Continuïteit:** de mate waarin kwetsbaarheid verminderd en continuïteit gewaarborgd kan worden.
- **Betrouwbare partner:** bij het aangaan van een samenwerkingsverband wordt gekozen voor een langere termijn samenwerking. Ontwikkelen van een stabiele samenwerkingsrelatie, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid.
- **Democratische controle:** richt zich in ieder geval op:
 - a. Informatievoorziening gericht op besluitvorming over de samenwerkingsstructuur.
 - b. Proactieve informatievoorziening aan de raad over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden en
 - c. rechtstreekse informatievoorziening door/namens Algemeen Bestuur samenwerkingsverbanden (aanstuurbaarheid).
- **Kosten:** de mate waarin door middel van samenwerking een financieel voordeel kan worden behaald. (kostenverlaging)
- **Resultaat voor de inwoners:** de mate waarin het samenwerkingsverband bijdraagt aan het bereiken van positieve maatschappelijke effecten voor de inwoners.

- **Lange termijn oriëntatie:** de mate waarin sprake is van samenwerking op langere termijn.
- **Impact op de ambtelijke organisatie:** het effect van het samenwerkingsverband op de achterblijvende (rest van de) organisatie.

Waar voorheen sprake was van wettelijke verplichte bundeling en integratie wordt nu vooral gekeken naar de meerwaarde voor de gemeente van samenwerking op het specifieke onderwerp. Schaalvoordelen en efficiencyvoordelen zijn ijkpunten bij het bepalen van meerwaarde van samenwerking. Gemeentes zullen sneller geneigd zijn om voor specifieke onderwerpen te shoppen bij het samenwerkingsverband waarin het meeste voordeel te behalen valt of waarin het eigen beleid het best vertaald wordt. Of dit de samenwerking ten gunste komt valt te bezien. Het uiteenvallen van een samenwerkingsverband is een risico voor een relatief kleine gemeente als Woudenberg.

Beheersingssystematiek verbonden partijen

	Oprichtingskader	Sturingskader	Financieel kader
Gemeenteraad	De gemeenteraad stelt kaders en geeft toestemming voor deelname aan een verbonden partij	De gemeenteraad wordt gefaciliteerd in het uitoefenen van de kaderstellende en controlerende rol bij Verbonden partijen	De gemeenteraad stelt uitgangspunten en richtlijnen op die worden gehanteerd als financieel kader.
College	Het college besluit tot deelname aan een verbonden partij en maakt hierbij gebruik van het afwegingskader	Het college zorgt voor een duidelijke uitvoering van de eigenaars- en opdrachtgeversrol	Het college draagt zorg voor de uitvoering en naleving van de gekozen uitgangspunten en richtlijnen.
Organisatie	De ambtelijke adviseurs ondersteunen en adviseren het college bij het voorstel tot deelname	De ambtelijke adviseurs zorgen voor eenduidige ondersteuning en advisering over Verbonden partijen	De ambtelijke adviseurs doen een financieel advies aan de hand van de opgestelde richtlijnen en uitgangspunten.

Hieronder volgt per programma een overzicht van de verbonden partijen per 31 december 2017, welke taken zij voor ons uitvoeren en de eventuele ontwikkeling daarin.
Deelnames gemeente Woudenberg in verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen	Vennootschappen en coöperaties	Stichtingen en verenigingen	Overige verbonden partijen
<ul style="list-style-type: none">• Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD)• GGD Midden-Nederland• Veiligheidsregio Utrecht (VRU)• Regionaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort (RWA)• Afvalverwijdering Utrecht (AVU)• Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied• Regionaal Orgaan Verwijdering Afvalstoffen (ROVA)		<ul style="list-style-type: none">• Stichting Openbaar Primair Onderwijs Eem-Vallei Educatief	<ul style="list-style-type: none">• Bureau Regio Amersfoort• NV Bank Nederlandse Gemeenten BNG• Vitens NV• Inkoopbureau Midden Nederland IBMN

Naam:	R.U.D.		GGD Midden Nederland	
Vestigingsplaats:	Utrecht		Zeist	
Doel:	De RUD Utrecht is een uitvoeringsorganisatie. In opdracht van de Provincie Utrecht en de elf aangesloten gemeenten verstrekken zij omgevingsvergunningen. Er wordt op toegezien dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving. Door het samenbrengen van alle milieutaken van de twaalf overheden in één organisatie zorgen ze voor korte lijnen waardoor er snel gehandeld kan worden.		De GGD (Gemeentelijke GezondheidsDienst) regio Utrecht beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de ruim 1,2 miljoen inwoners van de 26 Utrechtse gemeenten van hun werkgebied. Zij doen dat door risico's voor de gezondheid te signaleren, te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.	
Programma:	4. Ontwikkeling		1. Samenleving	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	G.A. de Kruif		D.P. de Kruif	
Deelnemende partijen	Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht, Woudenberg en provincie Utrecht.		Alle Utrechtse gemeenten	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Als het gaat om afval, bodem, water, lucht, geluid, energie, duurzaamheid, (externe) veiligheid, of de Algemeen Plaatselijke Verordening is de RUD Utrecht, in opdracht van de aangesloten overheden, verantwoordelijk voor het afhandelen van vergunningen en meldingen op het gebied van milieubeheer, de Wet bodembescherming, klachtafhandeling en toezicht en handhaving bij bovenstaande punten		Zij doen onder meer gezondheidsonderzoeken, geven vaccinaties, adviseren gemeenten over het gezondheidsbeleid en ondersteunen scholen en kinderopvang bij hun zorg voor een gezonde leeromgeving voor hun kinderen. Daarnaast verlenen zij ook hulp als er incidenten uitbreken in de regio, bijv. na een uitbraak van voedselvergiftiging of een infectieziekte en zorgen we ervoor dat ze zijn toegerust op snelle hulpverlening bij een eventuele grotere ramp (GHOR).	
Risico voor gemeente	In de toekomst zal overgestapt worden van lump-sum naar output-financiering. Dat betekent dat kosten gebaseerd gaan worden op werkelijke afname van diensten. Meer afname gaat dus tot hogere kosten leiden.		Weinig risico	
Relevante gegevens	In de jaarrekening is een door het R.U.D. aan de gemeente Woudenberg terug te betalen bedrag opgenomen van € 3.000		De bijdrage is deels (€ 347.492.) gebaseerd op aantal inwoners en deels (€ 31.405) op het aantal af te nemen producten x kostendekkend tarief.	
Financiële gegevens	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016
Bijdrage dienstjaar:	€ 261.084	€ 292.600	€ 378.897	€ 382.606
Afrekening voorg.jaren	€ --	-/- € 7.978	€ --	€ --
Eigen vermogen	€ 612.000	€ 1.412.000	€ 2.755.522	€ 2.634.907
Vreemd vermogen	€ --	€ --	€ 5.693.247	€ 5.823.647
Financieel resultaat	-/- € 353.000	€ 306.261	€ 116.513	€ 175.116

Naam:	Veiligheidsregio Utrecht V.R.U.		Regionaal Werkvoorzieningschap Amersfoort (RWA)	
Vestigingsplaats:	Utrecht		Amersfoort	
Doel:	De veiligheidsregio is de drijvende en bindende kracht achter een goede hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Utrecht. In de VRU werken 26 regionale gemeenten samen, onder het motto 'Uw veiligheid, ons werk'. Wij verlenen hulp op straat voor de inwoners van onze regio. Wij adviseren over en houden toezicht op veiligheid. Wij leveren slagkracht bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. Wij voeren regie over (fysieke) veiligheid en brengen partijen bijeen.		RWA / Amfors richt zich als sociale organisatie op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Amfors biedt ondersteuning richting regulier werk, maar ook op de werkplek zelf. Hiertoe stimuleren we de arbeidsontwikkeling van deze groep zo, dat ze op de reguliere arbeidsmarkt (of via onze eigen leer-business units) duurzaam, maximaal en op eigen kracht kunnen werken. Dit tegen acceptabele maatschappelijke kosten. De expertise op het gebied van re-integratie, die we hebben opgebouwd met onze leer-business units, kunnen ook worden ingezet voor de niet-Sw-doelgroep.	
Programma:	3. Veiligheid		1. Samenleving	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	T. Cnossen		D.P. de Kruif	
Deelnemende partijen	Alle 26 Utrechtse gemeenten en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Utrecht is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.		De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	De kern van het werk van de VRU is: 1. Hulp verlenen op straat. 2. Adviseren over en houden toezicht op veiligheid. 3. Leveren van slagkracht rampenbestrijding en crisisbeheersing 4. Voeren regie over (fysieke) veiligheid. Brengen partijen bijeen.		Het tot stand brengen van faciliteiten waarbij diegenen die op grond van in hun persoon gelegen factoren geen of nauwelijks kans hebben op het verkrijgen van reguliere arbeid toch werk kunnen verrichten.	
Risico voor gemeente	Gering risico		Groot risico op extra bijdrage in negatief resultaat.	
Relevante gegevens			Het nadelig resultaat ad € 4.778.000. wordt voor een bedrag van € 1.877.000 aangezuiverd door de Amforsgroep, het resterende bedrag van € 2.901.000 wordt aangezuiverd door de diverse aangesloten gemeenten. Voor de gemeente Woudenberg betekent dit een bedrag van € 57.000. Deze post is in de jaarrekening over 2017 verwerkt	
Financiële gegevens	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016
Bijdrage dienstjaar:	€ 626.556	€ 649.837	€ 453.936	€ 656.379
Afrekening voorg.jaren	-/- € 14.893	€ --	€ --	€ 12.060
Eigen vermogen	€ 6.710.000	€ 5.113.000	€ --	€ --
Vreemd vermogen	€ 16.269.000	€ 17.392.000	€ 11.011.000	€ 11.172.000
Financieel resultaat	€ 233.000	€ 1.746.000	-/- € 4.778.000	-/- € 4.510.000

Naam:	A.V.U. Afvalverwijdering Utrecht		Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied	
Vestigingsplaats:	Utrecht		Utrecht	
Doel:	Deze gemeenschappelijke regeling heeft tot doel om op een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze sturing en uitvoering te geven aan het afvalstoffenbeleid in de provincie Utrecht.		Deze gemeenschappelijke regeling is ingesteld ter behartiging van het belang van de deelnemers bij de intergemeentelijke openlucht recreatie en de bescherming van natuur en landschap.	
Programma:	2. Leefomgeving		4. Ontwikkeling	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	G.A. de Kruif		G.A. de Kruif	
Deelnemende partijen	De Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, IJsselstein en Zeist. De deelnemers zijn onderverdeeld in 3 regio's. Woudenberg is ingedeeld in regio 3.		De Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Bunnik, De Bilt, Leusden, Renswoude, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wijk bij Duurstede, Woudenberg en Zeist.	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Het zorg dragen voor een goede, reguliere en milieuverantwoordelijke inzameling, transport en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden te benoemen door provinciale staten, twee leden uit de stad Utrecht te benoemen door de gemeenteraad en een deelnemer per overige gemeente te benoemen door de betreffende gemeenteraden derhalve één portefeuillehouder van Woudenberg.		Door bundeling van de bevoegdheden kan samenhangend beleid worden bepaald en uitvoering worden gegeven aan onder andere de aanleg en verbetering van recreatieve voorzieningen, het in stand houden en verbeteren van natuur- en landschapsschoon. Hierdoor worden voor de bewoners en bezoekers van het werkgebied, meer en betere mogelijkheden geboden voor recreatie.	
Risico voor gemeente	De lasten en baten worden volledig doorberekend aan de deelnemers. Door het ontbreken van een algemene reserve heeft de AVU geen weerstandsvermogen. Er zijn wel een aantal bestemmingsreserves. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. Als gevolg hiervan kunnen schommelingen optreden in de jaarlijks te betalen bedragen.		Het recreatieschap wordt per 1 januari 2018 opgeheven. Ter dekking van de hieruit voortvloeiende kosten was in 2016 een voorziening getroffen. De voorziening was niet volledig toereikend, de kosten bedroegen € 103.740; voorzien was € 99.483. *)	
Relevante gegevens			Opheffing per 1-1-2018	
Financiële gegevens	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016
Bijdrage dienstjaar:	€ 214.910	€ 332.463	€ 24.308	€ 24.042
Afrekening voorg.jaren	€ 1.240	-/- € 26.411	€ 67 (excl.opheffingskosten *)	€ 107
Eigen vermogen	€ 539.283	€ 365.548	€	€ 625.083
Vreemd vermogen	€ --	€ --	€	€ 3.756.402
Financieel resultaat	€ 149.582	€ 0	€	-/- 245.100

Naam:	N.V. ROVA		Inkoop Bureau Midden Nederland	
Vestigingsplaats:	Zwolle		Vianen	
Doel:	De vennootschap heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraalafvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Tevens is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.		Het doel van IBMN is om naast financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te behalen, inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.	
Programma:	2. Leefomgeving		5. Bedrijfsvoering	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in ROVA via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.		S.M.T. van der Marck	
Deelnemende partijen	ROVA is een organisatie van en voor overheden. ROVA is actief in de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht, Flevoland en Drenthe.		Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg, Vianen, Leusden, IJsselstein, Giessenlanden, Leerdam en Zederik.	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Het is van openbaar belang dat de gemeente de afvalverwerking tegen de zo laag mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.		IBMN heeft als doel om de inkopen van de gemeente zo voordelig en efficiënt mogelijk te regelen en draagt daarmee bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Risico voor gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot. • Stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA • De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers. 		Gering risico op extra bijdrage boven begroot bedrag.	
Relevante gegevens	De toetreding tot de ROVA gaat per 1 januari 2017 in. Dan zal blijken wat ons aandeel in de NV wordt. Via het raadsvoorstel toetreding tot de ROVA is hiervoor € 210.431 beschikbaar gesteld			
Financiële gegevens	31 december 2017	31 december 2016	31 december 2017	31 december 2016
Bijdrage dienstjaar:	€	N.v.t.	€ 55.495	€ 54.407
Afrekening voorg.jaren	N.v.t.	N.v.t.	€ --	€ --
Eigen vermogen		€ 28.886.000.	€	€ 53.111
Vreemd vermogen		€ 28.885.000.	€	€ --
Financieel resultaat		N.v.t.	€	€ 22.519

NAAM	Vitens		BNG Bank Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Zwolle		Den Haag	
DOEL	Exploitatie van het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland		Bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.	
Programma.	6. Algemene dekkingsmiddelen		6. Algemene dekkingsmiddelen	
Dividend begroot	€ 27.000		€ 2.000	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Woudenberg heeft geen rechtsreeks bestuurlijk belang in Vitens, behalve het stemrecht als aandeelhouder.		Woudenberg heeft geen rechtsreeks bestuurlijk belang in de BNG, behalve het stemrecht als aandeelhouder.	
Deelnemende partijen	Naast Woudenberg een 103 tal gemeenten, De NV Nuon en de provincies Utrecht, Overijssel Friesland en Gelderland.		De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Het duurzaam leveren van veilig en betrouwbaar drinkwater, het verantwoord omgaan met natuur en milieu.		De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.	
Risico voor gemeente	Gering risico op lagere dividend uitkering		Gering risico op lagere dividend uitkering	
Relevante gegevens	Woudenberg bezit 9.683 aandelen met een balanswaarde van € 131.873		Woudenberg bezit 3.510 aandelen met een balanswaarde van € 5.700 (nominaal).	
Eigen vermogen	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2016	eind boekjaar 2016
	€526,3 miljoen	€ 525,7 miljoen	€ 3.739 miljoen	€ 3.753 miljoen
Vreemd vermogen	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2016	eind boekjaar 2016
	€ 1.223,8 miljoen	€ 1.223,3 miljoen	€ 145.348 miljoen	€ 149.517 miljoen
Financieel resultaat	2016 (werkelijk)	2018 (begroot)	2015 (werkelijk)	2017 (begroot)
	€ 48,5 miljoen	€ 13 miljoen	€ 369 miljoen	
Solvabiliteit	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2016	eind boekjaar 2016
	30,1%	29,9%	27%	32%

G. Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Conform artikel 16 van het BBV bevat deze paragraaf Grondbeleid tenminste:

- a) Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- b) Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- c) Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- d) Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- e) De beleidsuitgangspunten omtrent de reserve voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken.

Belangrijke ontwikkeling / wijzigingen BBV.

De commissie BBV (adviesorgaan financiële regelgeving gemeenten en provincies) heeft recent een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan. De wijzigingen moeten leiden tot meer transparantie, eenduidigheid en een vermindering van de administratieve lasten.

De wijzigingen zijn per 1 januari 2016 ingegaan en hebben gevolgen voor zowel de jaarrekening 2016 en volgende jaren en de begroting 2017 en volgende jaren. E.e.a. is te vinden in de notitie grondexploitaties 2016 en in de notitie rente 2016.

Gemeentelijk grondbeleid

Op 24 september 2014 is door de raad de nota Grondbeleid Woudenberg 2014 vastgesteld. De gemeente Woudenberg heeft voor een situationeel grondbeleid gekozen, dat wil zeggen dat de gemeente binnen gestelde kaders per ontwikkeling kiest welke vorm van grondbeleid ze wil voeren. Keuzes voor verwerving of samenwerking worden onderbouwd en inzichtelijk gemaakt. Ten behoeve van alle projecten wordt een exploitatie opgesteld, welke minimaal eenmaal per jaar wordt geactualiseerd; Bij de start van een project wordt een risicoanalyse uitgevoerd en een risicoprofiel opgesteld. Minimaal jaarlijks bij de herziening van de grondexploitatie en bij het opstellen van het MPG wordt een risicoanalyse uitgevoerd. Vanuit projectmanagement en bedrijfsvoering van de grondexploitaties wordt actief gestuurd op de beheersing van risico's en kansen.

Financieel beleid

Het financieel beleid van de gemeente Woudenberg kenmerkt zich in algemene zin door:

1. Budgettair neutrale benadering: de kosten van financieel niet-sluitende projecten worden goedge maakt door de opbrengsten van financieel positief sluitende projecten. E.e.a. verloopt via de algemene reserve grondbedrijf.
2. De gemeente voert een behoedzaam financieel beleid, dat wil zeggen:
 - a. Eerst opbrengsten genereren;
 - b. Planontwikkelingskosten pas activeren bij aantoonbare opbrengsten (grondexploitatieopzet);
 - c. Planontwikkelingskosten direct ten laste brengen van c.q. dekken uit de algemene reserve grondbedrijf. Dit betreft een tijdelijke dekking: bij daadwerkelijke opbrengsten komen de opbrengsten weer ten goede aan de algemene reserve grondbedrijf (tijdelijk lenen van de algemene reserve grondbedrijf).

3. Ruimtelijke projecten worden niet eerder geactiveerd alvorens daar een gedegen ruimtelijk plan en grondexploitatie aan ten grondslag ligt, die minimaal sluitend is, als ook een planning en een risico analyse.

Uitwerking en gevolgen begroting van herziening BBV verslaggevingsregels rondom grondexploitaties.

De wijzigingen in de BBV komen voort uit de grote afwaarderingen van de laatste jaren en zijn er ook op gericht om duidelijke regelgeving rondom het waarden van grondexploitaties te krijgen.

Hier volgen een aantal wijzigingen en de gevolgen voor onze grexen, jaarrekening en begroting:

1. De belangrijkste wijziging waar we direct mee te maken krijgen is de richtlijn voor het te hanteren rentepercentage.
Voor 2017 is 0,55% rente toegerekend aan de grondexploitaties.
In 2018 gaan we uit van een rentepercentage van 1,5%, Dit is in de herzieningen in april 2018 verlaagd naar 0,5%.
Voor 2019 rekenen we ook met 0,5%.
2. **NiEGG gronden niet langer meer van toepassing:**
Niet in exploitatie genomen gronden worden vanaf 1 januari 2016 gezien als materiele vaste activa (voorraad) en hier mag geen rente meer aan toegerekend worden. Ook de term NiEGG zal niet meer gebruikt worden. Vanaf 2018 hebben we geen NiEGG meer lopen.
3. **Vanaf 2016 wordt gesproken over BIE gronden:**
Momenteel wordt in de praktijk een veelheid aan grondontwikkeling gerelateerde projecten geschaard onder het begrip grondexploitaties. Naast lopende operationele grondexploitatieprojecten valt hierbij te denken aan niet-actieve grexprojecten (ingetrokken/stilgelegd/nog niet gestart) (NiEGG), anticiperend aangekochte gronden (NiEGG), herinrichtingsprojecten openbare ruimte, faciliterend grondbeleid met kostenverhaal, werken voor derden en vastgoedontwikkeling. Vanuit het belang van eenduidigheid is gezocht naar de afbakening van het begrip grondexploitaties en de hieraan toe te rekenen kosten zoveel mogelijk aansluiting bij de bestaande Wro: De consequenties hebben wij in de herzieningen van de grondexploitaties meegenomen.

4. **Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE):** Gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd.

Overige projecten dienen duidelijk te worden onderscheiden van bouwgronden in exploitatie. Gronden worden geacht zich in het transformatieproces te bevinden vanaf het moment dat de gemeenteraad de grondexploitatiebegroting, ofwel het exploitatieplan heeft vastgesteld.

Definitie grondexploitatiebegroting: De financiële vertaling van een ruimtelijk plan, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).

Grondexploitaties

In Woudenberg lopen op dit moment 8 grondexploitaties:

- Het Groene Woud
- Nijverheidsweg
- Prinses Amaliaaan
- Westerwoud
- Spoorzone A1
- Spoorzone A2
- Spoorzone B
- Hoevelaar fase 1

Verloop boekwaarden grondexploitaties.

Per 1 januari 2018 hebben de 8 grondexploitaties een negatieve boekwaarde van € 14,2 miljoen. Volgens bijgaand overzicht zal in 2022 de boekwaarde van de 6 grondexploitaties € 115.000 positief zijn. In 2018 en 2019 wordt de grootste afname van de boekwaarde verwacht door het afsluiten van de projecten Het Groene Woud, Westerwoud en de spoorzone A1 en B. De afname van de boekwaarde heeft gevolgen voor de rentetoerekening aan de grexen en daarmee ook op het rente resultaat. Daar tegenover staat dat de schulden/leningen afnemen.

Te treffen voorziening

De grondexploitaties Nijverheidsweg en Spoorzone A2 sluiten op dit moment met een negatief resultaat. Hiervoor is begin 2018 een voorziening getroffen.

Meerjaren Programma Grondbedrijf						
Verloop boekwaarden grondexploitaties	01-01-2018	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Prinses Amaliaaan						
Inkomsten		3.556.828	1.288.875	575.000	300.000	416.075
Uitgaven		-116.435	-106.557	-43.706	-59.364	-27.626
Winstneming		-1.359.000	-695.000	-177.000	-29.000	-3.000
Boekwaarde per 31 dec:	-3.693.037	-1.611.644	-1.124.326	-770.032	-558.396	-172.947
Het Groene Woud						
Inkomsten		4.558.621	0	0	0	0
Uitgaven		-964.661	0	0	0	0
Winstneming		-163.622	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-3.430.338	0	0	0	0	0
Nijverheidswg						
Inkomsten		0	5.295.200	125.000	0	0
Uitgaven		-3.930.378	-825.685	-753.137	0	0
Winstneming		0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	0	-3.930.378	539.137	-89.000	-89.000	-89.000
Westerwoud						
Inkomsten		706.494	0	0	0	0
Uitgaven		-74.329	0	0	0	0
Winstneming		-387.222	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-244.943	0	0	0	0	0
Spoorzone locatie A1						
Inkomsten		7.500	0	0	0	0
Uitgaven		-173.347	0	0	0	0
Winstneming		-164.678	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	330.525	0	0	0	0	0
Spoorzone locatie A2						
Inkomsten		0	2.668.050	0	0	0
Uitgaven		-906.666	-691.087	-509.087	0	0
Verliesneming		301.750	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-862.960	-1.467.876	509.087	0	0	0
Spoorzone locatie B						
Inkomsten		2.775.338	925.113	0	0	0
Uitgaven		-347.290	-158.429	0	0	0
Winstneming		-475.000	-271.319	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-2.448.413	-495.365	0	0	0	0
Hoevelaar fase 1						
Inkomsten		0	5.553.032	5.553.032	5.553.032	0
Uitgaven		-1.743.976	-5.625.167	-1.362.481	-1.402.403	-1.362.093
Winstneming		0	-220.000	-330.000	-370.000	0
Boekwaarde per 31 dec:	-3.865.537	-5.609.513	-5.901.648	-2.041.097	1.739.532	377.440
Totaal boekwaarden 8 grondexploitaties	-14.214.703	-13.114.776	-5.977.750	-2.900.129	1.092.136	115.492

Volgende herzieningen aanbieden aan raad.

In april 2019 zal de volgende herziening van de 8 vastgestelde grexen aangeboden aan de raad. Mochten er bijzondere ontwikkelingen zijn dan zal er een eerdere herziening komen van het betreffende project. Verwacht wordt dat Het Groene Woud, Westerwoud en Spoorzone A1 in april 2019 afgesloten kunnen worden.

Overige ontwikkelingen / Winstbestemmingen.

Conform nieuwe BBV regelgeving wordt jaarlijks gekeken of er al een deel van de te verwachten winst genomen kan worden.

In onderstaande tabel staan de te verwachten winstnemingen en de bestemming daarvan op basis van de herzieningen die in april 2018 zijn vastgesteld.

Winstbestemming	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal winstneming	2.247.772	1.186.319	507.000	399.000	3.000
Naar reserve Dorpsvoorzieningen	163.622	0	0	0	0
Naar begroting voor dekking afschrijvingslast	358.222	0	0	0	0
Restant naar reserve grondbedrijf	1.725.928	1.186.319	507.000	399.000	3.000

Financiële positie

Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is ingesteld ter eerste opvang van mogelijke nadelige grondexploitatiealdi. De algemene reserve van het grondbedrijf van de gemeente Woudenberg bedraagt per 1 januari 2018: € 140.375. Dit is de stand van 31 december 2017 gecorrigeerd met de getroffen voorzieningen voor de Nijverheidsweg, Spoorzone A2 en de aanpassing van de N224.

Overzicht totaal cijfers van de 8 grondexploitaties

Totaal Grondexploitaties laatste herzieningen van april 2018

	totalen	Amaliaaan	HGW	Westerwoud	Nijverheids weg	Spoorzone A1	Spoorzone A2	Spoorzone B	Hoevelaar fase 1* (50% eindwaarde en contante waarde)
OPBRENGSTEN NOMINAAL	70.916.719	7.923.316	29.761.513	1.420.274	5.420.200	2.509.916	2.668.050	4.554.357	16.659.094
KOSTEN NOMINAAL	64.564.411	5.590.607	29.580.740	1.029.378	5.447.085	1.333.565	2.924.970	3.790.089	14.867.976
SALDO NOMINAAL	5.456.749	2.332.709	180.772	390.896	-26.885	1.176.351	-256.920	764.268	895.559
SALDO EINDWAARDE D.D.	5.223.470	2.277.469	163.620	387.222	-88.995	1.159.658	-302.229	748.870	877.856
SALDO CONTANTE WAARDE D.D.	5.016.891	2.210.325	160.412	385.296	-83.862	1.114.627	-284.797	719.790	795.101

Complexen nog niet in exploitatie

Op dit moment is er in Woudenberg geen complex die niet in exploitatie is.

Risicoparaagraaf

Risico's grondexploitaties	Omvang	Kans	Risicobedrag	Risico voor reserve / begroting	waarom afwijking
<i>Bouwgronden In Exploitatie</i>					
Amaliaalaan	€ 660.342	40%/20%	€ 140.068	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Het Groene Woud	€ 264.202	40%	€ 105.681	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Nijverheidsweg	€ 238.840	40%	€ 95.536	€ 95.536	Risico kan niet binnen project opgevangen worden
Westerwoud	PM	PM	PM	PM	Risico PM.
Spoorzone locatie A1	€ 143.801	40%	€ 57.520	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Spoorzone locatie A2	€ 347.502	20%/60%	€ 131.742	€ 131.742	Risico kan niet binnen project opgevangen worden
Spoorzone locatie B	€ 346.152	20%/60%	€ 202.074	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Hoevelaar Fase 1	€ 1.288.162	40%/60%	€ 515.265	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
			€ 1.247.887	€ 227.278	

De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van de eindwaarde van het project waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft in eerste instantie gevolgen voor de toevoeging aan de reserve grondbedrijf. Is dit nog niet toereikend zal er ook geen toevoeging aan de reserve dorpsvoorziening zijn. Komt de exploitatie negatief uit dan komt dit resultaat ten laste van de reserve grondbedrijf. Dit laatste is het geval bij de Nijverheidsweg en Spoorzone A2. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt hier rekening mee gehouden..

Rentetoerekening in begroting:

Meenemen in begroting	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal inkomsten		11.604.781	15.730.270	6.253.032	5.853.032	416.075
Totaal uitgaven		-8.257.082	-7.406.925	-2.668.411	-1.461.767	-1.389.719
Totaal winstneming		-2.247.772	-1.186.319	-507.000	-399.000	-3.000
Totaal boekwaarde grexen (eind jaar)	-14.125.703	-13.025.776	-5.888.750	-2.811.129	1.181.136	204.492
Rente toerekening opnemem in begroting*		70.184	65.129	29.444	14.056	-5.906

De rente die toegerekend wordt vanuit de grondexploitaties naar de begroting is 0,5%.

*Bij een positieve boekwaarde gaat er geen rente uit de begroting naar de grondexploitatie.

De cijfers komen uit de laatste herzieningen die in april 2018 door de raad zijn vast gesteld.

Wijziging hoe om te gaan met de rente op het grondbedrijf

Door de wijziging in de BBV zijn wij niet meer vrij om te bepalen hoeveel rente wij toerekenen aan het grondbedrijf. Het percentage is afhankelijk geworden van het rentepercentage dat wij gemiddeld over aangegane langlopende leningen betalen. Bij afwijking in de jaarrekening kan het zijn dat de door te berekenen rente aangepast moet worden. Dit heeft gevolgen voor de jaarrekening.

In de kadernota 2018 en meerjarenbegroting 2018-2021 is besloten om vanaf het jaar 2020 de rente die betrekking heeft op het grondbedrijf rechtstreeks toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf. Voor 2020 is gekozen omdat vanaf dat jaar de boekwaarden laag zijn en de gevolgen voor de begroting niet groot zijn.

Vanaf 2020 zal dan de rente op het grondbedrijf voor de begroting budgettair neutraal zijn.

Complexen grondexploitatie

Amaliaalaan

Algemeen: In 2004 is een bestuursovereenkomst gesloten met de provincie, met als doel de realisatie van een uitbreiding langs de kern van Woudenberg om financiering te genereren ten behoeve van de sloopregeling van agrarische gebouwen, pacht van Brakkestein. Eind 2011 is, na een lang planologisch proces, gestart met het bouwrijpmaken van het gebied en in 2012 is de verkoop gestart. Als gevolg van de marktontwikkelingen is in 2013 besloten om de gemiddelde prijs per vierkante meter in het gebied aan te passen. In 2016 is met de provincie overeengekomen de bestuursovereenkomst af te kopen. In 2017 is het bestemmingsplan herzien als onderdeel van het bestemmingsplan Bebouwde Kom waarmee een gedeeltelijke aanpassing van de verkaveling in kleinere kavels mogelijk werd.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 2.227.469.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.

Geen afwijking

Risico's en kansen: In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen.

Risico 7e herziening	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag
Grondopbrengsten 10% van € 6.203.416	€ 620.342	20	€ 124.068
Vertraging in verkopen van 2 jaar	€ 40.000	40	€ 16.000
Extra afdracht aan Provincie 50/50	€ 0	0	nvt
Totaal			€ 140.068

Overzicht Amaliaalaan		
Jaar start grondexploitatie		2007
jaar afsluiting grondexploitatie		2024
Oppervlakte		23.660 M ²
uitgeefbaar		18.446 M ²
aantal kavels verkocht		10
aantal kavels nog te verkopen:		24
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	2.277.469
Berekend risicobedrag		€ 140.068

Grondexploitatie : herziening april	Amaliaalaan		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	4.016.324	408.821	4.425.144
rente kosten	654.697	39.652	694.349
Winstnemingen /toevoegingen aan reserve	526.354		526.354
totaal uitgaven	5.197.374	448.473	5.645.847
inkomsten	1.504.338	6.418.978	7.923.316
boekwaarde	-3.693.036		
nog te realiseren		5.970.505	
Verwachte eindresultaat			2.277.469

te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018-2024	totaal
Jaarresultaat	35.000	0	35.000
reserve dorpsvoorziening	425.316	0	425.316
reserve grondbedrijf	66.038	2.277.469	2.343.507
Totaal winstneming	526.354	2.277.469	2.803.823

Het Groene Woud

Algemeen: De ontwikkeling van woningbouwproject “Het Groene Woud” nadert zijn voltooiing. Het project is verdeeld in vijf fasen. De stand van zaken per fase verschilt. Zo zijn fase 2, 3 en 5 zijn bijna helemaal gereed en fase 4 is in volle gang. Binnenkort wordt gestart met het laatste deel van fase 1. In 2019 zullen naar verwachting de laatste woningen opgeleverd worden.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 163.260

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.

Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hiernaast zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico/kans	Effect contante waarde	Kans	Risico/kansb edrag
Extra plan ontwikkelingskosten	98.039	40%	39.216
Grondopbrengsten -15%	166.163	40%	66.465
Totaal	264.202		105.681

Overzicht van Het Groene Woud		
Jaar start grondexploitatie jaar		2006
jaar afsluiting grondexploitatie		2019
Oppervlakte gebied		200.707 M ²
aantal woningen gerealiseerd		392
aantal woningen nog te realiseren:		46
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	163.620
Berekend risicobedrag	€	105.681

Grondexploitatie : herziening april 2018	Het Groene Woud		
	werkelijk	restant	begroot
Financieel			
kosten	21.546.568	947.509	22.494.077
rente kosten	4.550.683	17.152	4.567.835
tussentijdse toevoegingen aan reserves	2.535.980	nvt	2.535.980
totaal uitgaven	28.633.231	964.661	29.597.892
inkomsten	25.202.892	4.558.621	29.761.513
boekwaarde	-3.430.340		
nog te realiseren		3.593.960	
Verwachte eindresultaat			163.620

werkelijke en te verwachten winstbestemming	t/m 2017	2018/2019	totaal
Jaarresultaat	111.000		
Algemene reserve	416.729		416.729
reserve dorpsvoorziening	1.878.251	163.620	2.041.871
reserve grondbedrijf	130.000	0	130.000
Totaal winstneming	2.535.980	163.620	2.588.600

Nijverheidsweg

Algemeen: Aan de Nijverheidsweg zal de komende 2 tot 3 jaar een transformatie plaatsvinden van bedrijventerrein naar woonwijk. Hierbij zullen diverse bedrijven verplaatst worden of ophouden te bestaan. Hiervoor in de plaats komen 91 woningen. De Nijverheidsweg wordt aangesloten op de nieuwe wijk Het Groene Woud.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 88.995 negatief

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.
Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Kans van optreden (%)	Effect (EUR)	Risicobedrag (EUR)
Extra plan ontwikkelingskosten	144.372	40%	57.749
Subsidie provincie	94.468	40%	37.787
Totaal	238.840		95.536

Overzicht vande Nijverheidsweg	
Jaar start grondexploitatie	2018
jaar afsluiting grondexploitatie	2020
Oppervlakte	27.454 M2
uitgeefbaar	3415 M ²
aantal woningen verkocht	0
aantal woningen nog te verkopen:	91
Saldo eindwaardeexploitatie opzet april 2018	€ -88.995
Berekend risicobedrag	€ 95.536

Grondexploitatie : herziening april 2018	Nijverheidsweg		
Financieel	werkelijk	te realiseren	begroot
kosten	0	5.447.085	5.447.085
rente kosten	0	16.956	16.956
Indexering nog te verwachten uitgaven		45.154	45.154
totaal uitgaven	0	5.509.195	5.509.195
inkomsten		5.420.200	5.420.200
boekwaarde	0		
nog te realiseren		-88.995	
Verwachte eindresultaat			-88.995
werkelijke en te verwachten winstbestemming	2017	2018	totaal
Getroffen voorziening 1-1-2018	0	88.995	88.995
Totaal verlies	0	88.995	88.995
Berekend risicobedrag			95.536

Westerwoud

Algemeen: De gemeenteraad heeft op 27 oktober 2016 het bestemmingsplan Westerwoud 2016 vastgesteld. Met dit bestemmingsplan wordt het mogelijk om, in plaats van zeven, in totaal negen woningen te realiseren in het plangebied Westerwoud. Het aantal m2 blijft nagenoeg gelijk: er wordt 144 m2 meer als bouwgrond verkocht.

Begin 2019 zal de laatste woning opgeleverd worden.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 387.222

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 4^e herziening.
Geen wijziging

Risico's en kansen: Het risico op extra kosten wordt pm meegenomen.

Overzicht van het Westerwoud

Jaar start grondexploitatie	2013
jaar afsluiting grondexploitatie	2018
Oppervlakte	--- M2
uitgeefbaar	3415 M ²
aantal kavels verkocht	7
aantal kavels nog te verkopen:	2
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€ 387.222

Grondexploitatie : herziening april 2018	Westerwoud		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	592.846	70.655	663.501
rente kosten	45.877	3.674	49.551
tussentijdsewinstnemingen	320.000		320.000
totaal uitgaven	958.723	74.329	1.033.052
inkomsten	713.780	706.494	1.420.274
boekwaarde	-244.943		
nog te realiseren		632.165	
Verwachte eindresultaat			387.222

werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018	totaal
Restant dekking voor afschrijvingskosten	320.000	357.918	677.918
reserve grondbedrijf		29.304	29.304
Totaal winstneming	320.000	387.222	707.222

Hoevelaar fase 1

Algemeen: Op 22 december 2016 is de eerste grond exploitatie van Hoevelaar fase 1 door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2017. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 48.985 m².

Het te verwachten positief resultaat zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en overige fases van Hoevelaar.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 758.499. De cijfers hiernaast zijn een vertaling van de gezamenlijke grex naar een "eigen" grex.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 2^e herziening.

Geen afwijkingen

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag.

Risico/kans	Effect contante waarde	Kans	Risico/kansbedrag
Lagere Grondopbrengsten	964.346	40%	385.738
Bouw- en woonrijpmaken +10%	196.484	40%	78.594
Vertraging	127.332	40%	50.933
Totaal	1.288.162		515.265

Jaar start grondexploitatie jaar	2016
jaar afsluiting grondexploitatie	2022
Oppervlakte gebied	48.985 M ²
aantal woningen gerealiseerd	0
aantal woningen nog te realiseren:	238
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€ 758.499
Berekend risicobedrag	€ 515.265

Grondexploitatie : herziening april	Hoevelaar fase 1		
	werkelijk	restant	begroot
Financieel			
kosten	6.298.416	7.297.318	9.717.960
rente kosten	1.272.242	217.921	758.499
tussentijdse toevoegingen aan reserves	nvt	nvt	nvt
totaal uitgaven	3.741.732	7.515.239	10.476.459
inkomsten	0	16.659.094	11.234.958
boekwaarde	-3.741.732		
nog te realiseren		9.143.854	
Verwachte eindresultaat			758.499
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2016	2019-2021	totaal
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		758.499	758.499
Totaal winstneming	0	758.499	758.499

Spoorzone Locatie A1

Algemeen: Op 21 april 2016 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie A1 door de raad goedgekeurd. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 7.470 m² en wordt in zijn geheel verkocht aan WVBV. Het te verwachten positief resultaat zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en Hoevelaar

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 164.677.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 2^e herziening.

Geen afwijking

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
15% hogere kosten bouw- en woonrijp maken.	143.801	40%	57.520
Totaal	143.801		57.520

Overzicht van Spoorzone A1		
Jaar start grondexploitatie		2016
jaar afsluiting grondexploitatie		2018
Oppervlakte		7.470 M ²
uitgeefbare grond		7.470 M ²
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	164.677
Berekend risicobedrag	€	57.520

Grondexploitatie : herziening april 2018	Spoorzone A1		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	1.125.299	175.000	1.300.299
rente kosten	19.950	-1.653	18.298
Winstnemingen	1.040.000		1.040.000
totaal uitgaven	2.185.249	173.347	2.358.597
inkomsten	2.515.774	7.500	2.523.274
boekwaarde	330.525		
nog te realiseren		-165.847	
Verwachte eindresultaat			164.677
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018	totaal
Jaresultaat	10.000	0	10.000
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)	1.030.000	164.677	1.194.677
Totaal winstneming	1.040.000	164.677	1.204.677

Spoorzone Locatie A2

Algemeen: Op 26 april 2018 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie A2 door de raad goedgekeurd. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 11.140 m². Voor het te verwachten negatief resultaat is een voorziening getroffen.

Vaststelling grondexploitatie: De eerste opzet van de grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 302.229 negatief..

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde grondexploitatie.

Geen afwijking

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Kosten bodemsanering	96.598	60%	57.959
Kosten verleggen gasleiding	118.012	40%	47.205
Vertraging	12.571	20%	2.514
Grondopbregsten	120.321	20%	24.064
Totaal	347.502		131.742

Overzicht van Spoorzone A2

Jaar start grondexploitatie		2018
jaar afsluiting grondexploitatie		2021
Oppervlakte		11.140 M ²
uitgeefbare grond		11.140 M ³
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	-302.229
Berekend risicobedrag	€	131.742

Grondexploitatie : herziening april	Spoorzone A2		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	862.960	2.095.185	2.958.145
rente kosten	0	12.134	12.134
tussentijdse toevoegingen aan reserves	0		0
totaal uitgaven	862.960	2.107.319	2.970.279
inkomsten	0	2.668.050	2.668.050
boekwaarde	-862.960		
nog te realiseren		560.731	
Verwachte eindresultaat			-302.229
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2016	2018	totaal
	0	0	0
Getroffen voorziening		302.229	302.229
Totaal verlies	0	302.229	302.229
Berekend risicobedrag			131.742

Spoorzone Locatie B

Algemeen: Op 10 juli 2014 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie B door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 32.585 m². Het bebouwingspercentage is 75% en er kunnen zich bedrijven tot categorie 3 vestigen. Dit betekent dat een oppervlak van 22.626 m² uitgegeven kan worden aan bedrijven.

De de eerste kavel is onlangs verkocht. De rest volgt in de periode 2018 t/m 2019.

Het te verwachten positief resultaat bedraagt zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en Hoevelaar.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 748.870.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 4^e herziening.

Er is geen afwijking t.o.v. de vastgestelde 4^e herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Extra kosten bodemsanering	62.788	60	37.673
minder uitgeefbaar	255.279	60	153.167
Vertraging	28.085	40	11.234
Totaal	346.152		202.074

Overzicht van Spoorzone B		
Jaar start grondexploitatie		2014
jaar afsluiting grondexploitatie		2020
Oppervlakte		16.170 M ¹
uitgeefbare grond		16.170 M ²
nog uit te geven		16.170 M ³
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	748.870
Berekend risicobedrag	€	202.074

Grondexploitatie : herziening april 2018	Spoorzone B		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	2.527.623	490.824	3.018.447
rente kosten	774.696	12.344	787.040
tussentijdse toevoegingen aan reserves tm 2017	0		0
totaal uitgaven	3.302.319	503.168	3.805.487
inkomsten	853.906	3.700.451	4.554.357
boekwaarde	-2.448.413		
nog te realiseren		3.197.283	
Verwachte eindresultaat			748.870
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018-2020	totaal
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		748.870	748.870
Totaal winstneming	0	748.870	748.870

Programma

indeling

PROGRAMMA 1. SAMENLEVING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
01.01	Versterking burgerkracht en	Sport	D.P. de Kruif
	Basis zorgvoorzieningen	Kunst en Cultuur	D.P. de Kruif
		Onderwijs	D.P. de Kruif
		Gezondheidszorg	D.P. de Kruif
		Jeugd- en Jongerenwerk	D.P. de Kruif
01.02	Nabije en lichte ondersteuning door	Werk en inkomen	D.P. de Kruif
	Sociaal team en loket	Nabije en lichte ondersteuning	D.P. de Kruif
01.03	Specialistisch aanbod	WMO	D.P. de Kruif
		Jeugd	D.P. de Kruif

PROGRAMMA 2. LEEFOMGEVING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
02.01	IBOR	Verkeer en vervoer	G.A. de Kruif
		Kunstwerken	G.A. de Kruif
		Openbaar groen	G.A. de Kruif
		Speelvoorzieningen	D.P. de Kruif
02.02	Overig beheer leefomgeving	Wegen	G.A. de Kruif
		Openbare verlichting	G.A. de Kruif
		Gemeentewerf	G.A. de Kruif
02.03	Afval, riool, begraven	Afval	G.A. de Kruif
		Riolering	G.A. de Kruif
		Waterbeheer	G.A. de Kruif
04.04	Vastgoedbeheer	Begraven	G.A. de Kruif

PROGRAMMA 3. VEILIGHEID

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
03.01	Veilige woon- en leefomgeving	Integrale veiligheid	T. Cnossen
03.02	Fysieke Veiligheid	Veiligheidsregio en crisisbeheersing	T. Cnossen

PROGRAMMA 4. RUIMTE, WONEN EN ONDERNEMEN

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
04.01	Ruimtelijke omgeving	Ruimtelijke ordening	G.A. de Kruif
04.02	Volkshuisvesting	Woonbeleid	D.P. de Kruif
04.03	Economie	Economische zaken	G.A. de Kruif
		Grondexploitaties	D.P. de Kruif/ G.A. de Kruif
04.04	Recreatie	Recreatie en toerisme	G.A. de Kruif
04.05	Duurzame samenleving	Vergunningverlening	G.A. de Kruif
		Integrale handhaving	G.A. de Kruif
		Milieu	G.A. de Kruif

PROGRAMMA 5. BESTUUR, DIENSTVERLENING EN BEDRIJFSVOERING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
05.01	KCC	Bevolkingsadministratie	T. Cnossen
05.02	Basisregistraties	WOZ en overige kosten voor belastingen	G.A. de Kruif
		BAG	G.A. de Kruif
05.03	Bestuur	Bestuursorganen	T. Cnossen
		Bestuursondersteuning	T. Cnossen
		Verkiezingen	T. Cnossen
		Communicatie	T. Cnossen
06.04	Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering uitvoerend	T. Cnossen
		Bedrijfsvoering overhead	T. Cnossen
		ICT	T. Cnossen
		Financiële rapportages	G.A. de Kruif
		Vastgoedbeheer	G.A. de Kruif
		Algemene lasten en baten	T. Cnossen
		Stelposten	T. Cnossen

PROGRAMMA 7. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
07.01	Lokale heffingen	Belastingen	G.A. de Kruif
07.02	Algemene uitkering	Algemene uitkering	G.A. de Kruif
07.03	Treasury	Dividend	G.A. de Kruif
		Treasury	G.A. de Kruif

J A A R R E K E N I N G

Balans per 31 december		
ACTIVA	Ultimo 2017	Ultimo 2016
Vaste activa		
<i>Immateriele vaste activa</i>	55	83
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	55	83
<i>Materiele vaste activa</i>	22.984	23.284
- In erfpacht uitgegeven gronden	-	-
- Investerings met een economisch nut	15.302	16.455
- Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	1.312	1.185
- Investerings in openb.ruimte met uitsl.maatsch.nut	6.370	5.644
<i>Financiele vaste activa</i>	2.535	2.399
A. Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	-	-
- gemeenschappelijke regelingen	188	-
- overige verbonden partijen	0	0
B. Leningen aan:		
- openbare lichamen, art.1 onderdeel a Wet Fido	-	-
- woningbouwcorporaties	1.612	1.655
- deelnemingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
C. Overige langlopende leningen u/g	24	32
D. Uitzett. in 's-Rijkschatkist met rentetyp.looptijd >= 1 jaar	-	-
E. Uitzett.idvv Ned.schuldpapier met rentetyp.looptijd >= 1 jaar	-	-
F. Ov. Uitzett. met een rentetyp. looptijd >= 1 jaar	711	711
Totaal vaste activa	25.575	25.766
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	12.964	15.859
- Grond-en hulpstoffen	-	-
- Onderhanden werk, w.o. gronden in exploitatie	10.846	12.376
- Gereed produkt en handelsgoederen	-	-
- Vooruitbetalingen	-	-
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	3.924	2.938
- Vorderingen op openbare lichamen	2.792	2.663
- Verstrekte kasgeldleningen openb.lich.renteloopt.< 1 jaar	-	-
- Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
- Uitzettingen in 's-Rijkschatkist retetyp.looptijd < 1 jaar	-	-
- Rekening-courantverhouding met het Rijk	-	-
- Rekening-courantverhouding met niet-financ.instellingen	-	-
- Uitzett.idvv Ned.schuldpapier met rentetyp.looptijd < 1 jaar	-	-
- Overige vorderingen	1.132	275
- Overige uitzettingen	-	-
<i>Liquide middelen</i>	58	26
- Kassaldi	1	3
- Bank-en girosaldi	57	24
<i>Overlopende activa</i>	470	115
- V.Nederl./Europ.overh.lich.ontv.voorschotbedr.met spec.doel	-	-
- Overige nog te ontv.bedr.en vooruitbet.bedragen	470	115
Totaal vlottende activa	17.416	18.937
Totaal-generaal	42.990	44.703

Balans per 31 december	Ultimo 2017	Ultimo 2016
Passiva		
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	13.106	11.041
- Algemene reserve	5.057	2.998
- Bestemmingsreserves	7.563	7.656
- Nog te bestemmen resultaat	486	386
<i>Voorzieningen</i>	5.323	5.151
- Voorz. voor verplichtingen, verliezen en risico's		
- Voorz.voor in volg.begrotingsjaren te maken kosten	1.046	1.170
- Voorz.voor bijdr.aan toekomst.vervang.invest, waarvoor een heffing wordt geheven	285	280
- Door derden beklemde middelen met spec.aanw.richting specifieke aanwendingsrichting	2.426	2.381
	1.566	1.320
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	12.719	18.972
- Obligatieleningen	-	-
- Onderhandse leningen van:	-	-
- binnenl.pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
- binnenlandse banken en over.financ.instellingen	9.712	15.964
- binnenlandse bedrijven	-	-
- openbare lichamen art.1, ond.a Wet Fido	3.000	3.000
- overige binnenlandse sectoren	-	-
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken e.d.	-	-
- Door derden belegde gelden	-	-
- Waarborgsommen	8	8
Totaal vaste passiva	31.148	35.164
Flottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>	11.687	9.169
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1 lid a van de Wet Fido	-	-
- Overige kasgeldleningen	6.000	6.000
- Banksaldi	656	110
- Overige schulden	5.030	3.059
<i>Overlopende passiva</i>	156	370
- Verplichtingen die in begrotingsjaar zijn opgebouwd en in volgend jaar tot uitkering komen	-	-
- Van overheidswege ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel	120	319
- Overige ontvangen baten die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	36	50
Totaal vlottende passiva	11.843	9.539
Totaal-generaal	42.990	44.703
Gewaarborgde geldleningen	1.873	1.900
Garantstellingen	8	12

TOELICHTINGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat berusten op de grondslag van verkrijgings- of vervaardigingsprijs of nominale waarde, tenzij hierna anders is vermeld. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. De jaarrekening is in euro's.

BALANSWAARDERING

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

AKTIVA

Immateriële en materiële vaste activa

1. Materiële vaste activa worden onder aftrek van bijdragen van derden , die in directe relatie staan tot het actief, geactiveerd.
2. Materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de methodiek en de termijnen zoals vermeld in de bijlage afschrijvingsbeleid bij deze verordening.
3. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
4. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven.
5. Een saldo voor agio of disagio wordt lineair in 5 jaar afgeschreven.
6. Gronden zonder kostprijsberekening zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs, vermeerderd met de bijkomende exploitatiekosten óf indien lager tegen de waarde in het economisch verkeer.

Afschrijvingsbeleid materiele vaste activa met economisch nut

Als ondergrens voor aktiveren wordt normaal gesproken een minimum bedrag van € 10.000 aangehouden. Hiervan zijn aanschaffingen van gronden en terreinen uitgesloten, deze worden altijd geactiveerd. Investerings met een totaal aanschafwaarde kleiner dan € 10.000 kunnen, indien gemotiveerd, wel worden geactiveerd.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. Historische investeringen kunnen met een andere afschrijvingstermijn zijn opgenomen, deze afschrijvingstermijnen worden echter niet herzien.

De volgende materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 60 jaar: rioleringen;
- b. 10 jaar: aanleg tijdelijke terreinwerken;
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen;
- d. 40 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen;
- e. 10 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen;
- f. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, en schoolgebouwen;
- g. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen;
- h. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen;
- i. 15 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen;
- j. 10 jaar: telefooninstallaties;

- k. 5 jaar: automatiseringsapparatuur;
- l. 15 jaar: kantoormeubilair en schoolmeubilair;
- m. 10 jaar: motorvoertuigen;
- n. 10 jaar: zware transportmiddelen en schuiten;
- o. 10 jaar: aanhangwagens, personenauto's en lichte motorvoertuigen.

Afschrijvingsbeleid materiele vaste activa met maatschappelijk nut

De volgende materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 30 jaar: parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- b. maximaal 40 jaar: wegen, pleinen en rotondes;
- c. maximaal 40 jaar: tunnels, viaducten en bruggen;
- d. maximaal 25 jaar: geluidswallen;
- e. 20 jaar: openbare verlichting (armaturen);
- f. 40 jaar: openbare verlichting (masten);
- g. 10 jaar: straatmeubilair;
- h. maximaal 40 jaar: waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- i. 15 jaar: pompen en gemalen.

Financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa zijn gewaardeerd op aanschafwaarde.

Voorraden

De in de exploitatie zijnde gronden (onderhanden werk) zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingskosten verminderd met opbrengsten uit grondverkopen en bijdragen óf indien lager tegen de waarde in het economisch verkeer.

Winstneming geldt volgens de percentage of completion methode; voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Grondexploitaties worden periodiek getaxeerd en herzien. Verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Vlottende activa en passiva

De overlopende activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Hieronder vallen ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten,
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten,
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de gelden ontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

Bij het samenstellen van de winst- en verliesrekening is een bestendige gedragslijn in acht genomen. Baten en lasten van het boekjaar worden in de jaarrekening opgenomen, ongeacht of zij tot ontvangsten of uitgaven in het boekjaar hebben geleid. De nagekomen baten en lasten worden, in zoverre mogelijk, op de desbetreffende posten verantwoord.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. Over de in het loop van het jaar gedane investeringen wordt naar rato van de aanschafdatum afgeschreven. Indien hiervan afgeweken wordt, wordt dit in de toelichting op de balans vermeld.

Financiële baten en lasten

Rentebaten, als rentebaten worden de (te) ontvangen rentevergoedingen op banktegoeden, deposito's en overige liquide middelen verantwoord.
Rentelasten, Onder deze post zijn de rentelasten met betrekking tot de schulden opgenomen.

Bijzondere baten en lasten

Als bijzondere baten en lasten worden aangemerkt de baten en lasten die niet uit de gewone bedrijfsuitoefening voortkomen.
Tenzij de baten en lasten van ondergeschikte betekenis zijn voor de beoordeling van het resultaat, worden zij naar aard en omvang toegelicht.

Toelichting op de balans per 31 december 2017

AKTIVA

VASTE AKTIVA

Immateriële vaste activa

Volgens het BBV vallen onder de kosten van immateriële vaste activa kosten van onderzoek en ontwikkeling, kosten van afsluiten leningen en agio en disagio. Zowel de kosten van onderzoek en ontwikkeling alsmede het saldo van agio en disagio worden over een periode van vijf jaar afgeschreven.

Kosten voor afsluiten leningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

De immateriële vaste activa bestaat uit de volgende onderdeel

	2017	2016
Invoering en ontwikkeling Sociaal Domein	55	83
Vorbereidingskosten en overkoepelende projektkosten Brede Scholen	0	0
	<u>55</u>	<u>83</u>

In 2014 is gestart met de voorbereiding tot ombouw van een drietal basisscholen tot Brede Scholen. In 2017 is de uiteindelijke uitvoering afgerond.

Naast kosten van de verbouw van de scholen zijn ook voorbereidingskosten, overkoepelende projektkosten alsmede kosten van infrastructurele maatregelen gemaakt. Zowel de verbouwingskosten als de infrastructurele maatregelen zijn opgenomen onder de materiële vaste activa. De voorbereidingskosten en overkoepelende projektkosten zijn dit jaar verantwoord onder de immateriële vaste activa, maar zijn in 2017 één keer volledig afgeschreven. Hier was een bedrag van € 145K mee gemoeid.

Materiële vaste activa

Tot 2017 kon sprake zijn van verschil in activering bij investeringen met een met name maatschappelijk nut danwel investeringen welke economisch nut hebben. Bij investeringen welke met name een maatschappelijk nut beoogden, was de keuze aan de Raad om de kosten hiervan te activeren en over een aantal jaar af te schrijven, danwel deze kosten in één keer te nemen en deze (bijvoorbeeld) uit een reserve te dekken.

In het vernieuwde BBV wordt de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk getrokken: zowel investeringen met een maatschappelijk nut dienen, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. Deze regel geldt met ingang van 2017. Dit kan ertoe leiden dat investeringen met maatschappelijk nut, waarvan een deel al vóór 1 januari is gerealiseerd, voor een deel niet en voor een deel wél zijn/worden geactiveerd.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en de overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Bijdragen van derden die in directe relatie staan met het actief worden in mindering op het actief gebracht. Op alle geactiveerde posten, behoudens gronden, vindt afschrijving plaats. De afschrijvingstermijnen zijn vastgesteld in de financiële verordening van 2017. Van nieuwe investeringen vindt afschrijving plaats met ingang van de maand volgend op de maand van aanschaf. Indien afgeweken wordt van bovengenoemde methodieken, zal dit in de toelichting vermeld worden. Afschrijving vindt merendeels plaats op basis van lineaire afschrijving, in afwijkende gevallen vindt deze plaats op annuïteitenbasis.

De materiële vaste activa zijn onderverdeeld in materiële vaste activa met economisch nut, met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven én investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Activa met economisch nut betreffen die vermeerderingen/aanschaffingen welke een meerjarige gebruiksduur hebben en in het economisch verkeer een relevante waarde vertegenwoordigen. Dit betekent dat zij óf verhandelbaar zijn of inkomsten kunnen genereren. Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven, betreffen met name investeringen in riolerings- en afwateringsstelsels en investeringen welke de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval betreffen, óf ter beperking van het ontstaan van de afvalstromen. Voor deze producten vindt een (kostendekkende) heffing plaats. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen die investeringen die geen inkomsten genereren, maar wel duidelijk een publieke functie vervullen.

De materiële vaste activa bestaat uit de volgende onderdelen

	2017	2016
In erfpacht uitgegeven gronden	-	-
Investeringen met economisch nut waarvoor terbestrijding van kosten een heffing kan worden geheven	1.312	1.185
Overige investeringen met een economisch nut	15.302	16.455
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.370	5.644
	<u>22.984</u>	<u>23.284</u>

	Boekwaarde 01-01-17	Investe- ringen	Desinves- teringen/ vermindering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	(Af)waar- deringen	Boekwaarde 31-12-17
Economisch nut							
1. - Gronden en terreinen	5.814	55	935	-	-	-	4.934
2. - Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
3. - Bedrijfsgebouwen	9.475	2.595	2.909	680	-	-	8.481
4. - Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	127	50	-	12	-	-	166
5. - Vervoermiddelen	168	18	-	48	-	-	139
6. - Computers	539	209	-	225	-	-	523
7. - Overige machines, apparaten en installaties	209	1.202	470	26	-	-	914
8. - Overige materiële vaste activa	122	45	-	21	-	-	146
	16.455	4.174	4.314	1.012	-	-	15.302
Investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing kan worden geheven							
1. - Gronden en terreinen	-	-	-	-	-	-	-
2. - Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
3. - Bedrijfsgebouwen	-	-	-	-	-	-	-
4. - Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.095	281	-	69	-	-	1.307
5. - Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
6. - Computers	-	-	-	-	-	-	-
7. - Overige machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-	-
8. - Overige materiële vaste activa	90	-	-	85	-	-	5
	1.185	281	-	154	-	-	1.312
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut							
1. - Gronden en terreinen	70	-	-	10	-	-	59
2. - Woonruimten	-	-	-	-	-	-	-
3. - Bedrijfsgebouwen	4.272	-	66	106	-	-	4.101
4. - Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	567	1.491	-	88	194	-	1.776
5. - Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-
6. - Computers	-	-	-	-	-	-	-
7. - Overige machines, apparaten en installaties	-	-	-	-	-	-	-
8. - Overige materiële vaste activa	734	32	320	13	-	-	434
	5.644	1.523	386	217	194	-	6.370
Totaal m.v.a.	23.284	5.978	4.700	1.384	194	0	22.984

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreffen met name investeringen in (renovaties van) sportterreinen, verbouwkosten van het Cultuurhuis, kosten van gezamenlijk eigendom van gebouw De Schans, omvormingskosten van het openbaar groen, infrastructurele maatregelen in het centrum en rondom de brede scholen, verbouw en bijbouw van sporthal De Camp, en met name in de toekomst, ingrijpende renovaties/aanpassing van de aard van bestaande wegen en aanleg van nieuwe wegen.

Ter dekking van de afschrijvingskosten van investeringen in de openbare ruimte zijn de volgende reserves beschikbaar: Reserve Dorpsvoorzieningen, kapitaallasten Cultuurhuis, huisvesting basisonderwijs, wegen, vervanging speelvoorzieningen, kunstwerken en IBOR. Ook de voorziening renovatie sportpark de Grift is ter dekking van kapitaallasten van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Voor een nadere specificatie verwijzen wij u naar bijlage C.

Toelichting op de grotere investeringen/desinvesteringen en verminderingen over 2017.

Materiële vaste activa met economisch nut:

De grootste investeringsposten in 2017 betroffen wederom de kosten voor het drietal brede scholen. In 2017 heeft de afwikkeling van de investeringen plaatsgevonden. De budgetten aan de schoolverenigingen zijn definitief vastgesteld en (eventueel) met de schoolbesturen verrekend.

Ook de post van desinvestering/vermindering heeft voor een groot deel met de brede scholen te maken. De in de jaren 2015 tot en met 2017 voorlopig berekende bedragen zijn gedeactiveerd, waarna de definitieve bedragen in de jaarrekening zijn verwerkt.

Een andere grote investering welke in 2017 heeft plaatsgevonden betrof de verduurzaming van de openbare verlichting. De hier tegenover staande vermindering betrof de tijdelijk geactiveerde posten en de verkoop in 2017 van bestaande masten en armaturen, overgenomen van de vorige leverancier. Verder hebben investeringen in de automatisering ten behoeve van het uitvoeringsplan 2017-2020 plaatsgevonden.

Materiële vaste activa met economisch nut: waarvoor een heffing kan worden geheven.

De geactiveerde kosten betreffen de kosten van renovaties/groot onderhoud van de rioleringen. Hiervan had een groot deel op een gezamenlijk met de gemeente Scherpenzeel afgesloten contract voor het renoveren van drukrioolgemalen. Hiernaast heeft de afrekening van het project renovatie riolering Eshoflaan plaatsgevonden. Ook zijn de aanloopkosten voor de renovatie van de riolering aan de JW Frisolaan in 2017 geactiveerd..

De afschrijvingskosten worden gedekt uit de voorziening vervanging riolering.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Het overgrote deel van de geactiveerde kosten in 2017 betroffen de kosten voor renovatie van het centrum (Centrumplan). Het activeren van deze kosten hangt samen met de wijziging in het BBV. In 2016 is een start gemaakt met het Centrumplan. Van de Provincie Utrecht is een subsidie hiervoor ontvangen. De kosten gemaakt in 2016 werden gedekt uit de subsidie, het resterende bedrag is gebruikt ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven van het Centrumplan over 2017. De geactiveerde uitgaven worden in 20 jaar afgeschreven.

In de kosten voor grond-, bouw- en waterkundige werken zitten verder ook ondermeer bedragen opgenomen voor vervanging van het kunstgrasveld, renovatie van een ander veld, aanleg van verlichting en hekwerk en verharding van het Sportpark De Grift.

Onder de mva met maatschappelijk nut zijn ook de kosten opgenomen voor de infrastructurele aanpassingen rond de scholen in verband met de brede scholen.

De relatief grootste investeringen in 2017 betroffen:

	Beschikbaar krediet	Besteed in 2017	Cumulatief besteed
(Ver-)Bouwkosten Brede School	2.248	466-	2.443
Vorbereidings- en begeleidingskosten Brede School	-	145	145
Infrastructurele maatregelen brede scholen	232	132	132
Voorzieningen huisvesting onderwijs 2014	149	57	122
Herinrichting Centrum (Centrumplan)	1.492	941	1.135
Renovatie sportveld	370	222	222
Vermindering Projekt De Camp	-	320-	-
Uitbreiding begraafplaats	704	50	175
Vervoermiddelen buitendienst en toebehoren	204	18	179
Automatisering, Informatiebeleidsplan/Uitvoeringsprogramma 2017-2020	-	174	-
I&A samenwerking Veenendaal (zowel investering als éénjarige kosten)	252	35	35
Automatisering, vervangings- en uitbreidingsinvesteringen	110	15	15
	5.760	1.003	4.602

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de volgende onderdelen

	2017	2016
Kapitaalverstrekkingen	189	0
Leningen	1.636	1.687
(Overige) uitzettingen	711	711
	2.535	2.399

	Boekwaarde 01-01-17	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-17
A. Kapitaalverstrekkingen						
- 1. deelnemingen	-	-	-	-	-	-
- 2. gemeenschappelijke regelingen	-	188	-	-	-	188
- 3. overige verbonden partijen	0	-	-	-	-	0
B. Leningen aan:	-	-	-	-	-	-
- 1. openbare lichamen, art.1, onderdeel a Wet Fido	-	-	-	-	-	-
- 2. woningbouwcorporaties	1.655	-	-	44	-	1.612
- 3. deelnemingen	-	-	-	-	-	-
- 4. overige verbonden partijen	-	-	-	-	-	-
C. Overige langlopende leningen	32	-	-	8	-	24
D. Uitzettingen in 's-Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-	-	-	-	-
E. Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-	-	-	-	-
F. Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	711	-	-	-	-	711
	2.399	188	0	52	0	2.535

VLOTTENDE AKTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	2017	2015
Grond-en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie woningbouw	10.846	12.376
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie bedrijventerreinen	2.118	3.482
Overige grond-en hulpstoffen	-	-
	12.964	15.859

De gemeente Woudenberg voert een actief grondbeleid. In tegenstelling tot een faciliterend grondbeleid betekent dit dat de gemeente zelf (of in samenwerking) bouwgrondexploitaties uitvoert. Vanaf 2016 mogen alleen grondexploitaties waar een raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex en grondexploitatiebegroting aan ten grondslag ligt, worden opgenomen onder de voorraden bouwgronden in exploitatie. Aankomende exploitaties waar dit nog niet van toepassing is, moeten gerubriceerd worden onder de materiële vaste activa, tot ten hoogste de waarde van het goed in het economisch verkeer. De looptijd van een grondexploitatiecomplex is (bij regelgeving) beperkt tot 10 jaar, waarbij alleen gemotiveerd vanaf geweken kan worden. Tevens dienen de lopende grondexploitaties jaarlijks bijgesteld te worden.

Van nagenoeg alle lopende grondexploitaties zijn thans grondexploitatiebegrotingen welke zijn goedgekeurd door de Raad.

In 2018 zijn de volgende grondexploitatiebegrotingen gewijzigd:

Complex		Raadsvergadering dd
Spoorzone fase A.1	1e herziening	26 april 2018
Spoorzone fase B	3e herziening	26 april 2018
Westerwoud	4e herziening	26 april 2018
Amaliaalaan	6e herziening	26 april 2018
Het Groene Woud	9e herziening	26 april 2018
Hoevelaar fase 1	1e herziening	26 april 2018

De grondexploitaties Spoorzone A.1 en Spoorzone B betreffen grondexploitaties bedrijventerreinen, de overige grondexploitaties betreffen woningbouw.

Bouwgronden in exploitatie, woningbouw

Van de bouwgronden in exploitatie woningbouw kan van het verloop in 2017 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-17	Overheveling NIEGG	Investe- ringen	Inkomsten	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-17	Voorziening verlies	Balansw. 31-12-17
Het Groene Woud								
- Fase I	1.992	0	93	-235	0	1.850	0	1.850
- Fase II	3.198	0	30	0	0	3.227	0	3.227
- Fase III	517	0	24	0	0	541	0	541
- Fase IV	973	0	386	-3.201	750	-1.092	0	-1.092
- Fase V	-1.048	0	27	-75	0	-1.096	0	-1.096
- Gezamenlijke exploitatie	-1.015	0	509	-32	150	-388	0	-388
Prinses Amaliaalaan	3.686	0	51	-529	485	3.693	0	3.693
Westerwoud	351	0	50	-476	320	245	0	245
Hoevelaar	3.722	0	144	0	0	3.866	0	3.866
	12.376	0	1.313	-4.549	1.705	10.846	0	10.846

In de raadsvergaderingen van **26 april 2018** zijn de herzieningen van de diverse grondexploitaties vastgesteld. In onderstaande tabellen wordt het verloop van de diverse grondexploitaties weergegeven, alsmede de geprognostiseerde resultaten volgens de laatst vastgestelde herzieningen.

(negatieve bedragen geven positieve resultaten weer):

	Het Groene Woud						Totaal
	Fase I	Fase II	Fase III	Fase IV	Fase V	Gezam.fase	Groene Woud
Boekwaarde 01-01-2017	1.992	3.198	517	973	-1.048	-1.015	4.617
* grondaankopen	-	-	-	-	-	-	-
* bouwrijpmaken	6	-	-	284	-	43	333
* woonrijpmaken	-	-	9	1	-	322	333
* interne doorberekeningen	21	3	1	24	-	16	65
* rentebijblijfschrijvingen	11	18	3	5	6-	-	31
* overige bestedingen	55	9	11	72	-	128	275
* overige vermeerderingen	-	-	-	-	32	-	32
* verkopen	196-	-	-	3.201-	-	-	3.396-
* ontvangen subsidies	40-	-	-	-	-	-	40-
* overige verminderingen	-	-	-	-	75-	32-	107-
* (tussentijdse) winstneming	-	-	-	750	-	150	900
* toevoeging voorziening/reserve	-	-	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2017	1.850	3.227	541	-1.092	-1.096	-388	3.043
Geraamd eindresultaat	-1.741	3.004	533	-764	-1.192	0	-160

	Prinses Amaliaaan	Westerwoud	Hoevelaar	Totaal Groene Woud	Totaal GrEx
Boekwaarde 01-01-2017	3.686	351	3.722	4.617	12.376
* grondaankopen	-	-	-	-	-
* bouwrijpmaken	-	41	-	333	373
* woonrijpmaken	7	-	-	333	340
* interne doorberekeningen	11	8	26	65	110
* rentebijbeschrijvingen	20	2	20	31	74
* overige bestedingen	12	0	98	275	385
* overige vermeerderingen	-	-	-	32	32
* verkopen	529-	476-	-	3.396-	4.402-
* ontvangen subsidies	-	-	-	40-	40-
* overige verminderingen	0-	-	-	107-	107-
* (tussentijdse) winstneming	485	320	-	900	1.705
* toevoeging voorziening/reserve	-	-	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2017	3.693	245	3.866	3.043	10.846
Geraamd eindresultaat	-2.277	-387	-1.791	-160	-4.616

De belangrijkste punten in de herzieningen, vastgesteld in de raadsvergadering van 26 april 2018 zijn:

Algemeen:

Ten gevolge van de gewijzigde regelgeving is het noodzakelijk geweest het toe te rekenen rentepercentage te verlagen van 1,8% in 2016 naar 0,55% in 2017.

Dit heeft een positief financieel gevolg voor de grondexploitaties.

Het Groene Woud:

Fase 1: fase 1B/C, levering van grond aan BEMOG welke voor 2017 gepland stond, is nog niet gerealiseerd, de levering is nu opgenomen medio 2018. Voor fase 1A was in de vorige herziening vermeld dat 3 kavels verkocht waren en levering in 2017 plaats zou vinden. Ondanks een onherroepelijk bestemmingsplan is door een omwonende bezwaar tegen de vergunningverlening gemaakt. De procedure loopt intussen dusdanig lang, dat één van de kopers de koopovereenkomst heeft laten ontbinden. Gezien het feit dat in de vorige herziening nog sprake was één te verkopen perceel, is dit aantal in deze herziening dus opgelopen naar 2 te verkopen percelen. In 2017 heeft de gemeente Woudenberg extra gelden voor 3 woningen ontvangen. Dit betrof ontvangsten van bewoners van woningen welke grond hebben gekocht welke eerder -niet door de gemeente- in erfpacht waren uitgegeven.

Fase 2: De situatie is ten opzichte van de vorige herziening weinig gewijzigd. Er staat nog één kavel te koop waarvan de bouwmogelijkheden in 2017 zijn verruimd, maar er is op dit moment geen concrete interesse in deze kavel.

Fase 3: Alle woningen zijn gerealiseerd en het woonrijp maken is afgerond.

Fase 4: fase 4A, woonrijp maken moet voor een klein deel worden afgerond. Fase 4B: het grootste deel van de uitgeefbare gronden is geleverd, op deze gronden deze gronden zijn beoogde woningen gerealiseerd en opgeleverd. Een perceel van 600 m2 is van de levering uitgesloten in verband met aanwezige hindercirkel. Het is mogelijk dat deze kavel aan een andere partij geleverd gaat worden, dit heeft echter geen gevolgen op de grondprijs. Fase 4C, gronden zijn volgens planning geleverd. Fase 4D, ook hier zijn de gronden planning geleverd en woningen zijn opgeleverd. In fase was een exploitatiebijdrage opgenomen van € 512.000 van de Hervormde Gemeente. Door het bestaan van een hindercirkel zou in 2017 een deel van dit bedrag betaald gaan worden. Dit perceel gaat echter onderdeel worden van de nieuwe grondexploitatie Nijverheidsweg. Dit betekent dus een nadeel voor de grondexploitatie Het Groene Woud, maar een gelijkwaardig voordeel voor de grondexploitatie Nijverheidsweg. Door de verschuiving ontstaan meer logische financiële kaders.

Prinses Amaliaaan

Er is een nieuw bestemmingsplan voor het plangebied vastgesteld. Dit biedt de mogelijkheid tot uitgifte van kleinere kavels, welke een hogere prijs per m2 hebben. Dit resulteert wel in extra kosten. Dit betreffen ondermeer extra kosten voor het bouwrijp maken door aanleg van extra aansluitingen, meer interne uren voor zowel het bestemmingsplan als gevolgen hiervan, extra makelaars- en notariskosten door extra kavels. Ook zijn extra kosten van bodemonderzoek noodzakelijk door het verloop van de termijn van 5 jaar geldigheid. Door de herverkaveling zijn in 2017 buiten planning meerdere kavels reeds verkocht, ook voor toekomstige verkopen wordt deze positieve trend verwacht.

Westerwoud

In de voorgaande herziening was de verwachting uitgesproken dat in 2017 alle kavels verkocht zouden zijn. Dit is echter niet als zodanig gerealiseerd. 3 van de 8 kavels zijn in 2017 verkocht, één is in januari 2018 verkocht, van de overige 4 kavels is de verwachting dat verkoop in 2018 zal plaatsvinden. Het grootste deel van de opbrengst is bestemd ten behoeve van dekking van project De Camp. Wijzigingen ten opzichte van vorige herziening bestaan uit een toename van de opbrengsten door indexerings van 2% op nog af te nemen gronden. De geraamde lasten zijn iets gewijzigd door extra kosten bouwrijp maken door verleggen van aangelegde kabels en leidingen; extra raming woonrijp maken, extra raming planontwikkeling. Verkoop en inflatiekosten zijn niet meer nodig, dus deze verlagen de kosten.

Hoevelaar

Één van de deelplannen binnen de ontwikkeling van Woudenberg Oost betreft de woningbouwlocatie Hoevelaar, welke is opgedeeld in een 3-tal fasen. Voor fase 1 is de grondexploitatie in december 2016 vastgesteld, en in 2017 heeft de 1e herziening plaatsgevonden. Voor fase 1 is een bestemmingsplan in bewerking, deze is nog niet onherroepelijk. Dit is een zogenaamd globaal plan met bouwtitel, wat wil zeggen dat dit bestemmingsplan niet nader uitgewerkt hoeft te worden voor het kunnen verstrekken van bouwvergunningen. De grootste wijziging in de herziening betreft de wijziging in het aangehouden plangebied. Naast het eerdere plangebied; dit betreft de percelen welke in (gezamenlijk) eigendom van Zegheweg en gemeente Woudenberg zijn; zijn enkele particuliere ontwikkelingen toegevoegd welke ook passen in de door gemeente Woudenberg beoogde ruimtelijke ontwikkeling. Aangezien de gemeente Woudenberg geen eigenaar van deze nieuwe inbreng in het plangebied is, zal ze voor dit deel slechts een faciliterende rol hebben. De gemeente maakt wel kosten om deze ontwikkeling mogelijk te maken, deze worden echter via anterieure overeenkomsten bij de betreffende eigenaren in rekening gebracht. Naast de bovengenoemde percelen is aansluitend aan het plangebied een bedrijf gevestigd, welke een hindercirkel heeft. Als uitgangspunt in de herziening is meegenomen, dat verwerving en ontwikkeling naar woningbouw van dit bedrijf plaatsvindt. Om de hiermee gemoed gaande kosten te bepalen is een taxatie opgesteld. In de 1e herziening was een stelpost opgenomen ten behoeve van eventuele bodemsaneringen. Uit een meer gedetailleerd onderzoek in 2017 bleek dat geen saneringswerkzaamheden noodzakelijk zijn. In de 1e herziening was ook rekening gehouden met archeologische onderzoek. Op grond van een verkennend booronderzoek in 2017 bleek dit niet noodzakelijk. Het daartoe gereserveerde budget vervalt derhalve. Ook de raming van te maken sloopkosten is neerwaarts bijgesteld. De kosten van bouw- en woonrijpmaken maken zijn toegenomen, deze worden echter verhaald door middel van kostenbijdragen van de particuliere beleggers. Er is in deze herziening een (niet nader onderbouwde) kostenpost opgenomen ten behoeve van flora en fauna. De kosten van bovenwijkse voorzieningen zijn toegenomen door zowel een raming van een afkopsom aan de provincie Utrecht voor afkoop onderhoudskosten ten gevolge van ontsluiting van het projectgebied, als een gewijzigde verdeling van de kosten aan fase 1 en fase 2.

Het Groene Woud gezamenlijke exploitatie.

De ontwikkeling van fase 5 is een gezamenlijke grondexploitatie met Zegheweg BV. De helft van het resultaat van deze gezamenlijke grondexploitatie komt ten gunste van de gemeente Woudenberg. In 2017 zijn bijna alle woningen in deze fase gerealiseerd en dient alleen het woonrijp maken nog afgerond te worden. Geraamd is een positief resultaat wat ten gunste komt van de eigen gemeentelijke grondexploitatie voor fase 5.

Bouwgronden in exploitatie, bedrijventerreinen

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2017 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 01-01-17	Overheveling NIEGG	Investe- ringen	Inkomsten	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-17	Voorziening verlies	Balansw. 31-12-17
Spoorzone A.1	1.074	0	64	-2.508	1.040	-331	0	-331
Spoorzone B	2.409	0	55	-16	0	2.448	0	2.448
	3.482	0	119	-2.523	1.040	2.118	0	2.118

	Spoorzone A.1	Spoorzone B	Totaal GrEx
Boekwaarde 01-01-2017	1.074	2.409	3.482
* grondaankopen	-	-	-
* bouwrijpmaken	5	-	5
* woonrijpmaken	-	-	-
* interne doorberekeningen	6	7	13
* rentebijdragen	6	13	19
* overige bestedingen	46	35	81
* overige vermeerderingen	-	-	-
* verkopen	2.463-	-	2.463-
* ontvangen subsidies	-	-	-
* overige verminderingen	45-	16-	60-
* (tussentijdse) winstneming	1.040	-	1.040
* toevoeging voorziening/reserve	-	-	-
Boekwaarde 31-12-2017	-331	2.448	2.118
Geraamd eindresultaat	-165	-749	-914

De belangrijkste punten in de herzieningen, vastgesteld in de raadsvergadering van 26 april 2018 zijn:

Spoorzone A.1

In mei 2017 is het bestemmingsplan na een procedure bij de Raad van State onherroepelijk geworden, de levering van de grond aan WVBV heeft plaatsgevonden én het bestek voor bouw- en woonrijp maken is gereed. Verwachting is dat het bouw- en woonrijp maken rond april/mei 2018 gaat plaatsvinden.

Indien alles volgens plan verloopt, zal deze grondexploitatie eind 2018 afgesloten worden.

De verkoop van de grond aan WVBV heeft in toenmalig staat plaatsgevonden. Dit betekent dat WVBV het grootste deel van kosten van bouwrijp en woonrijp maken zelf draagt. De gemeente draagt zorg voor (kosten van) saneren en inrichting van aanliggende stroken grond. De verkoopprijs is ook gebaseerd geweest op bovengenoemde afspraken.

Spoorzone B

Met de presentatie van de 4e herziening van de grondexploitatie Spoorzone B, wordt ook de nieuwe grondexploitatie Spoorzone A.2 ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd. Om alle ontwikkelingen in plangebied Spoorzone A.2 te kunnen accommoderen, diende een deel van het plangebied Spoorzone B hierbij betrokken te worden. Dit betekent bij deze herziening dat het plangebied Spoorzone B ten opzichte van de 3e herziening verkleind is. Ook is in 2017 een meer gedetailleerde kaveluitgiftekaart beschikbaar gekomen. Hier bleek uit dat het aantal uitgeefbare m2 grond lager is dan in de eerdere ramingen was berekend.

Een ander nadeel betreft de aanwezigheid van kabels en leidingen. Uit uitkomst van een onderzoek in 2017 bleek dat (met name) elektriciteitskabels verlegd zullen moeten worden om kavels op een efficiënte manier te kunnen uitgeven. Dit betekent een extra (niet voorziene) kostenpost. In 2017 is een nieuwe taxatie opgesteld ten behoeve van de waardering van uitgeefbare kavels. Hieruit volgde een hogere vierkante meterprijs. Dit levert een klein voordeel op.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt te specificeren:

	2017	2016
A: Vorderingen op openbare lichamen	2.792	2.663
B: Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen, als bedoeld in art.1,ond.a, Wet Fido	-	-
C: Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
D: Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
E: Rek-crt verhouding met het Rijk	-	-
F: Rek-crt verhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
G: Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met rentetyp. looptijd korter dan één jaar	-	-
H: Overige vorderingen	1.132	275
I: Overige uitzettingen	-	-
	3.924	2.938

TOELICHTING punt d: Uitzettingen in 's-Rijks schatkist, m.n. Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	288,0525			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	285	-	-	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	161	295	313
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	38.407			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	38.407			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	288,0525			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	284	40.821	53.665	55.302
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601

Voor een toelichting op de tabel Schatkistbankieren verwijzen wij u naar Paragraaf D, Financiering

Liquide middelen

	2017	2016
Kassaldi	1	3
Banksaldi	57	24
	58	26

Overlopende activa

Deze post betreft diverse vooruitbetaalde/te verrekenen bedragen .

A: Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

B: Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die

ten laste van de volgende begrotingsjaren komen:

	2017	2016
	-	-
	470	115
	470	115

P A S S I V A

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2017	2016
Algemene reserves	5.057	2.998
Bestemmingsreserves:		
voor egalisatie van tarieven	-	-
overige bestemmingsreserves	7.563	7.656
Resultaat na bestemming	486	386
	13.106	11.041

Verloop van de reserves in 2017

	Saldo 01-01-17	Resultaat bestemming over 2016	Mutaties bij:	Mutaties af:	Saldo 31-12-17
Algemene reserves					
- Algemene reserve	2.302	-	1.155	168	3.289
- Algemene reserve grondbedrijf	696	-	1.226	155	1.767
Bestemmingsreserves:	-	-	-	-	-
- Reserve dorpsvoorzieningen	1.110	-	893	37	1.966
- Reserve Onderhoud gebouwen	404	-	48	19	433
- Reserve kapitaallasten Cultuurhuis	2.632	-	-	249	2.383
- Reserve kapitaallasten aula Henschoterhof	1.155	-	-	1.155	-
- Reserve kapitaallasten machinepark openbare werken	167	-	23	39	151
- Reserve Huisvesting Basisonderwijs	32	-	1.627	618	1.040
- Reserve Onderhoud Basisonderwijs	187	-	-	11	176
- Reserve herwaardering	7	-	-	7	-
- Reserve Wegen	550	-	58	82	526
- Reserve vervanging speelvoorzieningen	233	-	-	-	233
- Reserve Automatisering	611	-	92	317	387
- Reserve Kunstwerken	63	-	44	-	107
- Reserve groenbeleid	9	-	22	-	32
- Reserve secundaire arbeidsvoorwaarden	-	-	-	-	-
- Reserve opleidingskosten personeel	7	-	21	-	28
- Reserve Sociaal Domein	486	386	-	774	99
	10.654	386	5.209	3.630	12.620

Voor een nadere specificatie van de Reserves verwijzen wij u naar bijlage D - reserves en voorzieningen

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen zijn als volgt te specificeren:

	2017	2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.046	1.170
Voorziening voor in een volgende begrotingsjaren te maken kosten	285	280
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	2.426	2.381
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	1.566	1.320
	5.323	5.151

De voorziening vervanging riolering (deels) en de voorziening egalisatie afvalstoffenheffing (volledig) worden, in zoverre niet bestemd voor toekomstige vervangingsinvesteringen, gezien als een voorziening ex.artikel 44 lid 2 BBV (Voorzieningen ingevolge door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting). Het bedrag van de voorziening vervanging riolering bestemd voor vervangingsinvesteringen was per 31 december 2017 te bepalen op € 2.425.581, per 31 december 2016 was het bedrag te bepalen op € 2.381.398. Dit betekent dat het deel van de voorziening riolering wat gezien wordt als een voorziening ex. Art. 44 lid 2 BBV per 31 december 2017 € 1.429.718 groot was, per 31 december 2016 was dit € 1.103.008.

In 2016 was de voorziening kosten opheffing Recreatieschap gevormd, ter dekking van de kosten die geraamd zijn met de opheffing van het Schap. In 2017 is deze voorziening volledig gebruikt voor de in 2017 gerealiseerde kosten voor opheffing van het Schap.

De voorziening renovatie sportpark De Grift is ter dekking van kapitaallasten van bestaande en nieuwe investeringen aan het sportpark. De overige voorzieningen zijn gevormd voor diverse personele verplichtingen op middellange en langere termijn.

Het globale verloop van de voorzieningen is als volgt weer te geven:

	Saldo 01-01-2017	Mutaties bij:	Mutaties af:	Saldo 31-12-2017
	- Voorziening pensioenregeling wethouders	961	25-	34
- Voorziening Wachtgeld wethouders	100	81	37	144
- Voorziening Sociaal statuut	9	2-	8	0-
- Voorziening kosten opheffing Recreatieschap	99	-	99	-
- Voorziening renovatie sportpark De Grift	280	46	41	285
- Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	217	-	109	108
- Voorziening vervanging riolering, onderhoudsdeel	2.381	44	-	2.426
- Voorziening vervanging riolering, ex. Art 44	1.104	355	-	1.458
	5.151	499	328	5.323

Voor een verdere specificatie van de mutaties op de voorzieningen verwijzen wij u naar bijlage D - reserves en voorzieningen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De vaste schulden per 31 december zijn als volgt te specificeren:

	2017	2016
a. obligatieleningen	-	-
b. onderhandse leningen van:		
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	-
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	9.712	15.964
3. binnenlandse bedrijven	-	-
4. openbare lichamen als bedoeld in art. 1, onderdeel a, van Wet Fido	3.000	3.000
5. overige binnenlandse sectoren	-	-
6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	-	-
c. door derden belegde gelden	-	-
d. waarborgsommen	8	8
	12.719	18.972

Voor een nadere specificatie verwijzen wij u naar het overzicht van opgenomen langlopende geldleningen - bijlage E-.

Het verloop van de vaste schulden over het jaar 2017 is als volgt:

	Saldo 01-01-17	Vermeer- deringen	Aflos- singen	Saldo 31-12-17
Obligatieleningen	-	-	-	-
Onderhandse leningen	18.964	-	6.253	12.712
Door derden belegde gelden	-	-	-	-
Waarborgsommen	8	-	-	8
	<u>18.972</u>	<u>-</u>	<u>6.253</u>	<u>12.719</u>

Het saldo van de bovengenoemde leningen is als volgt te splitsen:

Leningen t.b.v. derden	1.655	-	44	1.612
Leningen t.b.v. de gemeente	17.309	-	6.209	11.100
	<u>18.964</u>	<u>-</u>	<u>6.253</u>	<u>12.712</u>

De leningen t.b.v. derden betreft een lening afgesloten ten behoeve van de woningbouwvereniging. De rente en aflossing wordt door de gemeente Woudenberg betaald en door de woningbouwvereniging aan de gemeente Woudenberg terugbetaald. Deze lening is op annuïteitenbasis, het rente bestanddeel bedroeg in 2017 € 41K. De overige leningen zijn t.b.v de gemeente, deel is met lineaire aflossing, deels is fixe (aflossing ineens). De rentelast van dit deel van de leningen bedroeg € 160K. In 2016 bedroeg de rente op de leningen t.b.v de gemeente € 230K.

VLOTTENDE PASSIVA

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2017	2016
a. Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in art.1, ond.a. Wet Fido	-	-
b. Overige kasgeldleningen	6.000	6.000
c. Liquide middelen	656	110
d. Overige schulden	5.030	3.059
	<u>11.687</u>	<u>9.169</u>

Overlopende passiva

	2017	2016
a. Verplichtingen die in begrotingsjaar zijn opgebouwd en in volgende begrotingsjaar tot betaling komen	-	-
b. Van overheidswege ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel (zie toelichting)	120	319
c. Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	36	50
	<u>156</u>	<u>370</u>

Specificatie van overheidswege ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel:

Overheidslichaam	Stand 01-01-2017	Ontvangen in 2017	Uitgaven in 2017	Terugstorting in 2017	Saldo 31-12-2017
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	7	0	0	0	7
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	95	0	0	0	95
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	0	18	0	0	18
Provincie Utrecht	86	0	86	0	0
Provincie Utrecht	132	0	0	132	0
	<u>319</u>	<u>18</u>	<u>86</u>	<u>132</u>	<u>120</u>

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen en aan natuurlijke- en rechtspersonen bestaat uit de volgende garantstellingen:

Organisatie	Aard/ Omschrijving	Oorspronk. bedrag	Percent. borgstelling	Restant eind	
				2017	2016
<u>Particulieren</u>					
Diverse hypotheekverstrekkers	gemeentegarantie			1.873	1.900
<u>Organisaties</u>					
St. Thuiszorg Eemland	Fin.achterstallig onderh./uitbreiding	163	100 %	8	12
				1.881	1.912

De gemeentegarantie liep tot 1 januari 1995, dit was een garantie voor hypotheeknemers, dat gemeenten garant stonden voor oninbaarheid op door hun verstrekte geldleningen ter financiering van eigen woningbezit. In de loop der tijd is een groot deel van de leningen afgelost. Van het resterende deel zal de waarde van het onroerend goed ten opzichte van de afgesloten leningen zodanig zijn, dat de hiermee gepaard gaande risico's zeer miniem zijn.

In 2017 is geen beroep gedaan op de gemeente Woudenberg gedaan ter voldoening van garanties op achterstallige betalingen aan particulieren en/of instellingen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Door de gemeente Woudenberg is in 2016 een verzoek richting Belastingdienst gedaan ter herziening van de mengpercentages voor overheadkosten. De gemeente Woudenberg heeft, met inschakeling van een fiscaal expert, gepleit voor een volledige vergoeding van btw op overhead, met name van de huisvestingskosten. Deze herziening speelt vanaf het moment dat de gemeente Woudenberg begonnen is met de verbouwing van het gemeentehuis, wat resulteerde in een geheel ander gebruik van het gemeentehuis dan voorheen. De gehanteerde mengpercentages stamden uit 2003, toen het btw-compensatiefonds werd ingevoerd en waren conservatief berekend. Een mengpercentage btw is een mix van compensabele btw, te verrekenen btw, vrijgestelde btw en kostenverhogende btw. Vanaf 2015 maakt de gemeente Woudenberg gebruik van een nieuw financieel pakket, bij de inrichting is gekozen om voor de huisvesting uit te gaan van volledige compensatie. De Belastingdienst heeft nog geen uitspraak in deze kwestie gedaan. Enerzijds kan dit betekenen, indien de uitkomst positief is, dat de gemeente Woudenberg belasting kan terugvorderen over het tijdvak van 2013-2014. Anderzijds, als de uitkomst negatief is betekent dit dat wij extra omzetbelasting over het tijdvak 2015-2017 zullen moeten berekenen en moeten aangeven.

Een ander fiscaal punt betreft de VPB (vennootschapsbelasting) positie van de gemeente Woudenberg. De gemeente Woudenberg is vanaf 2016 VPB-plichtig voor de winsten behaald op de grondexploitaties. Voor de begeleiding van de invoer van VPB bij de gemeente wordt gebruik gemaakt van EY consultants. Een van de taken betreft de uiteindelijke bepaling van de financiële positie voor de VPB. Deze is nog niet definitief bepaald. In 2017 zijn voorlopige aanslagen VPB opgelegd over de jaren 2016 en 2017, deze zijn verwerkt in deze jaarrekening. Na bepaling van de fiscale positie van de gemeente Woudenberg zal ook definitieve aangifte plaatsvinden waaruit dan ook een definitieve aanslag over de jaren 2016 en 2017 zal volgen.

Hiernaast vallen uit de niet uit de balans blijvende verplichtingen ondermeer de voorwaardelijke verplichtingen aan derden. Dit betreffen met name (grotere) aanbestedingen welke een meerjarig tijdvak omvatten.

Per 31 december 2017 liepen de volgende aanbestedingen, waarvan financiële gevolgen doorlopen in opvolgende jaren:

Betreft	Leverancier	Afgesloten	Periode	Totaal waarde
Key2Financien	Centric BV	2014	2014-2018	92.602
Key2Begraven	Centric BV	2015	2015-2019	27.522
Key2Documenten	Centric BV	2015	2015-2019	25.412
Key2Betalen	Centric BV	2015	2015-2019	32.569
Wegenonderhoud 2015-2018	Jos Scholman	2015	2015-2018	1.350.000
Inhuur extern personeel - Payroll	Driessen HRM	2015	2015-2019	873.404
Inhuur extern personeel - Uitzenden	Driessen HRM	2015	2015-2019	121.552
Inhuur extern personeel - Externe adviesfunctie	Driessen HRM	2015	2015-2019	614.931
Inhuur extern personeel - Sociaal Domein	Conclusion	2015	2015-2019	1.352.303
Inhuur extern personeel - Ruimte en groen	Tracé	2015	2015-2019	242.417
Centrumplan, werken	van Gelder	2016	2016-2017	1.023.000
Rioolvervanging JW Frisoiaan	van de Haar Buitenruimte	2017	2017-2019	527.890
Vernieuwing openbare verlichting	Ziut BV	2017	2017-2020	1.273.720
Leerlingenvervoer onderwijs	Willemsen De Koning / Noot	2017	2017-2021	*)
				7.557.322

*) afhankelijk van gereden ritten

CAK - eigen bijdragen

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK.

Het CAK verstrekt aan de gemeenten een totaaloverzicht waarbij maandelijks afstorting plaatsvindt van de geïncasseerde bijdragen.

Gemeenten kunnen op deze overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen Wmo-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

BIJLAGEN

SPECIFICATIE

RESERVES

Mutaties Voorzieningen 2017

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal Credit	16.249.478	0	0	11.622.473
Totaal Debet	3.629.963	0	0	968.195
Saldo 2017	12.619.515-	0	0	10.654.277-

01 - ALGEMENE RESERVES

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal credit (Incl.beginsaldo)	5.379.192	0	0	3.000.377
Totaal debet	322.545	0	0	2.223
Totaal saldo 2017	5.056.647-	0	0	2.998.154-

Res. Algemene reserve**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering is het wenselijk een algemene reserve aan te houden. De reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en verplichtingen waar geen voorzieningen voor zijn gevormd en ter dekking van onverwachte tekorten op de jaarrekening.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	2.301.817	0	0	2.224.464
Resultaatverdeling voorgaand jaar	0	0	0	79.576
Toevoeging tlv exploitatie	1.155.000	0	0	0
Totaal credit	3.456.817	0	0	2.304.040
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	167.545	0	0	2.223
Saldo per 31 december	3.289.272-	0	0	2.301.817-

Algemene Reserve Grondbedrijf**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze reserve dient ter dekking van alle risico's die de gemeente loopt t.a.v. grondexploitaties. Ook afwaardering van gronden komt ten laste van deze reserve.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	696.337	0	0	696.337
Toevoeging tlv exploitatie	1.226.038	0	0	0
Totaal credit	1.922.375	0	0	696.337
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	155.000	0	0	0
Saldo per 31 december	1.767.375-	0	0	696.337-

02 - BESTEMMINGSRESERVES

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal credit (Incl.beginsaldo)	10.870.286	0	0	8.622.096
Totaal debet	3.307.418	0	0	965.972
Totaal saldo 2017	7.562.868-	0	0	7.656.123-

Reserve Dorpsvoorzieningen**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is bestemd ter dekking van (toekomstige) uitgaven op het gebied van gemeenschapsvoorzieningen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	1.110.252	0	0	1.110.252
Toevoeging tlv exploitatie	892.962	0	0	0
Totaal credit	2.003.214	0	0	1.110.252
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	36.796	0	0	0
Saldo per 31 december	1.966.418-	0	0	1.110.252-

Reserve onderhoud gebouwen**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Het doel van deze voorziening is om de uitgaven voor het groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen te bekostigen..

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	404.293	0	0	417.710
Toevoeging tlv exploitatie	47.500	0	0	34.000
Totaal credit	451.793	0	0	451.710
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	18.536	0	0	47.417
Saldo per 31 december	433.257-	0	0	404.293-

Reserve kapitaallasten brandweerkazerne**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze reserve is met ingang van 2016 opgeheven.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	0	0	0	96.256
Totaal credit	0	0	0	96.256
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	0	0	0	96.256
Saldo per 31 december	0	0	0	0

Reserve kapitaallasten cultuurhuis**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve dient ter dekking van de exploitatie (incl. kapitaallasten) van het cultuurhuis voor de komende 40 jaar.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	2.632.045	0	0	2.873.612
Totaal credit	2.632.045	0	0	2.873.612
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	248.682	0	0	241.567
Saldo per 31 december	2.383.363-	0	0	2.632.045-

Reserve kapitaallasten aula Henschoterhof**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het uitvaartcentrum Henschoten in 2010 (afschrijving loopt over 40 jaar). Deze reserve is per 1 januari 2017 opgeheven.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	1.155.000	0	0	1.190.000
Toevoeging tlv exploitatie	0	0	0	23.800
Totaal credit	1.155.000	0	0	1.213.800
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	1.155.000	0	0	58.800
Saldo per 31 december	0	0	0	1.155.000-

Reserve kapitaallasten machinepark OW**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is gevormd ter dekking van kosten van aanschaf en vervanging van groter materieel.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	167.078	0	0	183.580
Toevoeging tlv exploitatie	23.184	0	0	26.000
Totaal credit	190.262	0	0	209.580
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	39.035	0	0	42.502
Saldo per 31 december	151.227-	0	0	167.078-

Reserve huisvesting basisonderwijs**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is bedoeld om de kapitaallasten te dekken, welke samenhangen met de gemeentelijke taak te voorzien in huisvesting van het basisonderwijs. Op grond van de notitie "Lokaal onderwijsbeleid" van november 1996 is besloten jaarlijks een bedrag toe te voegen aan deze reserve. De komende jaren wordt de jaarlijkse toevoeging aan deze reserve verhoogd met € 66.000 om de recent goedgekeurde investeringen in de huisvesting basisonderwijs te kunnen bekostigen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	31.883	0	0	12.581
Toevoeging tlv exploitatie	1.626.974	0	0	150.000
Totaal credit	1.658.858	0	0	162.581
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	618.370	0	0	130.698
Saldo per 31 december	1.040.488-	0	0	31.883-

Reserve onderhoud basisonderwijs**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is bestemd ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit de geactiveerde kosten van het onderhoud van het openbaar en bijzonder onderwijs (buitenkant model). Per 1-1-2015 gaat het onderhoud over naar de schoolbesturen. Deze reserve is nog nodig om de lopende kapitaallasten van oude investeringen de komende jaren te kunnen bekostigen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	187.046	0	0	213.188
Totaal credit	187.046	0	0	213.188
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	11.449	0	0	26.142
Saldo per 31 december	175.597-	0	0	187.046-

Reserve herwaardering**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is ter dekking van de extra kapitaallasten als gevolg van de verkorting van de afschrijvingstermijn schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar. In 2017 heeft de laatste onttrekking uit deze reserve plaatsgevonden.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	7.449	0	0	8.829
Totaal credit	7.449	0	0	8.829
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	7.449	0	0	1.380
Saldo per 31 december	0	0	0	7.449-

Reserve wegen**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is bestemd ter dekking van de kosten van het onderhoud van wegen welke het normale onderhoud overstijgen. Deze kosten kunnen niet worden gedekt uit de normale onderhouds- en beheerkosten. Aan de reserve dient een lange termijn onderhouds- c.q. investeringsplanning ten grondslag te liggen. De reserve is gekoppeld aan het nieuwe beheerplan meerjarenonderhoud wegen 2015-2019.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	549.976	0	0	631.776
Toevoeging tlv exploitatie	57.589	0	0	20.000
Totaal credit	607.565	0	0	651.776
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	81.691	0	0	101.800
Saldo per 31 december	525.874-	0	0	549.976-

Reserve vervanging speelvoorzieningen

Doel en omschrijving van de voorziening:

Deze reserve is bedoeld voor een gelijkmatig uitgavenpatroon voor het onderhoud en de vervanging van speeltoestellen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	233.412	0	0	227.062
Toevoeging tlv exploitatie	0	0	0	15.000
Totaal credit	233.412	0	0	242.062
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	0	0	0	8.650
Saldo per 31 december	233.412-	0	0	233.412-

Reserve automatisering

Doel en omschrijving van de voorziening:

De reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen op gebied van ICT volgens het Informatiebeleidsplan 2012-2015. Tevens worden investeringen in het kader van het EGEM-I project en Dienstverlening uit deze reserve gedekt.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	611.383	0	0	709.578
Toevoeging tlv exploitatie	92.005	0	0	95.000
Totaal credit	703.388	0	0	804.578
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	316.746	0	0	193.195
Saldo per 31 december	386.642-	0	0	611.383-

Reserve Kunstwerken

Doel en omschrijving van de voorziening:

Het doel van deze reserve te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor het onderhoud van een 12 tal civiele kunstwerken. In 2013 is een nieuw onderhoudsplan op basis van visuele inspectie opgesteld voor de komende 5 jaar (2014-2018)..

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	63.321	0	0	27.321
Toevoeging tlv exploitatie	44.000	0	0	36.000
Totaal credit	107.321	0	0	63.321
Af: onttrekking				
Saldo per 31 december	107.321-	0	0	63.321-

Reserve IBOR**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Voor het beheer openbare ruimte is m.i.v. 2015 een nieuwe reserve IBOR ingesteld. Deze reserve is ingesteld voor investeringen en egalisatie van budgetten voor het beheer van de openbare ruimte. Op dit moment zijn er nog afzonderlijke reserves voor wegen, civiele kunstwerken speelvoorzieningen en kapitaallasten machinepark. De komende periode wordt bekeken welke voornoemde afzonderlijke reserves uiteindelijk onder de reserve IBOR komen te vallen. Verkoop van klein snippergroen (groenstrookjes) wordt jaarlijks toegevoegd aan deze reserve.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	9.175	0	0	9.175
Toevoeging tlv exploitatie	22.491	0	0	0
Totaal credit	31.666	0	0	9.175
Af: onttrekking				
Saldo per 31 december	31.666-	0	0	9.175-

Reserve opleidingskosten personeel**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze reserve is gevormd met het doel om te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor opleidingskosten van het personeel.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	7.435	0	0	25.000
Toevoeging tlv exploitatie	20.963	0	0	0
Totaal credit	28.398	0	0	25.000
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	0	0	0	17.565
Saldo per 31 december	28.398-	0	0	7.435-

Reserve sociaal domein**Doel en omschrijving van de voorziening:**

De reserve is bestemd om incidentele plussen en minnen binnen het sociaal domein op te kunnen vangen. Indien geen maatregelen worden getroffen zal er in 2016 binnen het sociaal domein een tekort ontstaan van € 0,2 miljoen. Door beleidsmaatregelen wordt binnen 3-4 jaar het tekort teruggebracht naar nihil. In de overgangperiode van 3-4 jaar worden de eventuele tekorten gedekt via deze reserve.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	486.376	0	0	286.376
Resultaatverdeling voorgaand jaar	386.494	0	0	200.000
Totaal credit	872.870	0	0	486.376
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	773.664	0	0	0
Saldo per 31 december	99.206-	0	0	486.376-

SPECIFICATIE VOORZIENINGEN

Mutaties Voorzieningen 2017

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal Credit	5.633.826	0	0	5.409.428
Totaal Debet	402.401	0	0	257.979
Saldo 2017	5.231.425-	0	0	5.151.449-

01 - VOORZIENING VERPLICHTINGEN

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal credit (Incl.beginsaldo)	1.225.989	0	0	1.259.784
Totaal debet	180.303	0	0	89.859
Totaal saldo 2017	1.045.686-	0	0	1.169.925-

Voorziening pensioenregeling wethouders**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze voorziening is bedoeld om aan de pensioenverplichtingen van gewezen wethouders te kunnen voldoen. De voorziening wordt jaarlijks bijgesteld op grond van actuariële berekeningen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	961.259	0	0	767.892
Toevoeging tlv exploitatie	25.007-	0	0	228.020
Totaal credit	936.252	0	0	995.912
Af: onttrekking				
Loonbetalingen	34.317	0	0	34.653
Saldo per 31 december	901.936-	0	0	961.259-

Voorziening wachtgeld wethouders**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze voorziening is bedoeld om de uitgaven inzake wachtgeldverplichtingen van een voormalige wethouder te kunnen bekostigen. Vanaf 1-1-2011 was de gemeente verantwoordelijk voor uitkering van wachtgeld aan een voormalige wethouder. De voorziening was tot en met 2016 gebaseerd op pensioenverstrekking op 65-jarige leeftijd; in 2017 is deze voorziening geactualiseerd voor wachtgelduitkering tot september 2021, zijnde een pensioenuitkering vanaf 67 jaar.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	99.784	0	0	135.927
Toevoeging tlv exploitatie	81.071	0	0	0
Totaal credit	180.855	0	0	135.927
Af: onttrekking				
Loonbetalingen	37.105	0	0	36.143
Saldo per 31 december	143.750-	0	0	99.784-

Voorziening sociaal statuut**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze voorziening was bedoeld om de uitgaven voortvloeiende uit de herziene organisatiestructuur (per 1 maart 2012) te kunnen bekostigen. Vanaf 2015 is deze voorziening ook gebruikt om ondermeer de financiële gevolgen van het in dienst nemen van tijdelijk personeel te dekken. De gemeenten zijn eigenrisicodrager voor de uitvoering WW-wet, dit houdt in dat de gemeente bij beëindiging van een arbeidsrelatie de kosten van een werkloosheids-uitkering dient te bekostigen. Deze uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden van de (ex-)werknemer. Ook dient over de periode van werkloosheidsuitkering pensioenpremies te worden voldaan. Per 31 december 2017 zijn geen verplichtingen met betrekking tot oud-werknemers te verwachten.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	9.399	0	0	18.462
Toevoeging tlv exploitatie	0	0	0	10.000
Totaal credit	9.399	0	0	28.462
Af: onttrekking				
Sociale Premies	9.399	0	0	19.063
Saldo per 31 december	0	0	0	9.399-

Voorziening kosten opheffing Recreatieschap**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Het algemeen bestuur van het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied heeft in 0215 besloten tot opheffing van het Recreatieschap over te gaan aangezien samenwerking geen toegevoegde waarde meer heeft. Het bestuur stelt voor om maximaal 4 jaar de tijd te nemen om alle voorzieningen elders onder te brengen. Het recreatieschap kan dan per 2018 geliquideerd worden.

Het opheffen van het recreatieschap heeft de nodige kosten met zich meegebracht, waarvoor voor het deel van de gemeente Woudenberg, deze voorziening was gecreëerd. In 2017 heeft financiële afwikkeling van de opheffing plaatsgevonden.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	99.483	0	0	0
Toevoeging tlv exploitatie	0	0	0	99.483
Totaal credit	99.483	0	0	99.483
Af: onttrekking				
Overige kosten/diverse uitvoeringskosten	99.483	0	0	0
Saldo per 31 december	0	0	0	99.483-

02- EGALISATIE LASTEN

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal credit (Incl.beginsaldo)	325.974	0	0	332.481
Totaal debet	40.636	0	0	52.507
Totaal saldo 2017	285.338-	0	0	279.974-

Voorziening renovatie sportpark De Grift**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Deze voorziening wordt gebruikt voor het bekostigen van renovaties op Sportpark De Grift op die onderdelen, waarvoor de gemeente volgens de overeenkomst verantwoordelijk blijft.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	279.974	0	0	286.481
Toevoeging tlv exploitatie	46.000	0	0	46.000
Totaal credit	325.974	0	0	332.481
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	40.636	0	0	52.507
Saldo per 31 december	285.338-	0	0	279.974-

03 - VOORZIENINGEN DERDEN

	Rekening 2017	Def.Begroting	Prim.Begrot.	Rekening 2016
Totaal credit (Incl.beginsaldo)	4.081.864	0	0	3.817.164
Totaal debet	181.462	0	0	115.613
Totaal saldo 2017	3.900.402-	0	0	3.701.551-

Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Het doel van deze voorziening is om grote schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing te voorkomen. Met ingang van 2017 wordt diftar ingevoerd. De financiële consequenties van de invoering van diftar en aanpassing flankerend beleid zijn nog niet duidelijk. Deze voorziening zal de komende periode vooral ingezet worden om grote schommelingen in het tarief te voorkomen.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	216.565	0	0	332.178
Totaal credit	216.565	0	0	332.178
Af: onttrekking				
Onttrekking tgv exploitatie	181.462	0	0	115.613
Saldo per 31 december	35.103-	0	0	216.565-

Voorziening egalisatie riolering**Doel en omschrijving van de voorziening:**

Doel van deze voorziening is jaarlijks schommelende uitgaven van het gemeentelijk waterplan te egaliseren, en hiermee te voorkomen dat het rioolrecht steeds fluctueert. Volgens het GRP 2012-2015 kan een deel van deze voorziening toegerekend worden als voorziening voor toekomstig groot onderhoud. Dit bedrag is totaal € 2.381.398. Het resterende deel van de voorziening is geormerkt als voorziening conform Artikel 44, lid 2 van het BBV.

Mutaties 2017	Rekening 2017	Def.Begroting 2017	Prim.Begrot. 2017	Rekening 2016
Beginsaldo 1 januari	3.484.986	0	0	3.212.406
Toevoeging tlv exploitatie	380.313	0	0	272.580
Totaal credit	3.865.299	0	0	3.484.986
Af: onttrekking				
Saldo per 31 december	3.865.299-	0	0	3.484.986-

Uniforme taakvelden - Iv3 - 2017

	LASTEN 2017	BATEN 2017
	38.231	38.231
Taakveld 0.0 - BESTUUR EN ONDERSTEUNING	11.272	21.908
0.1 - Bestuur	580	-
0.2 - Burgerzaken	280	255
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	631	1.564
0.4 - Overhead	3.543	17
0.5 - Treasury	186	283
0.61 - OZB - woningen	90	2.030
0.62 - OZB niet-woningen	0	254
0.64 - Belastingen overig	111	86
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen	0	13.697
0.8 - Overige baten en lasten	15-	92
0.9 - Vennootschapsbelasting (Vpb)	171	-
0.10 - Mutaties reserves	5.209	3.630
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	486	-
Taakveld 1.0 - VEILIGHEID	941	3
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	734	3
1.2 - Openbare orde en veiligheid	207	-
Taakveld 2.0 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	776	40
2.1 - Verkeer en vervoer	776	40
Taakveld 3.0 - ECONOMIE	2.734	3.963
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.631	3.670
3.3 - Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	86	38
3.4 - Economische promotie	17	255
Taakveld 4.0 - ONDERWIJS	1.350	78
4.1 - Openbaar basisonderwijs	104	-
4.2 - Onderwijshuisvesting	563	-
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	683	78
Taakveld 5.0 - SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	1.866	256
5.1 - Sportbeleid en activering	146	2
5.2 - Sportaccomodaties	200	83
5.3 - Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	415	168
5.4 - Musea	38	-
5.5 - Cultureel erfgoed	3	-
5.6 - Media	233	-
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	831	3
Taakveld 6.0 - SOCIAAL DOMEIN	10.060	1.790
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	848	-
6.2 - Wijkteams	1.564	122
6.3 - Inkomensregelingen	2.132	1450
6.4 - Begeleide participatie	468	-
6.5 - Arbeidsparticipatie	308	57
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	234	-
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	1.194	161
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	1.827	-
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	134	-
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	1.351	-

Taakveld 7.0 - VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	2.761			2.610
7.1 - Volksgezondheid	156			-
7.2 - Riolering	858			1.058
7.3 - Afval	1.164			1.334
7.4 - Milieubeheer	413			24
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	170			194
Taakveld 8.0 - VOLKSHUISVESTING, R.O. EN STEDELIJKE	6.471			7.583
8.1 - Ruimtelijke ordening	285			63
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	5.462			7.072
8.3 - Wonen en bouwen	724			448

BIJLAGE: Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	288,0525			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	285	-	-	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	161	295	313
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	38.407			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	38.407			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	288,0525			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	284	40.821	53.665	55.302
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	3	449	583	601

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur [en overige topfunctionarissen] over het jaar 2017 is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met bezoldiging boven € 1.700

	S.M.T. van der Marck - Verschoor	K. Wienenekker
Functie (functienaam)	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-nov-08	1-dec-05
In dienst tot (datum einde functievervulling)	heden	heden
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%	50%
Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	90.322	39.242
Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0
Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	1.745	0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen (6,7 en 8)	92.066	39.242
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (in €)	12.658	5.740
Totaal bezoldiging in kader van de WNT	104.725	44.982
Toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000	90.500
Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband (in €)	0	0
Toepasselijke bezoldigingsmaximum	75.000	75.000
<u>2016</u>		
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%	50%
Bruto-inkomen (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	82.827	37.122
Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0
Bruto-onkostenvergoeding (vast en variabel)	236	0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	83.063	37.122
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn (in €)	11.134	1.495
Totaal bezoldiging in kader van de WNT	94.197	38.617
Toepasselijk bezoldigingsmaximum	179.000	89.500

Toelichting

Het bezoldigingsmaximum voor de topfunctionarissen bedraagt € 181.000. Dit maximum wordt niet overschreden door de topfunctionarissen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2017	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>		
			€ 60.000	€ 0	€ 2.409	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08</i>		
lenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 lenM/BSK-2014/237820	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 lenM/BSK-2014/237820	€ 0	SiSa-bijlage 2017	€ 0	€ 0	Nee

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeente deel 2017 Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>	
			€ 1.332.472	€ 17.578	€ 206.536	€ 422	€ 0	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>	
			€ 6.907	€ 0	€ 0	€ 7.657	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente deel 2017 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>	
			€ 23.104	€ 0	€ 15.309	€ 36.761	€ 6.690	€ 0	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>				
			€ 0	€ 0	Ja				